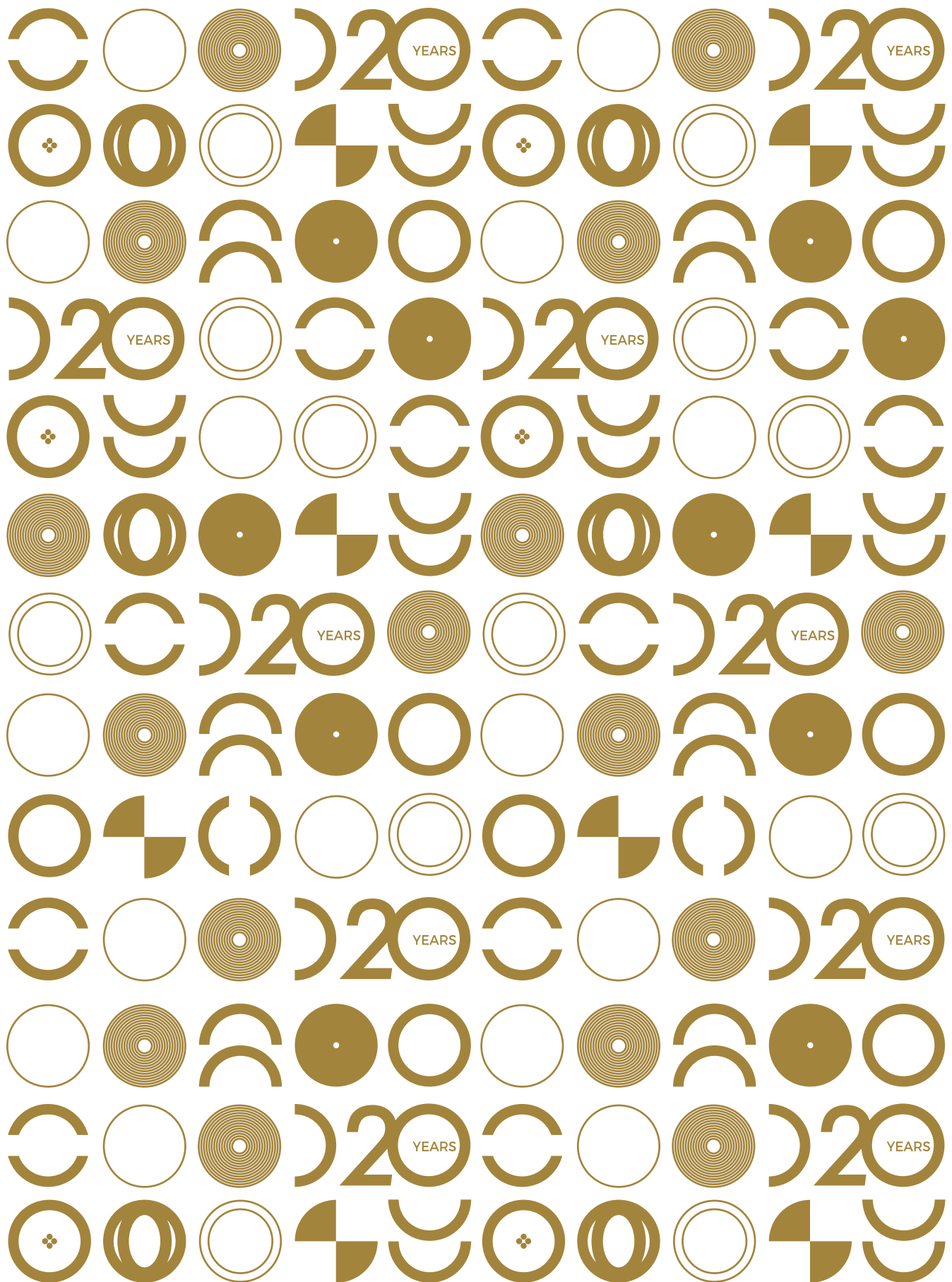

20 lat Polsko-Szwajcarskiej Izby Gospodarczej

Relacje biznesowe
między Polską a Szwajcarią
– historia sukcesu
i perspektywy na przyszłość

1. Słowo wstępne Prezesa Izby	5
2. Słowo wstępne Ambasadora Szwajcarii w Polsce	6
3. Polsko-Szwajcarska Izba Gospodarcza 1998-2018	9
Izba w liczbach	9
Najważniejsze wydarzenia	10
Rozwój działalności	11
Firmy członkowskie	14
Zarząd	16
Komisja Rewizyjna i pracownicy	17
Prezesi Izby 1998-2018	18
4. Swissness in Poland – badanie wizerunku Szwajcarii w Polsce	23
5. Raport: Współpraca, wzrost, innowacje – 20 lat inwestycji szwajcarskich w Polsce	33

Drodzy Członkowie i Przyjaciele Izby,

Przekazuję na Państwa ręce wyjątkową publikację prezentującą dorobek 20 lat Polsko-Szwajcarskiej Izby Gospodarczej.

W ciągu 20 lat Izba z niewielkiej organizacji urosła do blisko 200 firm członkowskich reprezentujących przeważającą większość szwajcarskich inwestycji w Polsce. Zrzeszamy też coraz więcej polskich firm, dla których Szwajcaria jest lub ma szansę zostać rynkiem zbytu.

Czy zgodzicie się Państwo ze mną, że sama Izba jest również wyjątkowa? Proszę spojrzeć na oś przedstawiającą rozwój działalności (s. 11). Wykres pokazuje, kiedy po raz pierwszy zorganizowano imprezy, które funkcjonują do dziś w kalendarzu Izby. Ilustruje, w jaki sposób zwiększał się przekrój działalności Izby. Widać, że nasz rozwój napędzany jest dążeniem do zaoferowania dodatkowej wartości dla naszych członków.

„W służbie dobrej sprawy” – dla mnie to kwintesencja działalności Izby. Realizujemy oddolne inicjatywy, potrzeby sygnalizowane przez firmy. Wymiana doświadczeń i wzajemna inspiracja stanowią wartość, która wzmacnia nasze firmy, aby stały się jeszcze lepsze i bardziej konkurencyjne.

Izba od 20 lat działa na styku Polski i Szwajcarii. Szwajcaria jest dziś drugim największym inwestorem spoza Unii Europejskiej w naszym kraju. Szwajcarskie firmy pozytywnie wpływają na polską gospodarkę także pod kątem wsparcia innowacyjnego ekosystemu, tak ważnego dla przyszłości Polski. Zachęcam do lektury raportu o potencjale i kierunku rozwoju współpracy między Polską a Szwajcarią przygotowanego dla nas z okazji 20-lecia przez firmę Deloitte (s. 33). Warto także zapoznać się z wynikami badania wizerunku Szwajcarii i szwajcarskich firm w Polsce „Swissness in Poland” przeprowadzonego pod koniec 2017 r. na zlecenie Izby we współpracy z Uniwersytetem St. Gallen (s. 23)

Szwajcaria buduje swoją zamożność i rozwój ekonomiczny od 150 lat. Polska, jak wszyscy wiemy, nie miała takiego szczęścia. Na tle Szwajcarii widać jednak, jak imponujący był rozwój polskiej gospodarki w ciągu niespełna 30 lat wolności gospodarczej i politycznej. Motorem tego rozwoju były ambicje, pracowitość i przedsiębiorczość Polaków. Czy dogonimy kiedyś Szwajcarię? Jestem przekonany, że to możliwe. Klu-

czem do sukcesu jest jednak otoczenie instytucjonalne oraz umiejętność współpracy – duży zakres wolności gospodarczej w połączeniu z przewidywalnym i jakościowo dobrym prawem. Nie da się tego osiągnąć bez konsultacji, które budują także współpracę i zaufanie.

Podsumowując 20-lecie Izby, chciałbym podziękować wszystkim firmom członkowskim oraz naszym partnerom za ich wkład i zaangażowanie. Szczególne podziękowania kieruję do Pana Ambasadora Andreja Motyla i jego współpracowników oraz Swiss Business Hub Polska. Dziękuję także zespołowi Izby na czele z dyrektorem Ulrichem Schwendimannem za intensywną i owocną pracę na rzecz rozwoju Izby.

Marek Szymański
Prezes Polsko-Szwajcarskiej
Izby Gospodarczej

Słowo wstępne Ambasadora Szwajcarii w Polsce

20 lat Wspólnoty Celu

6

Kiedy rozpocząłem swoją karierę jako dyplomata, globalny handel i porządek inwestycyjny przeżywały ogromny rozkwit za sprawą Urugwajskiej Rundy Układu Ogólnego w sprawie Taryf Celnych i Handlu (GATT). Ten niezwykle proces negocjacyjny wydawał się obiecywać, że handel światowy oparty będzie odtąd na meritokracji i sprawiedliwej konkurencji. Mieliśmy zatem podstawy wierzyć, że ograniczona zostanie korupcja, protekcyjizm, czy też rządowe manipulacje w skali całego globu.

30 lat później przecieramy oczy ze zdumienia. Protekcyjizm, a także inne interwencjonizmy państwowe przeżywają spektakularny renesans i wydają się stawać normą XXI wieku.

Jest to zła wiadomość dla całego świata, a w szczególności dla Szwajcarii, która żyje i rozwija się dzięki eksportowi. Oznacza to bowiem, że rozwój staje się dla nas egzystencjalnym wyzwaniem.

My, Szwajcarzy, wraz z narodami myślącymi podobnie, musimy zrobić wszystko, co w naszej mocy, aby stawić czoła protekcyjnistycznemu rozwojowi - na forach międzynarodowych, lub też poprzez umowy bilateralne czy regionalne. To jest właśnie to, czym my, dyplomaci, w obecnych czasach się zajmujemy.

Jednocześnie jednak nasze przedsiębiorstwa muszą przystosować się do bardziej żywiołowego międzynarodowego otoczenia i potwierdzić oraz wzmocnić swoją przewagę:

1. Firmy szwajcarskie muszą w dalszym ciągu stawiać na **rewolucyjne pomysły biznesowe i wytwarzać ewolucyjne szwajcarskie arcydzieła** - niezależnie, czy są to produkty, czy usługi. Aby nadal móc osiągać ten cel, musimy nieprzerwanie pracować nad kojarzeniem naszych najlepszych uczelni, jak również naszego systemu szkolenia zawodowego z działami badań i rozwoju naszych firm w jeden skomplikowany, inspirujący i wrzący „Szwajcarski Organizm Przekraczający Granice i Dyscyplinę”. Ma to na celu utrzymanie ciągłego przepływu komunikacji między teorią i praktyką, a także utrzymanie połączenia między najznakomitszymi przedstawicielami pań-

stwowymi, środowiskiem akademickim i biznesem. W skrócie, musimy utrzymać naszą pozycję najbardziej innowacyjnego narodu i promować markę „Swiss Made” jako imperatyw doskonałości.

2. Będziemy musieli opracować system, który będzie lepiej chronił owoce wcześniej wspomnianej ciężkiej pracy, kreatywności i innowacyjności. **Ochrona własności intelektualnej i patentów musi stać w centrum naszego wspólnego wysiłku (szwajcarskich firm oraz „Mądrego Państwa Szwajcarskiego”) - oczywiście w tym celu będziemy musieli stworzyć międzynarodowe porozumienie ludzi podobnie myślących.** Jest to trudne zadanie, a pożądany rezultat może zostać osiągnięty jedynie wówczas, gdy firmy będą domagać się tego wyraźnie, głośno i wytrwale.
3. My, urzędnicy państwowi, musimy być tak pomysłowi i zdeterminowani w sferze obrony praw własności intelektualnej naszych firm, jak prywatny biznes w swoich obszarach działania.
4. W epoce, gdy romantyczny marksista jak Bernie Sanders prawie wygrał wybory w USA, a zadeklarowany marksista o nazwisku Jeremy Corbyn jest przewodniczącym brytyjskiej Labour Party, musimy pamiętać, że nasi pracownicy są bezwzględnie najwspanialszymi i najcenniejszymi atutami i nie pozwolić, aby wyżej wspomniani demagodzy doprowadzili do podziałów między nami. Pracownicy są naszymi najcenniejszymi sojusznikami. Korporacje w Stanach Zjednoczonych kupują start-upy nie tylko w celu dotarcia do dobrych wynalazków, ale co ważniejsze, aby przechwycić wspaniałych pracowników, którzy stoją za tymi wynalazkami. My, „Firmy Swiss Made”, musimy pozwolić naszym pracownikom towarzyszyć nam w podróży ekscytującą, ale również wyboistą drogą, która rozciąga się przed nami. Musimy dać im szansę stania się najlepiej wykwalifikowanymi i najlepiej zmotywowanymi, bez względu na to, jakie wykonują zadanie.
5. Oprócz bycia na szczycie w dziedzinie badań i rozwoju, w dziedzinie jakości naszych produktów, a także w marketingu, musimy pamiętać, aby nasza

Najsilniejsze wrażenie wywarła na mnie postawa Izby polegająca „nie na narzekaniu, ale na działaniu”.

Izba jest tak innowacyjna, tak ambitna i tak wytrwała jak jej członkowie.

tożsamość Swiss Made zawsze szła w parze z innym imperatywem, który nazywam „Imperatywem szwajcarskiej lojalności”. Gdy szwajcarska firma inwestuje w jakimś kraju, wówczas osiedla się w nim i staje się jego częścią. Nie „tylko tworzy miejsca pracy” czy „tylko płaci podatki”, ale szkoli personel lokalny według najwyższych światowych standardów, obsadza stanowisko szefa lokalnym pracownikiem i przekazuje swój know-how krajowi, w którym działa. W Polsce firmy takie jak ABB, Roche, Sonova, czy Onet otworzyły nawet centra badań i rozwoju, które służą swoim spółkom na całym świecie. Wobec tego odważę się na stwierdzenie, że wiele firm szwajcarskich stało się w swoich dziedzinach filarami innowacyjności w krajach je goszczących.

Podsumowując, szwajcarskie firmy należą do ligi najlepszych międzynarodowych ekspertów w obszarze rozwoju, jakich kiedykolwiek miałem okazję obserwować. Są zdecydowanie nadrzędne wobec programów rozwojowych inspirowanych i zarządzanych przez państwo, instytucje międzynarodowe czy instytucje pozarządowe, ponieważ w konkretny sposób pomagają przyjmującym je krajom wspinać się na drabinę Globalnego Łańcucha Wartości Dodanej w kierunku jej najwyższego szczybla.

Wszystkie wyżej wymienione czynniki są kluczowymi elementami oszałamiającego sukcesu naszych firm za granicą, a szczególnie w Polsce.

Jednak:

Niezwykła dynamika, z jaką cele te są realizowane w Polsce przez firmy szwajcarskie nie zostałyby osiągnięte wyłącznie indywidualnym wysiłkiem. Ten „szwajcarski napęd” zawdzięczamy również temu, że my, „Helweci” (ludzie, którzy zgromadzili się wokół pojęcia ciągłych lokalnych mikro rewolucji jednocześnie zachowując pożyteczne tradycje), pełni energii spotkaliśmy się w oraz wokół Wspólnoty Celu: Polsko-Szwajcarskiej Izby Gospodarczej.

Izba jest tak innowacyjna, jak jej członkowie, tak ambitna jak jej członkowie i tak wytrwała jak jej członkowie. Jestem przekonany, że nasza Izba mogłaby stanowić wzór do naśladowania dla innych izb.

Jej sposoby na sukces są różnorodne:

- dobrze wyselekcjonowana, skrojona na miarę obecność na najważniejszych targach i innych istotnych wydarzeniach,
- ciągle aktualizowana analiza środowiska prawnego i politycznego, oraz w razie potrzeby właściwe działanie,
- „zobowiązanie lojalnego szeryfa” wobec swoich członków.

Najsilniejsze wrażenie wywarła na mnie postawa Izby polegająca „nie na narzekaniu, ale na działaniu”, na „niewielkiej dawce relacji towarzyskich, za to ogromnej porcji realizowania i wdrażania”.

Nasz „helwecki prostokąt współpracy”, składający się z:

1. Poszczególnych Firm,
2. Izby,
3. Switzerland Global Enterprise
4. oraz Ambasady.

jest skoncentrowanym i niezachwianym wspólnym przedsięwzięciem, które przyczyniło się wielce do tego, że możemy cieszyć się w Polsce przyjaznym i inspirującym środowiskiem, nawet w czasach, gdy koniunktura ekonomiczna czy polityczna ma opinię mniej sprzyjającej.

Wyłanianie pojedynczych zastrużonych nigdy nie jest sprawiedliwe, zdecyduję się jednak na podjęcie tego ryzyka: Dwaj „Sz” w Izbie (Szymański i Szwendimann) podczas mojej kadencji w Polsce byli silnymi lokomotywami: wciągali, przy wsparciu innych osób, nasz wyrafinowany pociąg pod każdą górę, pomimo wszelkich przeszkód, jakie pojawiały się na naszej drodze.

My, ze strony Ambasady, staraliśmy się zapewnić mądre wsparcie, jakie „oficjalna czy nieoficjalna Szwajcaria” mogłaby mieć do zaoferowania, jak np.: dojście do czy lobbowanie u urzędników państwowych najwyższego szczebla, odpowiedzialnych za decyzje podejmowane w kraju, czy też proaktywne łączenie wiodących szwajcarskich uczelni z umysłami polskiej reformy uniwersyteckiej, a także niezachwianą szwajcarską pracę na rzecz polskiej reformy Szkolnictwa Zawodowego, czy wreszcie mobilizując najlepszych szwajcarskich ekspertów rządowych dla wspólnych wydarzeń.

Podsumowując, chciałbym sformułować dwa przestania:

- 1 Kontynuujemy naszą pracę – wykonujemy ją znakomicie.
2. Nie popadajmy w samozadowolenie, pracujemy jeszcze ciężiej i mierzymy jeszcze wyżej.

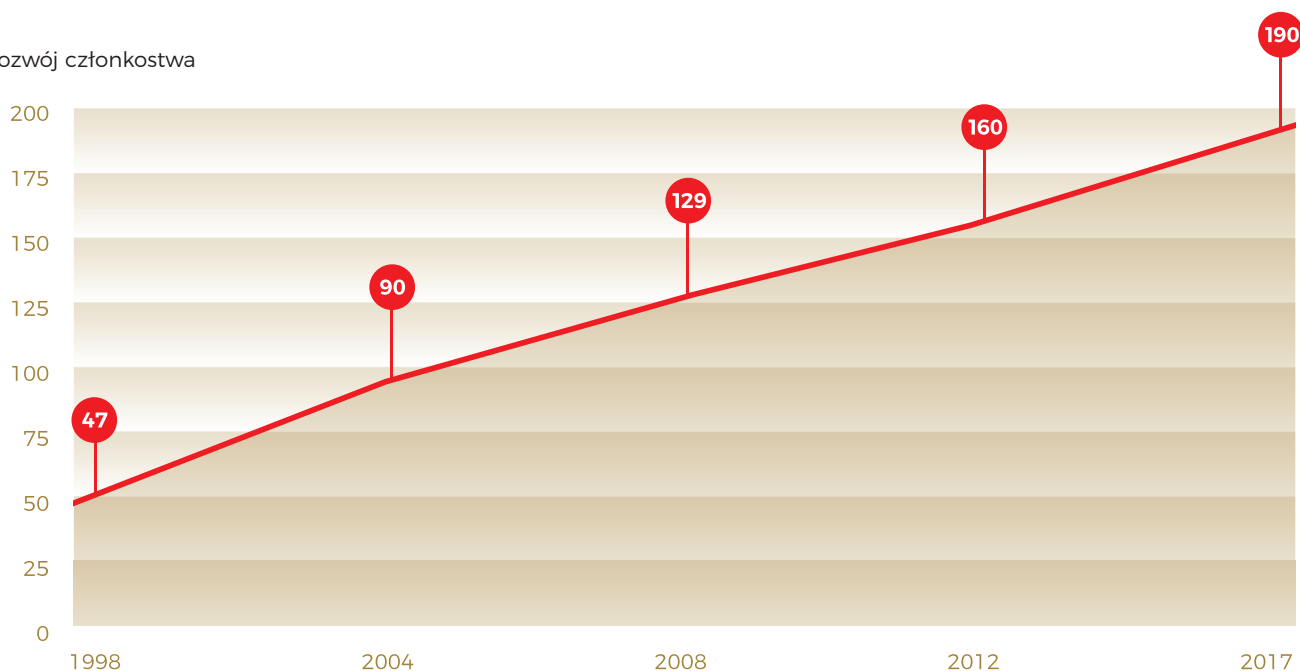
Ponieważ gdy Polacy i Szwajcarzy łączą siły, tylko niebo stanowi granicę.

Andrej Motyl

Polsko-Szwajcarska Izba Gospodarcza 1998-2018

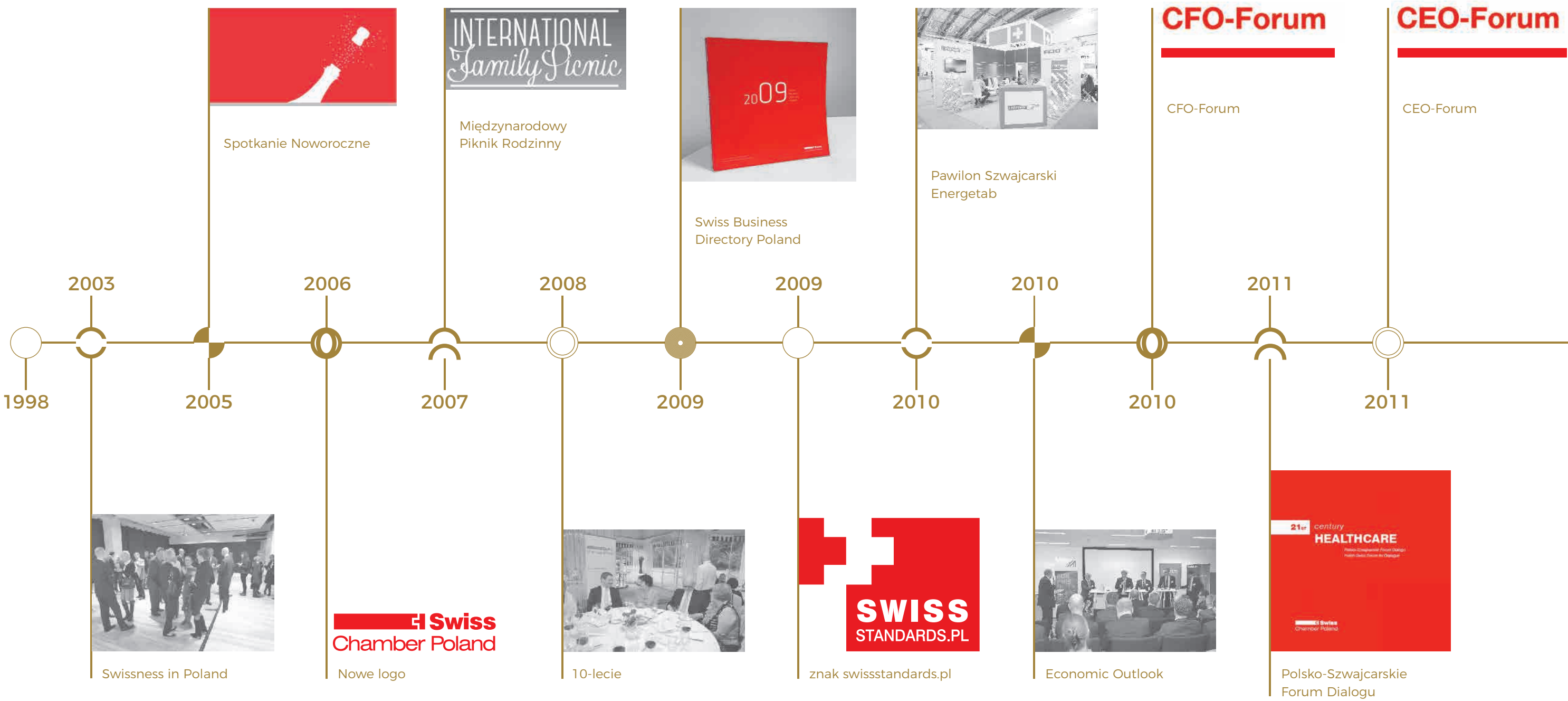
Izba w liczbach

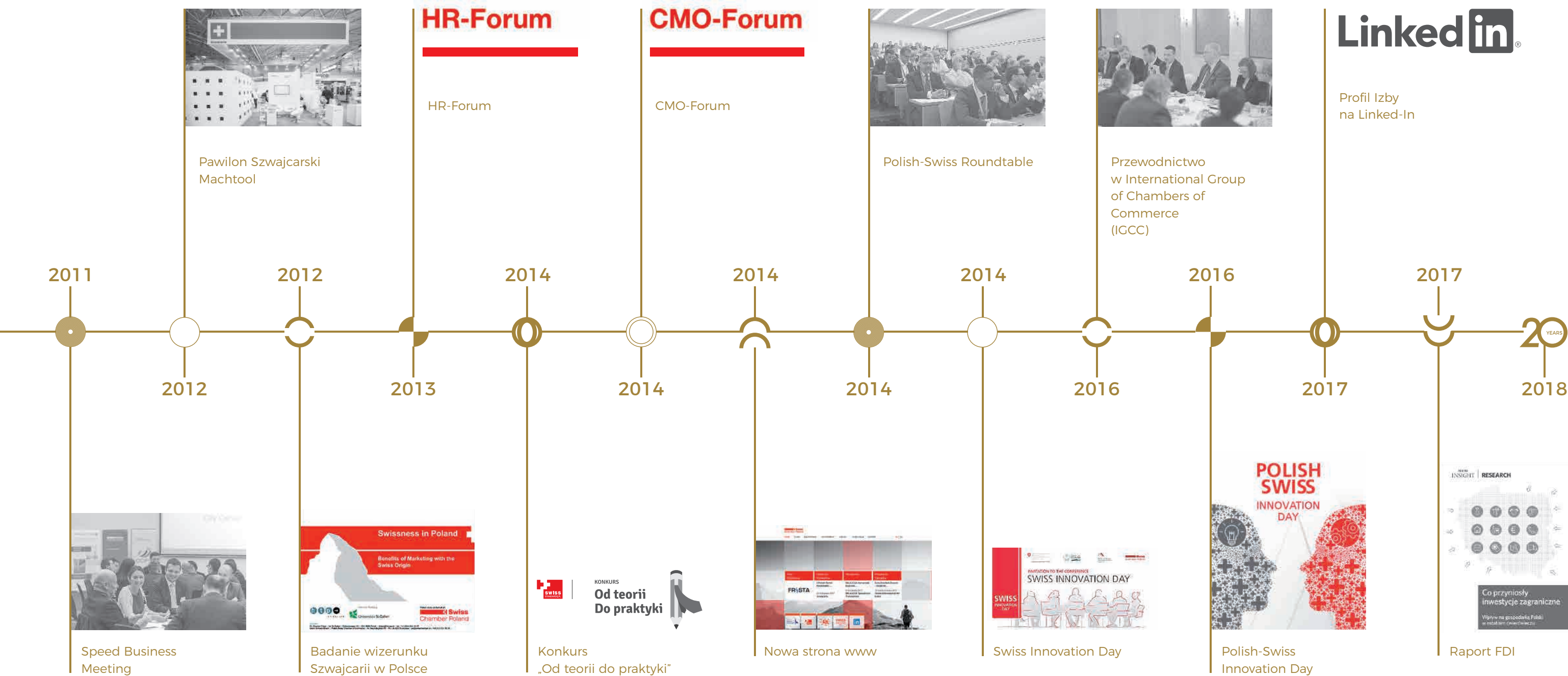
Rozwój członkostwa

Wydarzenia 2011-2017

Polsko-Szwajcarska Izba Gospodarcza 1998-2018

Najważniejsze wydarzenia

10

Międzynarodowy Piknik Rodzinny

- rodzinne spotkanie dla firm zrzeszonych w Izbie oraz ich klientów organizowane w pierwszy weekend września wspólnie z izbami bilateralnymi.

Pawilon Szwajcarski Energetab/Pawilon Szwajcarski Machtool

- platforma ułatwiająca firmom szwajcarskim wejście na rynek polski. Dla firm obecnych na polskim rynku jest to okazja do zaprezentowania się w towarzystwie innych firm szwajcarskich. Pawilon organizowany jest we współpracy ze Swiss Business Hub Polska.

Konkurs „swissstandards.pl. Od teorii do praktyki”

- idea konkursu jest stworzenie pomostu łączącego świat nauki i biznesu. Jest on skierowany do studentów polskich uczelni wyższych.

CFO-Forum

HR-Forum

CEO-Forum

CMO-Forum

CFO-Forum, CEO-Forum, CMO-Forum, HR- Forum

- platformy wymiany doświadczeń i wiedzy dla profesjonalistów:

- dyrektorów finansowych i głównych księgowych
- prezesów i dyrektorów zarządzających
- dyrektorów marketingu
- dyrektorów działu HR firm zrzeszonych w Izbie

Polsko-Szwajcarskie Forum Dialogu

- spotkania, których celem jest inspirowanie dialogu o kształcie i kierunku reform w polskiej ochronie zdrowia w oparciu o doświadczenia szwajcarskie. Odbývają się pod patronatem Ambasady Szwajcarii, a od 2017 roku we współpracy z Ambasadą.

Speed Business Meeting

- spotkania, które umożliwiają uczestnikom nawiązanie w krótkim czasie jak największej liczby kontaktów biznesowych. Spotkania organizowane są we współpracy z bilateralnymi izbami gospodarczymi.

Polish-Swiss Roundtable

- spotkania organizowane w Szwajcarii dla polskich i szwajcarskich firm z branży IT i technologii medycznych, realizowane we współpracy z Health Tech Cluster Switzerland i Kantonem Schwyż.

Polish-Swiss Innovation Day

- platforma wymiany doświadczeń oraz dobrych praktyk pomiędzy Polską a Szwajcarią w zakresie innowacyjności, organizowana we współpracy z Ambasadą Szwajcarii.

Firmy członkowskie

14

Zarząd

16

Prezes
Marek Szymański
Franke Polska

Wiceprezes
Anna Holnicka-Szulc
Credit Suisse

Wiceprezes
Marek Kondrat
Mettler-Toledo

Wiceprezes
Janusz Petrykowski
ZPUE

Członek Zarządu
Tomasz Gutowski
Sika Poland

Członek Zarządu
Dominique Petit
Sandoz Polska

Członek Zarządu
Wiktor Janicki
Roche Polska

Członek Zarządu
Rafał Kijonka
Swisslinx

Członek Zarządu
Marek Łuczak
Syngenta Polska

Członek Zarządu
Przemysław Powalacz
Geberit

Członek Zarządu
Monika Ruggli
GRP Gloor Ruggli Partner

Członek Zarządu
Simon Smith
Nestlé Polska

Członek Zarządu
Christian Spichiger
Stadler Rail

Członek Zarządu
Michał Stępień
UBS

Członek Zarządu
Tomasz Tutak
TAT

Członek Zarządu
Paweł Wierzbicki
Schindler Polska

Komisja Rewizyjna
Marcin Diakonowicz
Deloitte

Komisja Rewizyjna
Andrzej Jeż
Schindler

Komisja Rewizyjna
Anna Starkowska-Łach

Managing Director
Ulrich
Schwendimann

Marketing Project
Manager
Katarzyna Kołowiecka

Event Manager
Małgorzata Kalińska

Project Coordinator
Aleksandra Taciak

Prezesi Izby w latach 1998-2018

18

1998 – 2002
Mirosław Grzyska

„ Kilka miesięcy po objęciu przeze mnie kierownictwa ABB w Polsce doszło do mojego pierwszego kontaktu z Polskim Biurem Szwajcarsko-Polskiej Izby Handlowej w Warszawie. Było to w 1997 roku. Padła wtedy propozycja, abym objął przewodzenie tej organizacji. Zgodziłem się pod warunkiem, że uporządkujemy sprawy formalno-prawne i finansowe przekształcając biuro w Polsko-Szwajcarską Izbę Handlową, rejestrując ją zgodnie z polskim prawem. Natychmiast dostaliśmy pełne wsparcie tej propozycji ze strony kierownictwa Szwajcarsko-Polskiej Izby, Ambasadora Szwajcarii w Polsce i polskich instytucji zaangażowanych w proces rejestracji. Do rejestracji doszło stosunkowo szybko i łatwo w 1998 roku.

Druga połowa lat dziewięćdziesiątych to nadal był początkowy okres transformacji polskiej gospodarki, a Izba była oczekiwanym źródłem informacji i platformą wymiany doświadczeń pomiędzy polskimi i szwajcarskimi ludźmi biznesu, którzy pragnęli rozpocząć lub rozszerzyć swoją obecność w Polsce i Szwajcarii. Każdy kontakt i każdy nowy członek Izby był wtedy dla mnie wielkim wydarzeniem, bo potwierdzał zasadność utworzenia naszej Izby.

Chciałbym życzyć członkom Izby i jej obecnemu kierownictwu podobnego entuzjazmu i determinacji jakie towarzyszyły 20 lat temu ówczesnemu zarządowi i jej członkom.”

2002 – 2004
Ryszard Wojtkowski

„ Izba to dla mnie miejsce, gdzie splotałem emocjonalny dług wobec Szwajcarii. Miałem okazję tam mieszkać i zdobywać globalne doświadczenie korporacyjne jako prezes Novartis Consumer Health International.

Najważniejszym dla mnie zadaniem po wyborze było pilne zapewnienie Izbie stabilizacji finansowej. Poza doraźnym wsparciem, szukaliśmy sposobu na systematyczne generowanie przychodów. Ostatecznie zdecydowaliśmy się wzmocnić kadrowo administrację Izby, aby mogła podjąć się działalności gospodarczej. Rekrutacja do tego zadania dyrektora Ulricha Schwendimanna była z perspektywy lat najważniejszym wydarzeniem, nie tylko w trakcie mojej kadencji.

Życzę Izbie, aby nie tylko skutecznie reprezentowała interesy szwajcarskich przedsiębiorców w Polsce, ale żeby także była życzliwym miejscem nawiązywania kontaktów w szeroko pojętej szwajcarskiej diasporze w Polsce i polskiej w Szwajcarii.”

2004 – 2006
Maria Kowalewska

„Powierzenie funkcji Prezesa Zarządu było dla mnie wielkim zaszczytem i zobowiązaniem. Miałam wielkie szczęście współpracować z fantastycznymi ludźmi, których łączyła jedność celów i wizji, jaką rolę Izba powinna odgrywać w przyszłości. W momencie objęcia funkcji Prezesa Zarządu przyszło mi się zmierzyć z bardzo ambitnymi celami w krótkim czasie.

Przede wszystkim zmiana wizerunku Izby, dbanie o jej spójność i budowanie marki, rozwijanie stabilnych podstaw finansowych oraz zaproponowanie programu i aktywności członkom Izby, które będą stanowiły wartość dodaną. Postawiliśmy na urozmaicony plan działań promujący Izbę oraz pozycjonujący ją jako istotnego partnera dialogu gospodarczego. Owocem tych działań było zainicjowanie bilateralnej współpracy z innymi Izbami oraz zwiększenie obecności Izby na różnego rodzaju imprezach gospodarczych. Modelowa współpraca Członków Zarządu oraz osobiste zaangażowanie Pana Ulricha Schwendimanna powodowały, że każdy kolejny „krok do przodu” w realizacji planu był źródłem ogromnej satysfakcji.

Dużym wydarzeniem było pierwsze spotkanie noworoczne w 2005 roku, które w Hotelu Bristol zgromadziło wszystkich członków Izby, przedstawicieli polityki, biznesu i mediów.

Przed Izbą nowe perspektywy. Życzę dalszych sukcesów oraz pasji w realizacji ambitnych planów.”

2006 – 2010
Jolanta Samochowiec Mathys

„Izba była dla mnie od czasu jej narodzin w roku 1998 przede wszystkim odpowiedzialnością. Inicjatywa jej założenia wyszła od ówczesnie prężnie działającej Szwajcarsko-Polskiej Izby Handlowej z siedzibą w Bazylei. Moim zadaniem jako prawnika było przygotowanie dokumentów, w szczególności statutu, zebranie piętnastu firm założycielskich i sprawne przeprowadzenie rejestracji. Jako prywatna polska organizacja Izba nie korzystała z pomocy finansowej ani ze strony szwajcarskiej, ani ze strony polskiej. Zasiadałam od początku w Zarządzie i przypominam sobie posiedzenia, na których dyskutowaliśmy, jak uniknąć likwidacji. Z pomocą przychodziły firmy członkowskie. Sytuacja zmieniła się od czasu prezesury Ryszarda Wojtkowskiego i zatrudnienia Ulricha Schwendimanna jako Dyrektora Izby.

Wydarzeniem było dla mnie zawsze otwarcie kolejnego szwajcarskiego przedsiębiorstwa w Polsce, na które zapraszały nas nasze firmy członkowskie. Najpiękniejszym jednak przeżyciem pozostanie jubileusz naszego dziesięciolecia, letni wieczór w pięknym otoczeniu Parku Łazienkowskiego, kiedy mogliśmy cieszyć się świadomością, że nasza organizacja okrzepła a jej działalność przynosi widoczne korzyści naszym firmom członkowskim.

Na przyszłość życzyłabym Izbie, aby jako polska osoba prawna zachowała konieczną niezależność zarówno organizacyjną jak i polityczną, w interesie naszych firm członkowskich i w dobrej tradycji szwajcarskiej neutralności.”

2010 – 2014
Marek Kondrat

„Działalność w Izbie była i jest dla mnie okazją do poznania wielu fantastycznych osób. Udało nam się stworzyć społeczność, w ramach której dzielimy się swoimi doświadczeniami i nie raz czerpałem z tego inspirację. Dla mnie Izba to również Uli i jego zespół, zawsze perfekcyjni.

Przejmując rolę prezesa po swoich poprzednikach, zastałem Izbę w bardzo dobrej kondycji, zarówno finansowej jak i organizacyjnej wraz z rozwijającym się programem swissstandards.pl. Jako kolejny krok w rozwoju, wprowadziliśmy do Izby szereg typowo biznesowych rozwiązań. Za najważniejsze uważam zbudowanie strategii rozwoju Izby opartej na wypracowywaniu realnych korzyści dla jej członków. Strategia pozostaje nadal aktualna i opiera się na czterech filarach: networking, działania segmentowe, doradztwo oraz flagowe programy „swissstandards.pl” i „Od teorii do praktyki”. Wszystko wsparte solidnym warsztatem marketingowym.

Życzę Izbie dalszego rozwoju, aby zachowała swój szwajcarski charakter i aktywnie wspierała stale powiększającą się grupę szwajcarskich przedsiębiorców lokujących swoje przedsięwzięcia w Polsce. I oczywiście kolejnych udanych jubileuszy.”

2014 – 2018
Marek Szymański

„Izba dla mnie to z jednej strony: wspólne wartości, wspaniali, inspirujący ludzie, gotowi dzielić się swoją wiedzą i doświadczeniami, a z drugiej strony nasz mały, ale bardzo zaangażowany i skuteczny zespół, z którego jestem naprawdę dumny.

Najważniejszym wydarzeniem było dla mnie oczywiście przejęcie funkcji prezesa i tym samym odpowiedzialności za prowadzenie Izby i współtworzenie jej dalszej strategii rozwoju. Najciekawszym wydarzeniem – pierwsza edycja Polish-Swiss Innovation Day, impreza, która spotkała się z dużym zainteresowaniem mediów i szerokiej publiczności.

Życzę Izbie i nam wszystkim, żeby Izba mogła zająć się w stu procentach reprezentacją interesów jej członków i poświęcała mniej czasu na interwencje w obronie demokracji i praworządności w Polsce.”

Dlaczego badamy wizerunek Szwajcarii i szwajcarskich firm w Polsce?

Szwajcarskie firmy działające w Polsce nie muszą udowadniać, że są rzetelne i że ich usługi lub produkty są dobrej jakości. Polski partner biznesowy lub klient to zakłada. Taka jest kwintesencja wyników najnowszych badań Swissness in Poland, których streszczenie prezentujemy poniżej.

Dobry wizerunek Szwajcarii w Polsce to duży kapitał. Co ciekawe, świadomość tego faktu jest zazwyczaj większa wśród polskich menedżerów zarządzających lokalnymi spółkami niż w szwajcarskich centrach. To często polscy CEO muszą przekonać swoich przełożonych o tym, że w komunikacji marketingowej lub korporacyjnej warto bardziej podkreślać szwajcarskie pochodzenie firmy, produktów lub usług.

Aby wspierać ich wiarygodnymi liczbami Izba w 2011 roku zleciła po raz pierwszy badanie wizerunku Szwajcarii w Polsce. Warto dodać, że „Swissness”, tj. postrzeganie kraju jako marki, było wówczas w samej Szwajcarii nową dyscypliną zainicjowaną przez Uniwersytet w St.Gallen. Pierwsza ankieta została przeprowadzona w 2006 roku. Od tego czasu co kilka lat realizowane są badania wizerunku Szwajcarii oraz szwajcarskich produktów i usług. Aktualnie obejmują one 15 krajów – są to kraje ościennie Szwajcarii oraz jej największe rynki eksportowe.

Polska nie jest (jeszcze) na tej liście, dlatego w Polsce badania te są zlecane przez Polsko-Szwajcarską Izbę Gospodarczą we współpracy i przy wsparciu

wybranych firm. W 2014 roku na prośbę Izby katalog pytań został uzupełniony o wizerunek firm szwajcarskich w Polsce. Odzwierciedla to rzeczywistość wielu firm zrzeszonych, które pozycjonują się na polskim rynku wskazując na szwajcarskie pochodzenie firmy, a niekiedy sprzedają produkty „Made in Switzerland”.

Wizerunek to kapitał, z którego mogą skorzystać wszystkie szwajcarskie firmy. Wpływa on m.in. na atrakcyjność firm jako pracodawców („employer branding”). Dodatkową wartością badania mogą też być odpowiedzi na pytania dotyczące:

- rozpoznawalności swojej marki w Polsce oraz skojarzeń z marką,
- sprawdzenie, czy dana branża korzysta z tzw. „efektu Swissness”, czy warto podkreślać szwajcarskość firmy?
- jak wysokie jest „Swissness Premium”, czyli o ile więcej klienci są skłonni zapłacić za produkt szwajcarskiej firmy w porównaniu do podobnych produktów bez oznaczenia pochodzenia firmy.

Cieszę się, że także obecne, trzecie badanie udało się zrealizować dzięki współpracy ze szwajcarskimi firmami i instytucjami.

Zapraszam do lektury.

Ulrich Schwendimann
Dyrektor Polsko-Szwajcarskiej Izby Gospodarczej

Swissness w Polsce 2018

Szwajcarskie pochodzenie
firmy- korzyści marketingowe

Partnerzy:

Badanie przeprowadzone w
Polsce przez:

Polish study on behalf of:
Swiss
Chamber Poland

Polacy kojarzą Szwajcarię z serem, zegarkami, Alpami oraz bankami. Co za tym idzie, Szwajcaria jest symbolem przede wszystkim wysokiego standardu życia, pięknych krajobrazów oraz niezawodności, i jest jednocześnie postrzegana jako kraj cieszący się dużym szacunkiem oraz kraj budzący pozytywne emocje. Ten obraz pozostaje niezmienny od 2012 roku, kiedy to po raz pierwszy wykonano badanie wizerunku Szwajcarii w Polsce.

Szwajcaria kojarzona jest z takimi branżami jak zegarki, bankowość, dobra luksusowe i turystyka. Również farmaceutyki i badania naukowe są często wymieniane przez ankietowanych. Natomiast moda, wyposażenie łazienek, IT oraz wyposażenie kuchni nie są w pierwszej kolejności łączone ze Szwajcarią. Z tego względu firmy z tych branż powinny wyraźniej podkreślać swoją „szwajcarskość” i szwajcarskie podejście w kontakcie z klientami.

Szwajcarskie firmy cieszą się znakomitą wizerunkiem w Polsce. Są postrzegane jako rzetelni partnerzy biznesowi, atrakcyjni pracodawcy, którzy szanują swoich klientów oraz przestrzegają prawa. W kategoriach „bardzo szybkie”, „elastyczne”, „łatwe we współpracy” szwajcarskie firmy uzyskują dość dobre noty, ale już nie tak wysokie jak w przypadku wspomnianych wyżej cech. W porównaniu, mocnymi stronami polskich firm są elastyczność i stosunek jakości do ceny. Są jednak oceniane gorzej szczególnie z perspektywy pracowników.

Produkty i usługi z Polski uzyskują ponadprzeciętne noty w kategoriach stosunek jakości do ceny, tradycja oraz sympatia, podczas gdy szwajcarskie produkty wygrywają w kategoriach „luksus i ekskluzywność”, „niezawodność” oraz „wyjątkowo zaawansowany poziom technologii”.

Wszystko to sprawia, że Polacy chętniej kupują szwajcarskie produkty i usługi. Jeśli firma celuje w produkty premium cena szwajcarskiego produktu może być nawet o 50% wyższa niż przeciętna cena porównywalnego produktu na rynku.

Szwajcarskość powinna być zatem częścią strategii cenowej szwajcarskich firm, bez względu na to, czy produkt jest wytwarzany w Szwajcarii, czy też firmy jedynie „powołują się na Szwajcarię”. Ze względu na to, że 1 stycznia 2017 wprowadzono w Szwajcarii nowe prawo chroniące „markę Szwajcarii” (dotyczące Szwajcarii jako miejsca pochodzenia produktów i usług, jak również typowych symboli jak Matterhorn, szwajcarski krzyż, itp), warto mieć jednak dobrze przemyślaną strategię.

Dr. Stephan Feige

Partner Zarządzający
http St.Gallen Managementberatung AG

Badanie zostało zrealizowane przez Ipsos wśród ponad tysiąca Polaków

JAK?

CAWI (Computer Assisted Webinterview) za pomocą panelu Ipsos

KTO?

Grupa osób 18+ reprezentatywna pod względem:

próba n=1000

- płci
- wieku
- wykształcenia
- miejsca zamieszkania

KIEDY?

listopad / grudzień 2017

GDZIE?

Polska

PYTANIA?

Kwestionariusz przygotowany na podstawie badania "Swissness Worldwide" przeprowadzonego w 15 krajach

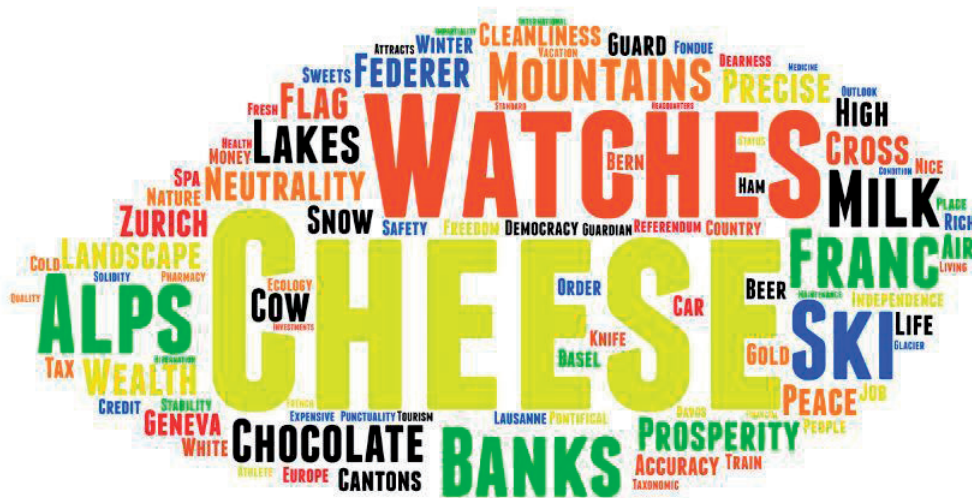

Polish study on behalf of:

Swiss
Chamber Poland

Skojarzenia ze Szwajcarią

Szwajcaria kojarzy się Polakom przede wszystkim z takimi produktami i usługami jak zegarki, ser, banki, ale także z pięknymi krajobrazami.

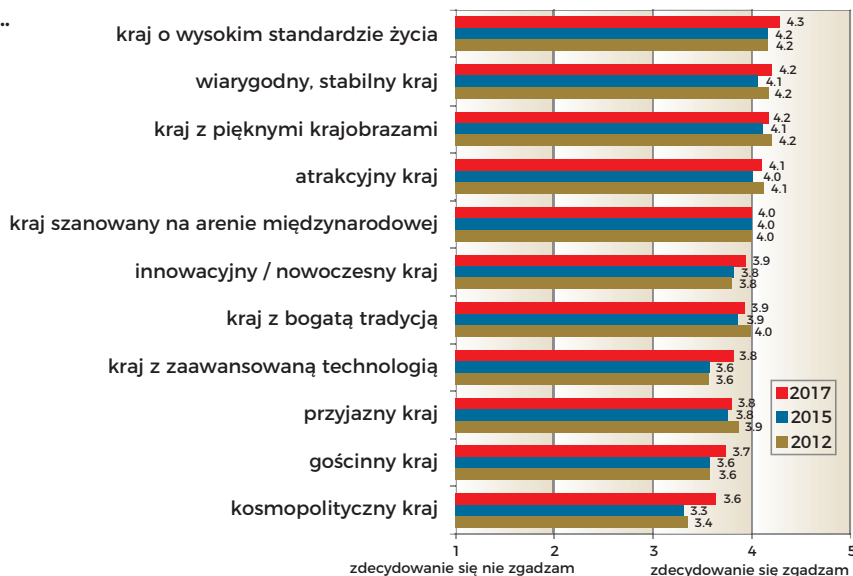
Polish study on behalf of:

Swiss
Chamber Poland

Ogólny wizerunek Szwajcarii w Polsce

Szwajcaria to przede wszystkim wysoki standard życia, piękne krajobrazy i niezawodność.

Szwajcaria to...

Polish study on behalf of:
Swiss Chamber Poland

27

Ogólny wizerunek Szwajcarii

Szwajcaria jest tradycyjnie kojarzona z zegarkami / biżuterią i bankami. Dobra luksusowe oraz turystyka są również postrzegane jako typowo szwajcarskie.

Typowe szwajcarskie branże

Wyniki przedstawione w %

Polish study on behalf of:
Swiss Chamber Poland

Wizerunek Szwajcarii z perspektywy konsumenta

IDEALNY ŚWIAT

WYSOKA JAKOŚĆ

KOSMOPOLITYZM

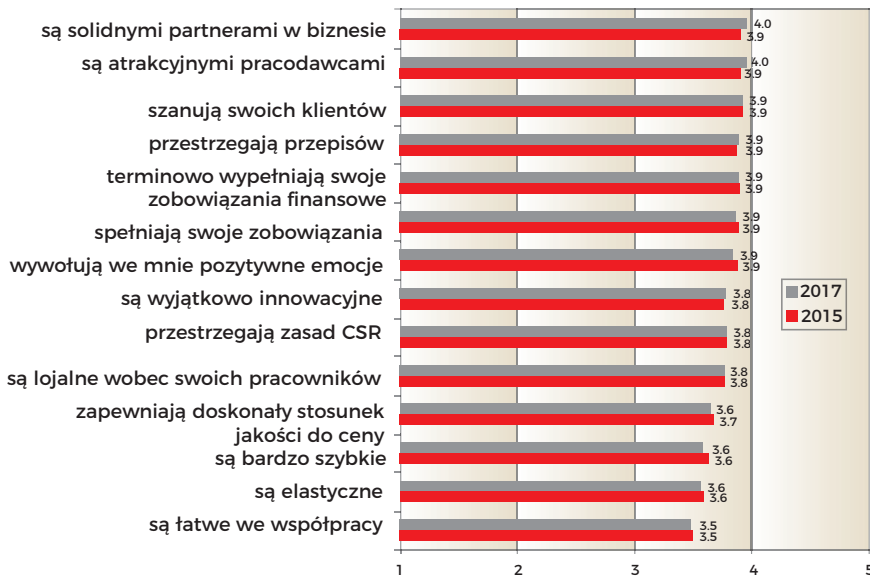
Polish study on behalf of:

Swiss
Chamber Poland

Wizerunek szwajcarskich i polskich firm

Szwajcarskie firmy mają znakomity wizerunek w Polsce.

Szwajcarskie firmy.....

Ø Szwajcarskie firmy 3.8

Ø Polskie firmy 3.0

1 - zdecydowanie się nie zgadzam

5 - zdecydowanie się zgadzam

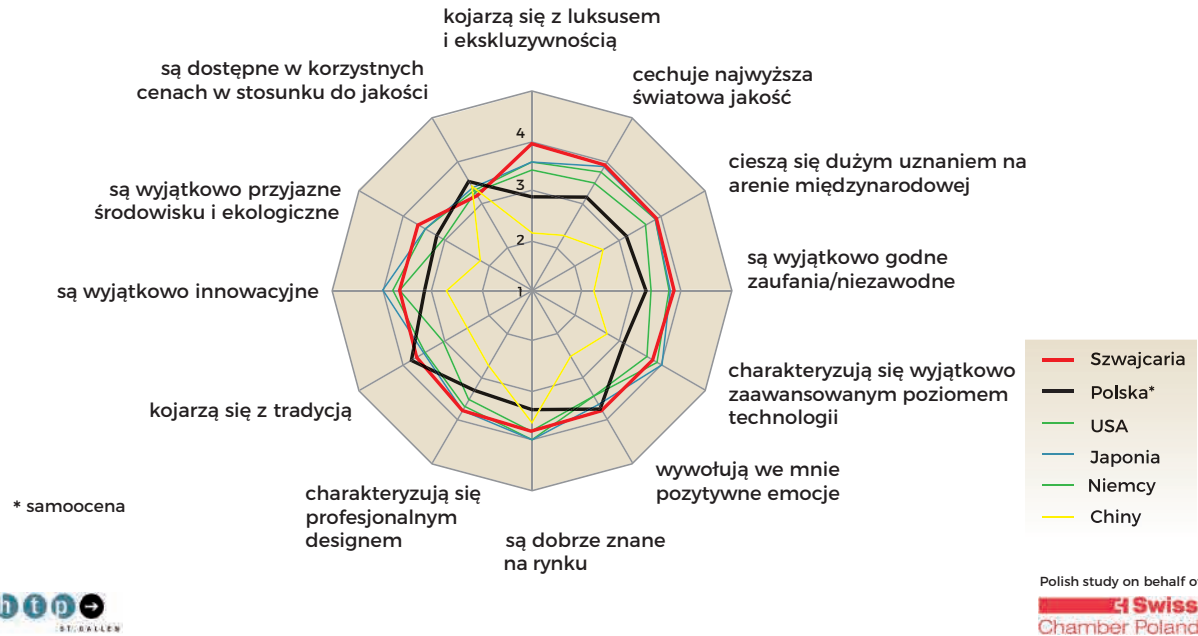

Polish study on behalf of:

Swiss
Chamber Poland

Wizerunek szwajcarskich produktów i usług vs. konkurencja

Szwajcarskie produkty i usługi są szczególnie niezawodne i na czasie w porównaniu z konkurencją.

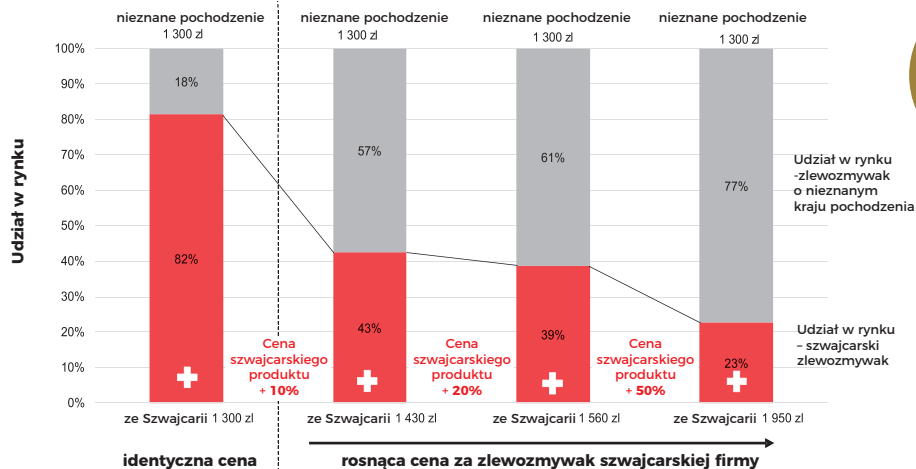

Czy to się opłaca – premia Swissness

80% ankietowanych wybiera szwajcarski produkt, jeśli ma taką samą cenę jak produkty innego pochodzenia. Jeśli szwajcarski produkt jest droższy, grupa klientów maleje. Optymalna cena musi zostać określona pomiędzy marżą a wielkością sprzedaży.

Mając do wyboru zlewozmywak o nieznanym kraju pochodzenia oraz zlewozmywak szwajcarskiej firmy, który produkt by Pan/i wybrał/a?

Premia Swissness (nadwyżka cenowa, pomimo której 50% klientów kupi szwajcarski zlewozmywak: +8,1%)

Profil Szwajcarii i szwajcarskich firm

Szwajcaria i szwajcarskie firmy zajmują czołową pozycję w wielu kategoriach:

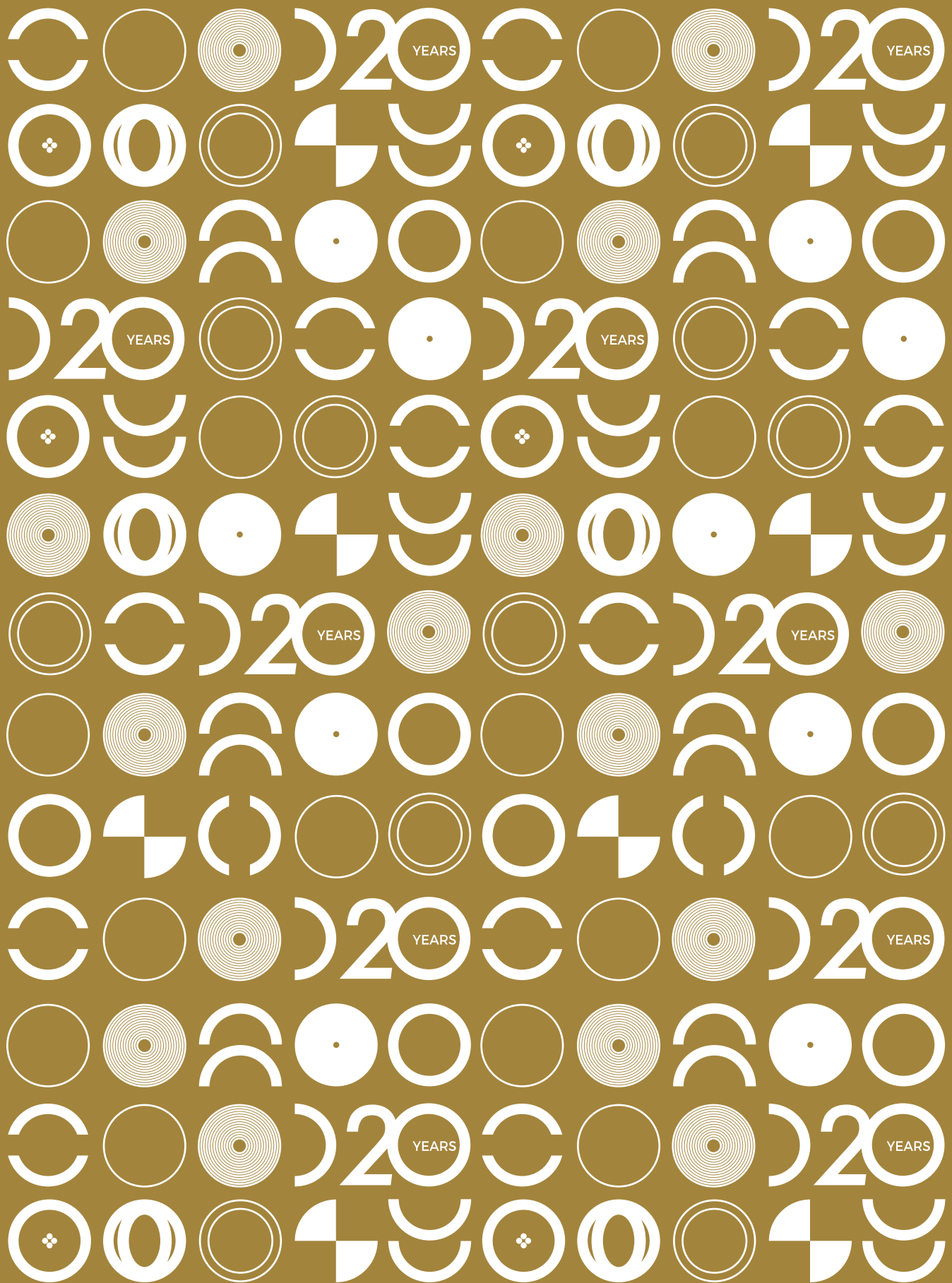
	Piękne krajobrazy 1. CH 2. USA 3. Niemcy 4. Japonia 5. Chiny	
Jakość życia 1. CH 2. Niemcy 3. Japonia 4. USA 5. Chiny	Wysoka jakość 1. CH 2. Japonia 3. Niemcy 4. USA 5. Chiny	Sympatia 1. CH 2. Japonia 3. Niemcy 4. USA 5. Chiny
	Szacunek 1. CH 2. Niemcy 3. USA 4. Japonia 5. Chiny	

Szwajcarskie firmy:

- wypełniają swoje zobowiązania finansowe
- przestrzegają prawa
- szanują swoich klientów
- są atrakcyjnymi pracodawcami
- są solidnymi partnerami w biznesie

Raport
Współpraca, wzrost, innowacje
20 lat inwestycji szwajcarskich w Polsce

Deloitte.

Spis treści

Rozdział 1.	Wymiana gospodarcza między Polską i Szwajcarią	
	Współpraca i przemiany gospodarcze w Polsce w ostatnich 20 latach	41
Rozdział 2.	Wyjątkowość gospodarki Szwajcarii – struktura i model innowacyjności	
	Szwajcaria, Polska i UE-28 – podobieństwa i różnice struktury gospodarki	45
	Innowacyjność szwajcarskiej gospodarki	53
Rozdział 3.	Doświadczenia szwajcarskich firm w Polsce – potencjał i kierunki rozwoju dalszej współpracy gospodarczej	
	Obecność firm szwajcarskich w Polsce	55
	Atrakcyjność inwestycyjna Polski oczami szwajcarskich inwestorów oraz w świetle wskaźników makroekonomicznych	56
	Innowacje – szansa na osiągnięcie polsko-szwajcarskiej synergii	67
Podsumowanie		73

Szwajcaria od ponad wieku może poszczycić się mianem jednego z najzamożniejszych i najlepiej rozwiniętych krajów świata. Tymczasem Polska, do roku 1989 praktycznie pozbawiona możliwości uczestniczenia w międzynarodowej wymianie gospodarczej, przez ostatnie dwie i pół dekady stara się nadrobić zaległości cywilizacyjne oraz ekonomiczne w stosunku do rozwiniętych gospodarek Europy Zachodniej. Czy dwa kraje startujące z tak różnych pozycji mogą nawiązać owocną i długofalową współpracę gospodarczą, która będzie generowała obopólne korzyści, sprzyjała tworzeniu innowacji i stymulowała rozwój społeczny?

Historia ostatnich 20 lat polsko-szwajcarskiej wymiany ekonomicznej dobitnie pokazuje, że jest to możliwe. Wśród kluczowych czynników sukcesu z pewnością należy wymienić duże nadwyżki kapitału, którymi dysponują szwajcarscy inwestorzy oraz charakterystykę polskiej gospodarki, która pozwala na korzystne lokowanie tych nadwyżek w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Jednakże o zadomowieniu się nad Wisłą szwajcarskich firm i zacieśnianiu współpracy pomiędzy szwajcarskim i polskim biznesem zdecydowały nie tylko argumenty czysto ekonomiczne.

O tym, co przekonało Szwajcarów do inwestowania i rozszerzania działalności w Polsce, jakie pozaekonomiczne czynniki stanowią najważniejsze przewagi konkurencyjne tego kraju według zagranicznych inwestorów, a także o tym, jak obecność szwajcarskich firm wpływa na rozwój polskiego potencjału innowacyjnego opowiada niniejszy raport przygotowany wspólnie przez Deloitte i Polsko-Szwajcarską Izbę Gospodarczą.

Zawarta w nim wnikliwa analiza danych makroekonomicznych została uzupełniona ponad 20 pogłębionymi wywiadami przeprowadzonymi wśród szwajcarskich inwestorów. Do udziału w badaniu zaprosiliśmy reprezentantów różnych branż rozwijających w Polsce odmienny charakter działalności. Wśród naszych rozmówców znaleźli się m.in. przedstawiciele firm z branży farmaceutycznej, finansowej, produkcyjnej oraz technologicznej, które ulokowały w Polsce produkcję, centra badawczo-rozwojowe, czy centra usług wspólnych. Pozwoliło to na znacznie lepsze wyjaśnianie trendów i danych makroekonomicznych, a także skonfrontowanie poruszanych zagadnień z odmiennymi potrzebami biznesowymi.

Bardzo dziękujemy wszystkim uczestnikom za gotowość podzielenia się swoimi doświadczeniami, a Państwu życzymy przyjemnej lektury!

Marcin Diakonowicz

Partner
Wiceprezes Zarządu
Deloitte Polska Sp. z o.o.

Ulrich Schwendimann

Dyrektor
Polsko-Szwajcarska Izba Gospodarcza

Główne wnioski

36

- **Szwajcaria od blisko 150 lat znajduje się w światowej czołówce pod względem zamożności oraz poziomu rozwoju ekonomicznego.** Duży zakres wolności gospodarczej, otwartość na handel międzynarodowy i imigrację, stabilne i przewidywalne prawo, niskie podatki i odpowiedzialna polityka budżetowa, a także świetnie rozwinięty dualny system kształcenia to najczęściej wymieniane źródła sukcesu gospodarczego tego kraju.

- **Polska gospodarka od ponad 25 lat rozwija się bardzo dynamicznie, rosnąc szybciej niż gospodarki krajów Europy Zachodniej.** Przeciętna dynamika PKB na osobę według parytetu siły nabywczej w Polsce (6%) jest wyższa niż w Szwajcarii (2,9%), a także jest wyższa od średniej dynamiki wzrostu krajów Unii Europejskiej (4,2%). Istotnym atutem Polski jest **duży rynek wewnętrzny, a także wykwalifikowani i zmotywowani pracownicy.**

- **Współpraca gospodarcza między Polską i Szwajcarią rozwija się dynamicznie, zwłaszcza w sferze handlu i inwestycji.** W ciągu ostatnich 20 lat eksport Polski do Szwajcarii zwiększył się ponad 9-krotnie. Szwajcaria w tym samym okresie zwiększyła eksport do Polski niemal trzykrotnie. Sprzyjają temu nie tylko czynniki związane z korzystną koniunkturą, ale także szereg strukturalnych uwarunkowań. To przede wszystkim duży zasób kapitału w Szwajcarii i konieczność poszukiwania atrakcyjnych stóp zwrotu, a z drugiej - zapotrzebowanie na kapitał w Polsce, związane z jego niską dostępnością i potrzebami rozwojowymi. Dwustronnej wymianie gospodarczej sprzyja także dobrze rozwinięta baza przemysłowa w obu krajach, wysoki poziom kapitału ludzkiego oraz położenie geograficzne.

- **Szwajcaria zbudowała wysoce efektywny ekosystem rozwoju innowacyjności.** O jego sile świadczą szereg wskaźników, pokazujących udział inwestycji w środki trwałe powiązane z własnością intelektualną, odsetek firm produkujących dobra zaawansowane technologicznie, produktywność w wiodących branżach czy liczbę zgłaszanych patentów. Szwajcaria ma od lat najwyższy na świecie wskaźnik Summary Innovation Index (SII) według European Innovation Scoreboard.

- **Polska reprezentuje znaczny potencjał innowacyjny, choć poziom nakładów na badania i rozwój w relacji do PKB nadal jest niższy od wartości charakteryzujących najbardziej innowacyjne gospodarki świata.** Polska gospodarka ma dużo rezerw do podnoszenia innowacyjności i produktywności między innymi poprzez zwiększanie natężenia konkurencji czy poprawę jakości szkolnictwa (szczególnie zawodowego) i edukacji wyższej. Skutecznym sposobem na wzrost innowacyjności może być także przyciąganie zagranicznych inwestycji i implementowanie gotowych rozwiązań technologicznych czy biznesowych, które będą wspierać organiczny rozwój firm. Na tej płaszczyźnie inwestycje szwajcarskich firm w Polsce mają istotny wkład w rozwój potencjału inwestycyjnego kraju ze względu na zaawansowanie stosowanych rozwiązań technologicznych i biznesowych oraz transfer know-how.

- **Szwajcarskie firmy ulokowały w Polsce w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych około 17,5 mld zł. Inwestycje te są w znacznej części nośnikiem innowacyjnych rozwiązań.** Szwajcarskie firmy pozytywnie oddziałują na polską gospodarkę poprzez rozwój sieci firm kooperujących, zatrudnianie oraz szkolenie specjalistów i menedżerów, a także dostarczanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych i biznesowych.

Ostatnie dwie dekady to okres dynamicznego rozwoju dwustronnej wymiany gospodarczej pomiędzy Polską i Szwajcarią, zwłaszcza w handlu dobrami i usługami. W ciągu ostatnich 20 lat eksport z Polski do Szwajcarii zwiększył się ponad 9-krotnie. Helwecki kraj w tym samym okresie zwiększył eksport do Polski niemal trzykrotnie. Oznacza to, że wymiana handlowa pomiędzy oboma krajami rosła szybciej niż pomiędzy Szwajcarią a grupą krajów UE-28. Dotyczy to zwłaszcza polskiego eksportu.

Znacznie szybszy wzrost polskiego eksportu do Szwajcarii w porównaniu z importem w ostatnich latach wynika m.in. z silnego umocnienia franka względem złotego. Ponadto w okresie turbulencji w strefie euro (od 2009 r.) aktywa w szwajcarskiej walucie stały się tzw. bezpieczną przystanią (ang. safe haven), umocnienie się franka względem euro również zmniejszyło konkurencyjność eksportu do sąsiednich krajów.

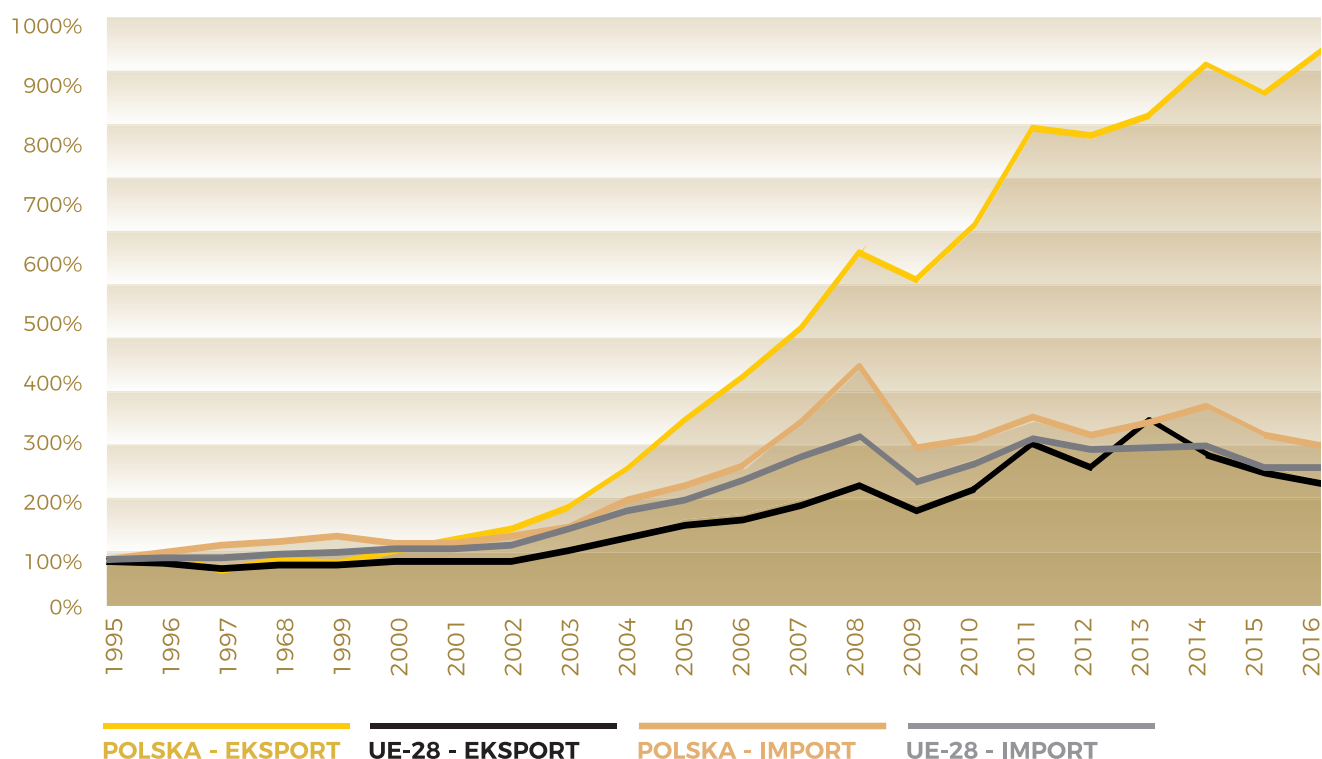
Dodatkowo silnemu wzrostowi wartości franka towarzyszyła dekonunktura w strefie euro, która skutkowałą zmniejszeniem popytu na szwajcarskie dobra i usługi. W efekcie wystąpiła kombinacja niekorzystnych dla szwajcarskiej gospodarki trendów, z którymi nie musiały borykać się np. Niemcy czy Polska.¹

Wcześniej podobna sytuacja wystąpiła dwukrotnie – w 1991 i 2002 roku – kiedy wzrost wartości franka doprowadził do spadku eksportu, a następnie recesji.² Dlatego mimo obserwowanego obecnie ożywienia w Europie

¹ Największa gospodarka UE, będąc w strefie euro i utrzymując umiarkowany wzrost płac, zachowała wysoką konkurencyjność względem najważniejszych partnerów handlowych. Polscy eksporterzy z kolei skorzystali na osłabieniu złotego względem głównych walut.

² M. Hołda, Dlaczego Austria (niemal) dogoniła Szwajcarię? [w:] L. Balcerowicz, A. Rzońca (red.), Zagadki wzrostu gospodarczego. Siły napędowe i kryzysy – analiza porównawcza, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2010

Wykres 1. Wymiana handlowa Szwajcarii z Polską i krajami UE-28 (średnia), poziom dla 1995 r.= 100%

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie danych UNCTAD

(w tym w eurolandzie), Szwajcaria jako relatywnie mała i otwarta gospodarka stale musi poszukiwać sposobów na ograniczenie wpływu zewnętrznych wstrząsów.

Sposobem, który pozwala ograniczyć ryzyko i jednocześnie podtrzymać rozwój, jest zwiększanie dywersyfikacji eksportu, a także zagraniczne inwestycje na obiecujących rynkach, w tym Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne (BIZ). Polska podobnie jak Szwajcaria również ma potrzebę zwiększania dywersyfikacji swojego eksportu, jednak z racji na stosunkowo mały zasób kapitału wciąż potrzebuje znaczącego udziału zagranicznych inwestycji. Gospodarka Szwajcarii jest znacznie bardziej zasobna w kapitał, co z jednej strony obniża możliwy do uzyskania zwrot z inwestycji w tym kraju, a z drugiej sprzyja inwestowaniu na rynkach zagranicznych uboższych w kapitał.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że **dalszemu wzrostowi wymiany gospodarczej między Polską i Szwaj-**

carią sprzyjają nie tylko czynniki związane z obecną koniunkturą, ale także szereg czynników strukturalnych, takich jak zasób kapitału, istniejąca baza przemysłowa czy kapitał ludzki. Polska oferuje jedną z najwyższych stóp zwrotu z inwestycji, będąc jednocześnie bardzo stabilną gospodarką,³ z kolei Szwajcaria może się poszczycić czołowymi uniwersytetami i instytucjami badawczymi oraz świetnie rozwiniętym szkolnictwem zawodowym, które razem z sektorem przedsiębiorstw wytworzyły jeden z efektywniejszych „mechanizmów” tworzenia innowacji.⁴

³ Deloitte, Inwestycje w Polsce. Niewyczerpany potencjał. Doświadczenia niemieckich inwestorów, 2017. <https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/zarzadzania-procesami-i-strategiczne/articles/inwestycje-w-polsce-niewyczerpany-potencjal.html>

⁴ T. Geiger, What makes Switzerland so competitive?, World Economic Forum, <https://www.weforum.org/agenda/2014/09/makes-switzerland-competitive/>

⁵ Wiek 15-64

⁶ PPP – parytet siły nabywczej

⁷ PPP – parytet siły nabywczej

Podstawowe dane dotyczące gospodarki Polski i Szwajcarii w 2016 r.

			
POLSKA			SZWAJCARIA
LUDNOŚĆ I RYNEK PRACY			
38,4	POPULACJA (MLN)	8,3	
16,1	PRACUJĄCY (MLN)	4,9	
68,9	POPULACJA W WIEKU PRODUKCYJNYM ⁵ (%)	66,9	
60,5	POPULACJA W MIASTACH - URBANIZACJA (%)	74	
			
GOSPODARKA I JEJ STRUKTURA			
1051,33 ⁶	PKB WEDŁUG PPP (CENY BIEŻĄCE, MLD USD)	502,7 ⁷	
25,7	PKB NA OSOBĘ WEDŁUG PPP (CENY STAŁE, TYS. USD)	55,9	
2,4	ROLNICTWO (% PKB)	0,7	
33,3	PRZEMYSŁ (% PKB)	25,5	
64,3	USŁUGI (% PKB)	73,8	
			
WYMIANA MIĘDZYNARODOWA			
196,3	EKSPORT DÓBR (MLD USD)	315,9	
193,0	IMPORT DÓBR (MLD USD)	266,4	
49,8	EKSPORT USŁUG (MLD USD)	118,9	
34,2	IMPORT USŁUG (MLD USD)	99,6	
ULOLOWANE W POLSCE: 47,9	BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE (% PKB)	ULOLOWANE W SZWAJCARII: 181,9	
ULOLOWANE W INNYCH KRAJACH PRZEZ POLSKICH REZYDENTÓW: 13,8		ULOLOWANE W INNYCH KRAJACH PRZEZ SZWAJCARSKICH REZYDENTÓW: 228,4	

Wymiana gospodarcza między Polską i Szwajcarią

Współpraca i przemiany gospodarcze w Polsce w ostatnich 20 latach

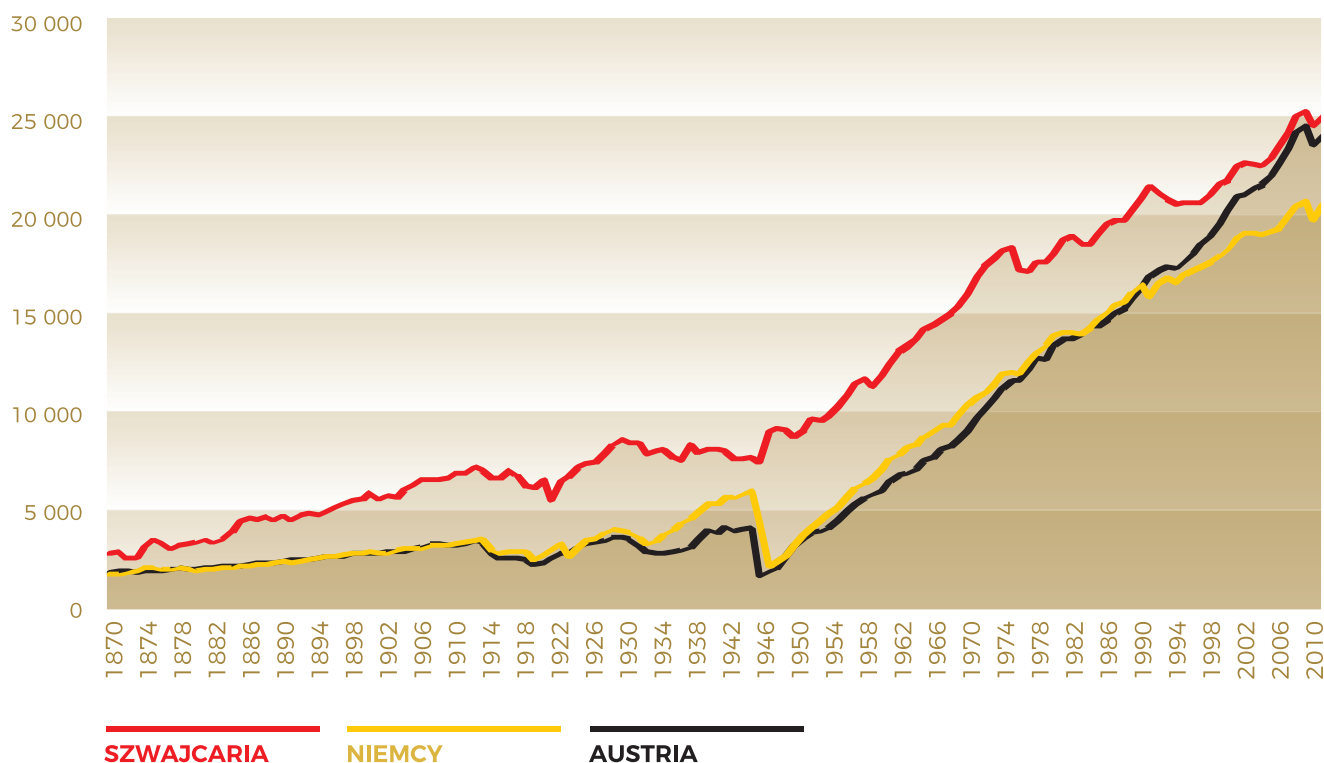
Polska nawiązała stosunki dyplomatyczne ze Szwajcarią w marcu 1919 roku. Miało to duże znaczenie symboliczne i przede wszystkim polityczne, kiedy Szwajcaria, jako jedno z pierwszych państw uznała odrodzoną po 123 latach zaborów niepodległą Polskę. Od tego czasu wszystkie ważne wydarzenia dla państwa polskiego na arenie międzynarodowej – takie jak symboliczne obalenie komunizmu w 1989 r., wejście do NATO w 1999 r., a w 2004 r. przystąpienie Polski do Unii Europejskiej – prowadziły do zacieśnienia współpracy gospodarczej i politycznej Polski również ze Szwajcarią. To dlatego, że Polska w ten sposób ponownie integrowała się z Zachodem rozumianym jako wspólnota polityczna i kulturowa, której Szwajcaria była nieodłączną częścią. Zbudowanie silnych więzi Polski z zachodnim światem i obrany model rynkowych

reform stworzyły niezbędne gwarancje dla inwestorów zagranicznych oraz kontrahentów w handlu międzynarodowym.

Dla Polski wstąpienie do Unii Europejskiej miało fundamentalne znaczenie, zarówno w sferze gospodarczej, jak i politycznej, prawnej czy dotyczącej bezpieczeństwa międzynarodowego. Z perspektywy Szwajcarii członkostwo w UE nie ma tak dużego znaczenia, a przynajmniej nie jest postrzegane jako fundamentalnie ważne przez jej obywateli i reprezentujących ich polityków. W czerwcu 2016 r. szwajcarska Rada Kantonów zdecydowała ostatecznie o formalnym unieważnieniu wniosku o rozpoczęcie rozmów akcesyjnych z UE, który został złożony w 1992 r.⁸ Szwajcaria nie jest również członkiem Euro-

⁸ https://www.eda.admin.ch/dam/dea/fr/documents/bundesrat/160727-Lettre-retrait-adhesion-CH_fr.pdf

Wykres 2. PKB na osobę w Szwajcarii, Niemczech i Austrii w latach 1870-2010 (w USD z 1990 r.)

Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie The Maddison-Project, <http://www.ggdc.net/maddison/maddison-project/home.htm>, 2013 version.

pejskiego Obszaru Gospodarczego ani NATO (jako kraj neutralny), należy natomiast do Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) oraz Układu z Schengen.

Relacje gospodarcze ze Szwajcarią mają dla Polski niebanalne znaczenie. Spowodowane jest to w dużym stopniu faktem, że jest to jeden z najbogatszych krajów świata, z wysoce produktywną i innowacyjną gospodarką. Co ciekawe, w średniowieczu Szwajcaria była ubogim górskim krajem, niemal pozbawionym bogactw naturalnych. Dynamiczny rozwój rozpoczął się w okresie rewolucji przemysłowej i to właśnie wtedy kraj szybko znalazł się w czołówce Europy pod względem zamożności. Duży zakres wolności gospodarczej, otwartość na handel międzynarodowy i imigrację, stabilne i przewidywalne prawo oraz niskie podatki i odpowiedzialna polityka budżetowa są najczęściej wymienianymi źródłami sukcesu gospodarczego Szwajcarii.⁹

Na przestrzeni ostatnich 150 lat Szwajcaria zdołała utrzymać przewagę pod względem poziomu rozwoju także względem niemieckojęzycznych sąsiadów – Austrii i Niemiec. Dla odmiany Polska jeszcze 20 lat temu była jednym z najbiedniejszych krajów Europy, który musiał nadrobić ogromne zaległości rozwojowe. Dzięki szerokim i zdecydowanym reformom instytucjonalnym, prywatyzacji i ustabilizowaniu gospodarki Polska stała się jednym z najbardziej znanych współczesnych „success stories”. Ogromne znaczenie w tym procesie odegrał ka-

pitał zagraniczny, który przyczyniał się do wzrostu produktywności (i de facto innowacyjności) między innymi poprzez napływ nowych technologii oraz know-how, które zastępowały wcześniejsze mało efektywne rozwiązania technologiczne czy „biznesowe” wywodzące się z czasów PRL.

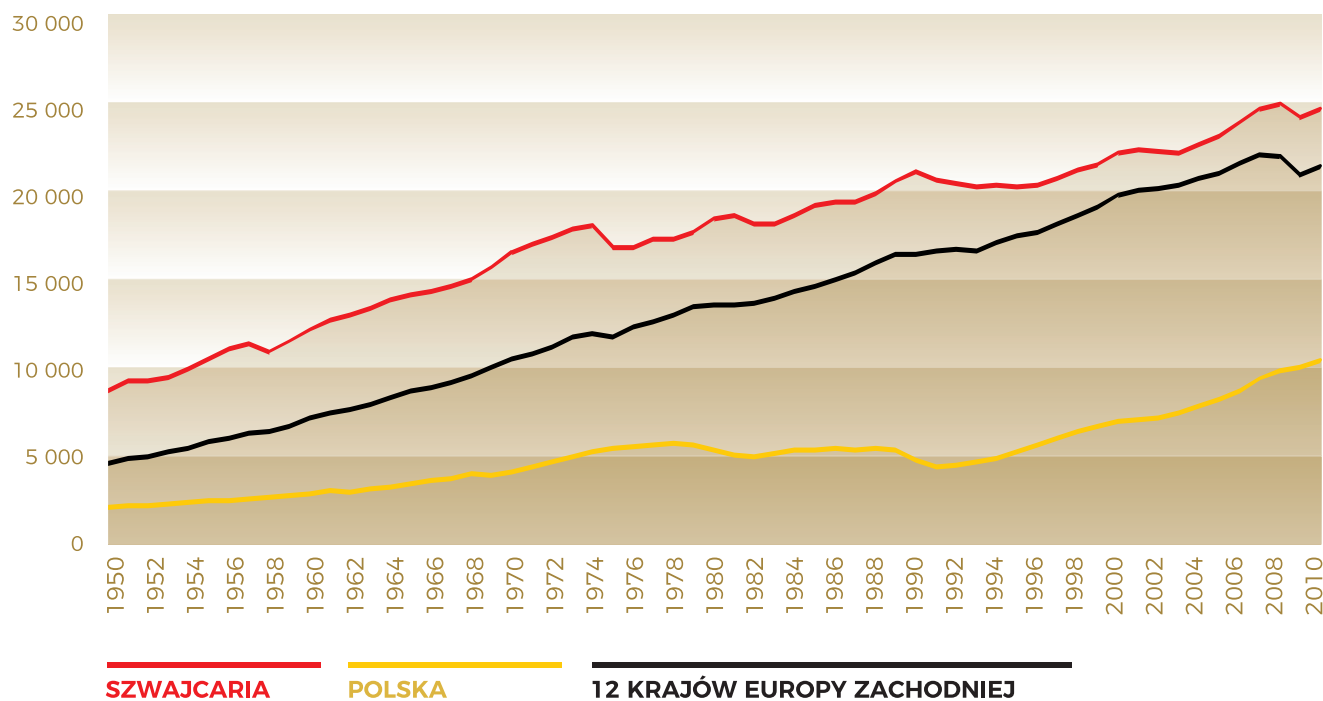

Alexander Zschokke
Prezes / CEO
Franke Group

„Mamy w Polsce dwie bardzo dobrze radzące sobie spółki córki – jedną w Gdyni z ok. 300 pracownikami, drugą w Warszawie z załogą liczącą ok. 150 pracowników. W ciągu 24 lat prowadzenia działalności na polskim rynku oba przedsiębiorstwa odnotowują regularnie duże wzrosty i stanowią dziś ważną część naszej grupy. Pierwszą istotną zaletą Polski jest duży i stabilny rynek wewnętrzny. Drugą z pewnością są wykształceni pracownicy z dobrą znajomością języków obcych dostępni nie tylko w Warszawie, czy Krakowie, ale w całym kraju.”

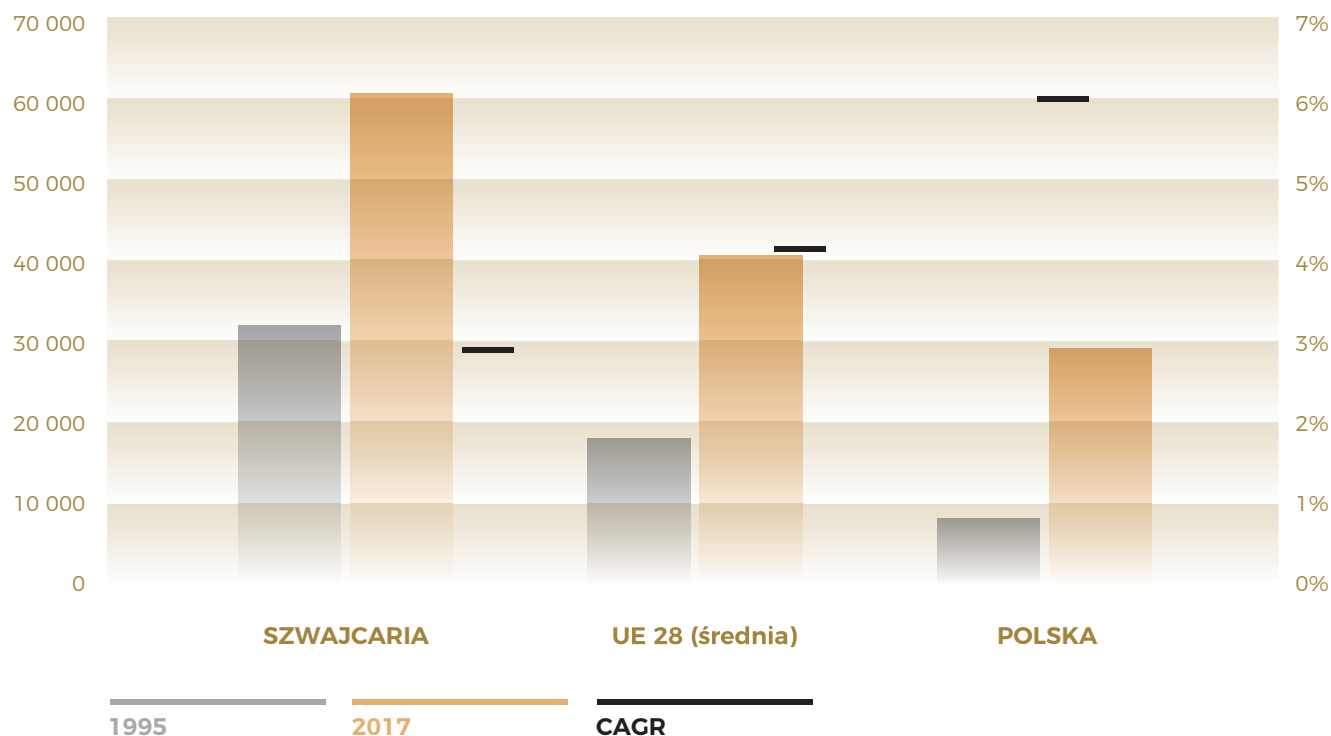
⁹ B. Rutschi, How Did Switzerland Become the World's Most Innovative Country?, Credit Suisse, <https://www.credit-suisse.com/corporate/en/articles/news-and-expertise/innovation-switzerland-201603.html>; T. Geiger, What makes Switzerland so competitive?, World Economic Forum, <https://www.weforum.org/agenda/2014/09/makes-switzerland-competitive/>

Wykres 3. PKB na osobę w Szwajcarii, Polsce i 12 krajach Europy Zachodniej (średnia) w latach 1950-2010 (w USD z 1990 r.)

Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie The Maddison-Project, <http://www.ggd.net/maddison/maddison-project/home.htm>, 2013 version. 12 krajów Europy Zachodniej obejmuje: Austrię, Belgię, Danię, Finlandię, Francję, Niemcy, Włochy (część środkowa i północna), Holandię, Norwegię, Szwecję, Szwajcarię i Wielką Brytanię.

Wykres 4. PKB per capita według parytetu siły nabywczej w 1995 i 2017 r. oraz CAGR w latach 1995 - 2017

Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie danych MFV

Po pierwszej fazie transformacji w latach 90. bardzo ważnym impulsem rozwojowym było wspomniane wejście Polski do Unii Europejskiej, które m.in. zwiększyło jakość instytucji i regulacji, przewidywalność polityk publicznych oraz zagwarantowało tzw. „4 swobody” w relacjach z pozostałymi krajami wspólnoty – przepływ osób, kapitału, dóbr i usług. Istotnym czynnikiem była również odpowiedzialna polityka monetarna i polityka nadzoru nad rynkiem finansowym, które zapobiegły powstaniu boomu gospodarczego napędzanego kredytami, który prędzej czy później musiałby się skończyć załamaniem.¹⁰

Od 25 lat polska gospodarka rozwija się bardzo dynamicznie, rosnąc szybciej niż gospodarki krajów Europy Zachodniej. Przeciętna dynamika PKB per capita wg parytetu siły nabywczej w Polsce (CAGR 6%)¹¹ jest wyższa niż w Szwajcarii (CAGR 2,9%), a także jest wyższa od średniej dynamiki wzrostu w Unii Europejskiej (CAGR 4,2%).

Ostatnie lata to również dynamiczny rozwój polskiego eksportu do Szwajcarii. W pierwszym półroczu 2017 r. Polska wyeksportowała do helweckiego kraju towary o wartości 4,24 mld zł, o niemal 13% więcej niż w pierwszej połowie 2016 r. Nadwyżka nad importem ze Szwajcarii wyniosła w pierwszej połowie 2017 r. bli-

sko 1,3 mld zł, co wynika ze spadku polskiego importu ze Szwajcarii o 3,5%.¹²

Wzrost eksportu z Polski do Szwajcarii wynikał z silnego umocnienia franka względem złotego, jak również z ulokowania w Polsce BIZ, które generują obroty wewnątrz koncernów. Działające w Polsce firmy sprzedają na helwecki rynek przede wszystkim wyroby przemysłowe, elektronikę, środki transportu, meble, metale, tekstylia i obuwie. Polska importuje ze Szwajcarii przede wszystkim farmaceutyki i wyroby chemiczne, maszyny, elektronikę, wyroby precyzyjne i zegarmistrzowskie.¹³

¹⁰ Forum Obywatelskiego Rozwoju, Perspektywy dla Polski. Polska gospodarka w latach 2015-2017 na tle lat wcześniejszych i prognozy na przyszłość, 2017, https://perspektywy.for.org.pl/wpcontent/uploads/2017/11/Raport_Perspektywy_internet.pdf

¹¹ CAGR oznacza skumulowaną roczną stopę wzrostu (Compound Annual Growth Rate).

¹² GUS, Handel zagraniczny. I-VI 2017 r. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/handel/handel-zagraniczny-i-vi-2017-r-,5,13.html>

¹³ Ministerstwo Rozwoju, Notatka informacyjna o Szwajcarii i współpracy gospodarczej z Polską, https://www.mr.gov.pl/media/18391/KE_Szwajcaria_7_04_2016.pdf

Szwajcaria i Polska stanowią przykład bardzo dobrej współpracy dwustronnej w Europie. W 2017 r. zakończył się Szwajcarsko-Polski Program Rozwoju, w ramach którego Polska otrzymała blisko 2 mld zł (489 mln CHF) na zmniejszanie różnic rozwojowych względem rozwiniętych krajów UE. Z tych środków sfinansowano 58 dużych projektów i 1,7 tys. mniejszych inicjatyw, a około 40% funduszy trafiło do słabiej rozwiniętej Polski Wschodniej. Program dofinansował projekty związane przede wszystkim z transportem publicznym, energią i ochroną środowiska.¹⁴

Paweł Łojaszczyk
Prezes Zarządu,
Dyrektor Zarządzający
ABB Sp. z o.o.

„Jesteśmy obecni w Polsce od ponad 25 lat i zatrudniamy ponad 5000 pracowników, w tym około 1000 pracowników w obszarze IT. W naszym kraju znajduje się również szereg ośrodków badawczo-rozwojowych, takich jak Regionalne Centrum Aplikacji Zrobotyzowanych w Warszawie, krakowskie Korporacyjne Centrum Badawcze, centra technologiczne przy fabrykach w Łodzi, Aleksandrowie Łódzkim, Przasnyszu i Wrocławiu, globalne Centrum Usług Wspólnych w Krakowie świadczące usługi z zakresu finansów, systemów informatycznych, a także zarządzania zasobami ludzkimi i łańcuchem dostaw dla Grupy ABB na całym świecie. Duża część aktywności ABB w Polsce to globalne kompetencje, wymagające ogromnego potencjału intelektualnego i rozwojowego. Myślę, że to najlepiej świadczy o atrakcyjności inwestycyjnej oraz potencjale innowacyjności Polski”.

Krótkie podsumowanie rozdziału:

- **Szwajcaria od blisko 150 lat znajduje się w czołówce światowej oraz wiodącej w Europie pod względem zamożności oraz poziomu rozwoju ekonomicznego.** Duży zakres wolności gospodarczej, otwartość na handel międzynarodowy i imigrację, stabilne i przewidywalne prawo oraz niskie podatki i odpowiedzialna polityka budżetowa to najczęściej wymieniane źródła sukcesu gospodarczego tego kraju.

- **Od 25 lat polska gospodarka rozwija się bardzo dynamicznie, rosnąc szybciej niż gospodarki krajów Europy Zachodniej.** Przeciętna dynamika PKB per capita wg parytetu siły nabywczej w Polsce (CAGR 6%)¹⁵ jest wyższa niż w Szwajcarii (CAGR 2,9%), a także jest wyższa od średniej dynamiki wzrostu krajów Unii Europejskiej (CAGR 4,2%).
- **W ciągu ostatnich 20 lat eksport Polski do Szwajcarii zwiększył się ponad 9-krotnie.** Helwecki kraj w tym samym okresie zwiększył eksport do Polski niemal trzykrotnie.
- **Dalszemu wzrostowi wymiany gospodarczej między Polską i Szwajcarią sprzyjają nie tylko czynniki związane z obecną koniunkturą, ale także szereg czynników strukturalnych jak np. zasób kapitału, istniejąca baza przemysłowa, położenie geograficzne czy kapitał ludzki.**

¹⁴ www.parkiet.com, 2 mld zł z Funduszu Szwajcarskiego dla Polski, <http://www.parkiet.com/Gospodarka---Kraj/305199860-2-mld-zl-z-Funduszu-Szwajcarskiego-dla-Polski.html>

¹⁵ CAGR oznacza skumulowaną roczną stopę wzrostu (Compound Annual Growth Rate).

Wyjątkowość gospodarki Szwajcarii – struktura i model innowacyjności

Szwajcaria, Polska i UE-28 – podobieństwa i różnice struktury gospodarki

Struktura gospodarek to zagadnienie cieszące się w ostatnich latach dużym zainteresowaniem ekonomistów, co stopniowo przekłada się również na politykę gospodarczą, zarówno na szczeblu UE, jak i krajów członkowskich. To właśnie w oparciu o analizę struktury coraz bardziej popularny staje się pogląd, że szczególnie ważny dla długookresowego i zrównoważonego wzrostu PKB jest sektor przemysłowy i towarzyszący mu sektor zaawansowanych usług.

Michał Stępień
Country Head Poland and Head of Strategic Delivery Centers EMEA UBS

„UBS rozpoczął działalność w Polsce w 1994 roku jako przedstawicielstwo. Dopiero później – w roku 2007 – podjęto decyzję, aby otworzyć globalne centrum usług w Polsce. Decyzję poprzedził wnikliwy proces selekcji lokalizacji i brana pod uwagę była nie tylko Polska. Ostatecznie wygrał Kraków jako najbardziej atrakcyjne miejsce dla tej inwestycji. O wyborze zdecydowało między innymi to, że Polska jest członkiem Unii Europejskiej, członkiem NATO, że ma stabilny system prawny, co pozwala prowadzić bezpieczny biznes. To zdecydowanie główna przewaga konkurencyjna naszego kraju. Polska nie oferuje najniższych kosztów, ale gwarantuje pewność i stabilność procesów oraz poczucie bezpieczeństwa dla prowadzonego biznesu, które z perspektywy globalnej instytucji finansowej są kluczowe.”

Wśród przyczyn przedłużającego się w wielu krajach – zwłaszcza strefy euro – okresu niskiego wzrostu produktywności oraz małej aktywności inwestycyjnej upatruje się właśnie regresu znaczenia przemysłu od początku lat 90. XX wieku. Do innych wyzwań gospodarek UE można zaliczyć m.in. małe inwestycje w kapitał niematerialny, w tym technologie informatyczne i komunikacyjne, kapitał ludzki oraz innowacje organizacyjne.¹⁶ W Polsce kluczowym wyzwaniem z punktu widzenia wzmacniania przemysłu pozostaje odbudowa systemu

szkolnictwa zawodowego, najlepiej w modelu dualnym, który sprawdza się m.in. w Niemczech i Szwajcarii.

Przeprowadzona w tym rozdziale analiza podobieństw oraz różnic strukturalnych między gospodarkami koncentruje się na poziomie branżowym i uzupełniona jest komentarzem na poziomie makroekonomicznym. Obejmuje ona następujące czynniki:

1. strukturę wzrostu PKB – produktywność pracy i nakłady (czas) pracy,
2. wielkość przedsiębiorstw,
3. inwestycje brutto w środki trwałe według rodzajów aktywów
4. liczbę przedsiębiorstw według branż,
5. przychody przedsiębiorstw według branż,
6. wartość dodaną brutto według branż,
7. zatrudnienie według branż,
8. produktywność według branż.

Marek Noculak
Prezes Zarządu Farby KABE Polska Sp. z o.o.

„Doświadczenia firmy z inwestowaniem w Polskę są pozytywne i wszystkie dotychczasowe decyzje w tym zakresie okazały się trafione. Obecnie szczególnie wysoko należy ocenić potencjał innowacyjny Polski. Myślę, że powodem jest bardzo silne dążenie i zaangażowanie Polaków w działania na rzecz doświadczenia, a w zasadzie prześcignięcia Zachodniej Europy w takich obszarach jak nowoczesne technologie, cyfryzacja, wydajność pracy czy wreszcie poziom życia. Jednocześnie Polska jest nadal atrakcyjna z perspektywy inwestora ze względu na wciąż niższe koszty pracy, surowców oraz energii, do tego też oferuje bardzo duży i chłonny rynek wewnętrzny”

¹⁶ B. van Ark, From Mind the Gap to Closing the Gap. Avenues to Reverse Stagnation in Europe through Investment and Productivity Growth, Discussion Papers 6, September 2015, Brussels, https://ec.europa.eu/info/publications/economy-finance/mind-gap-closing-gap-avenues-reverse-stagnation-europe-through-investment-and-productivity-growth_en

1. Struktura wzrostu PKB – produktywność pracy i nakłady (czas) pracy

Kluczowe fakty:

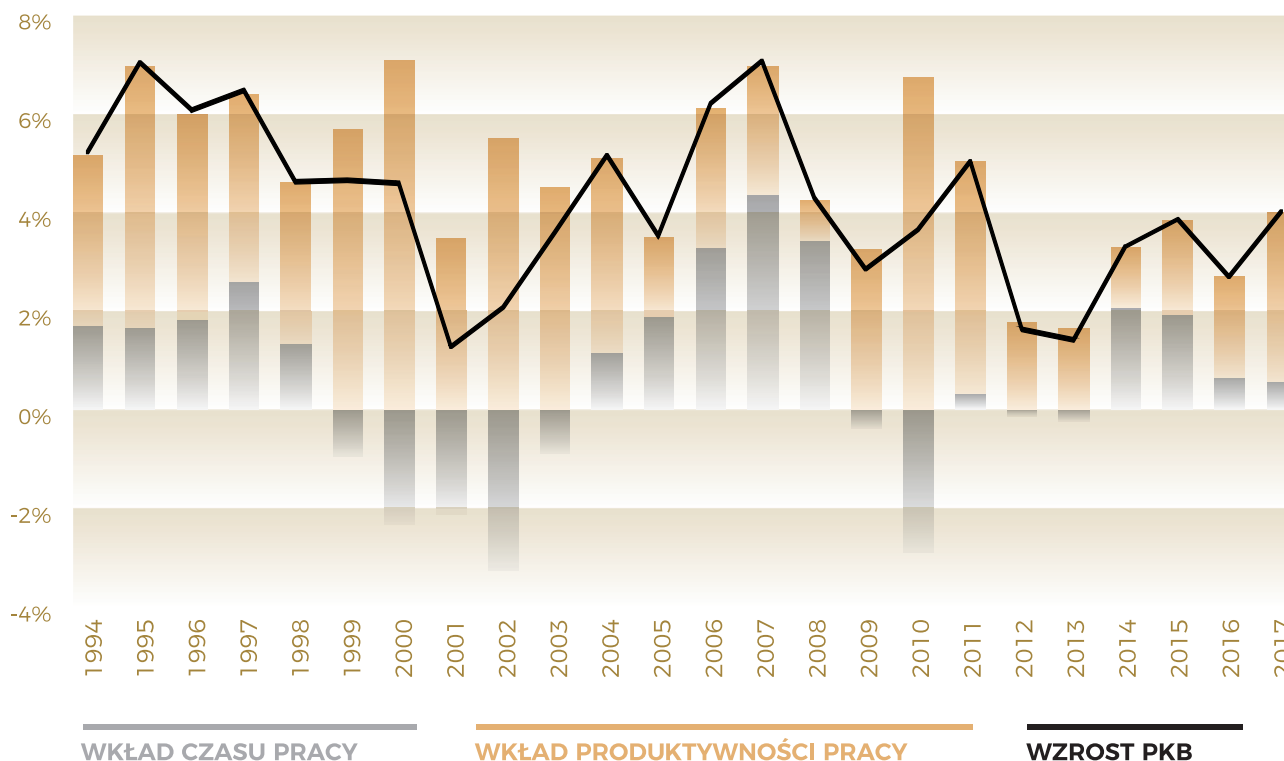
- Kluczowym czynnikiem wzrostu PKB Polski w ostatnich kilkunastu latach była poprawa produktywności pracy, mierzona jako wytworzony Produkt Krajowy Brutto na godzinę pracy.
- W 2016 r. wzrost PKB Polski był napędzany przede wszystkim poprawą produktywności pracy, gdyż rekordowo niskie bezrobocie (oraz wysoka przeciętna liczba godzin pracy na 1 pracującego) praktycznie uniemożliwia zwiększenia nakładów pracy w krótkim terminie.
- W Szwajcarii większe znaczenie dla wzrostu PKB w ostatnich latach miał wzrost nakładów pracy, mierzony jako liczba przepracowanych godzin w gospodarce. W 2015 r. wzrost czasu pracy był tak silny, że negatywnie wpłynął na przeciętną produktywność pracy (osiągnięte PKB na godz. pracy). Utrzymanie dodatniego wpływu czasu pracy na PKB w okresie dekonjunktury spowodowanej m.in. umocnieniem franka świadczy jednak o wysokiej efektywności szwajcarskiego rynku pracy.

Christian Spichiger
Executive
Vice President
Division CE
Stadler Rail AG

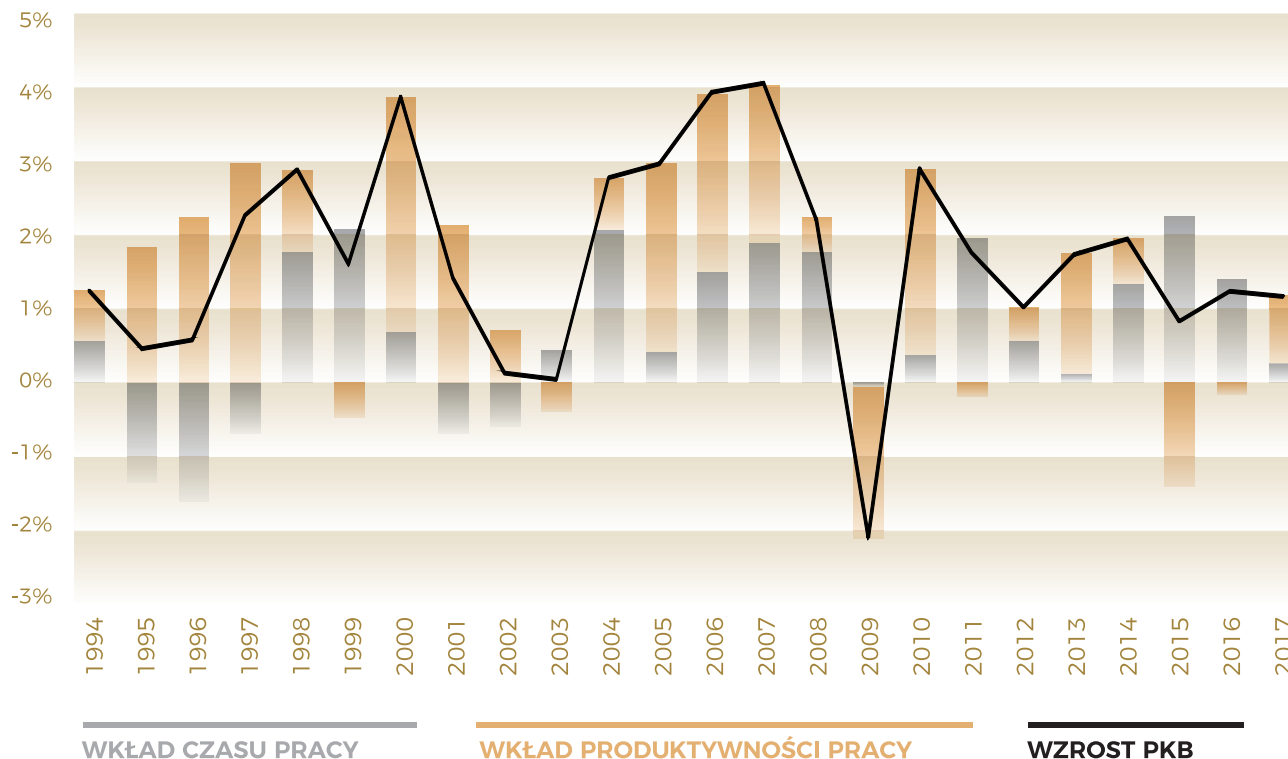
„Pod kątem planowanych inwestycji oraz reinwestycji Polska jest z pewnością w dalszym ciągu atrakcyjną lokalizacją, pomimo że bezrobocie jest obecnie na rekordowo niskim poziomie i wynagrodzenia w Polsce zauważalnie rosną. Przede wszystkim Polska sama w sobie jest bardzo atrakcyjnym rynkiem. Duży kraj w samym sercu Europy Środkowej – położenie geograficzne niewątpliwie należy uznać za atut. Do tego w Polsce są po prostu bardzo dobrzy pracownicy. Kraj ten dokonał wielkiego skoku gospodarczego w ostatnich dwóch dziesięcioleciach i jest to wyraźnie zauważalne.”

Wykres 5. Wzrost PKB w Polsce i jego dekompozycja na czas pracy i produktywność pracy

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie danych The Conference Board, Total Economy Database™, Listopad 2017.

Wykres 6. Wzrost PKB w Szwajcarii i jego dekompozycja na czas pracy i produktywność pracy

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie danych The Conference Board, Total Economy Database™, November 2017.

2. Wielkość przedsiębiorstw

Kluczowe fakty:

- Szwajcaria ma znacznie mniejszy udział mikro firm w ogólnej liczbie przedsiębiorstw i znacznie większy udział firm małych, średnich i dużych – zarówno porównując z Polską, jak i UE-28. Podczas gdy w Polsce odsetek ten wynosi ponad 95,5% a w UE-28 93,0%, w Szwajcarii jest to jedyne 67,1%.
- Jednocześnie Szwajcaria posiada znacznie większy udział małych przedsiębiorstw (10-49 osób) w gospodarce. Wynosi on aż 27,5%, podczas gdy w UE-28 jest to 5,9%, a w Polsce 3,4%.
- Większe firmy mają lepsze możliwości inwestowania w B+R, więc ich duży odsetek wspomaga innowacyjność.

3. Inwestycje brutto w środki trwałe według rodzaju aktywów

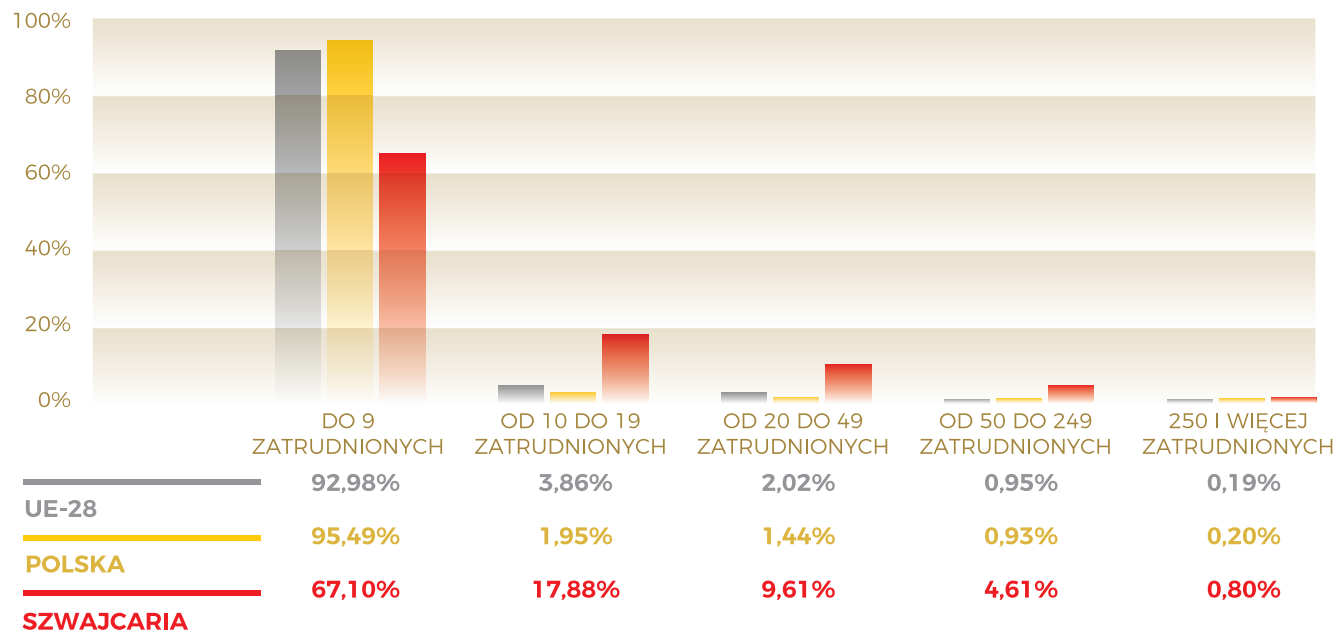
Kluczowe fakty:

- Nakłady brutto na środki trwałe w Polsce nieznacznie odbiegają od średniej dla Unii Europejskiej (odpo-

wiednio 18,1% i 19,8% PKB). Szwajcaria cechuje się znacznie większymi nakładami w wysokości 24,1%.

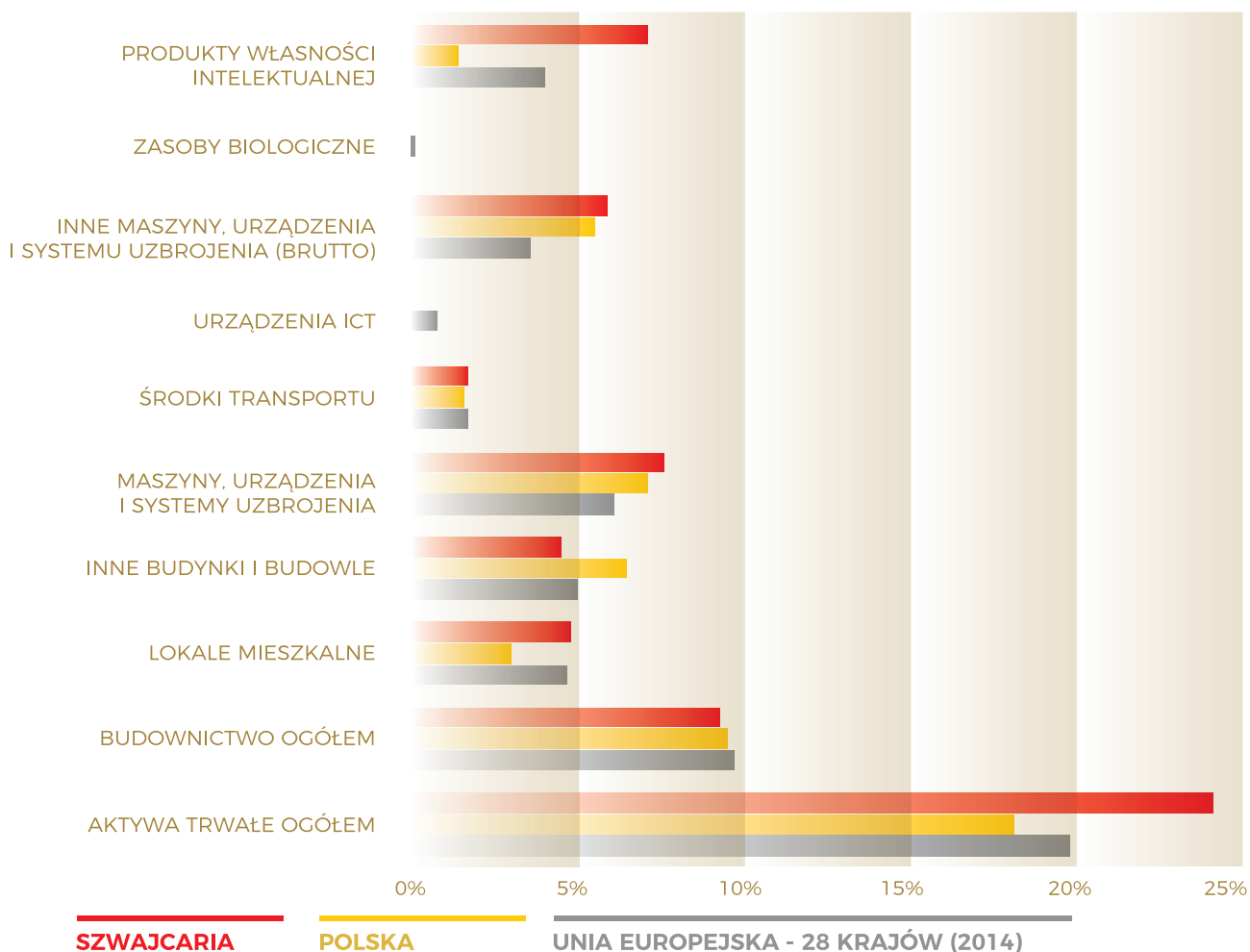
- Najwyższy udział można przyporządkować nieruchomościom, zarówno przeznaczonym na cele mieszkalne, jak i produkcyjne. Co ciekawe jednak, Szwajcaria cechuje się najniższymi nakładami w tym obszarze w wysokości 9,3% podczas gdy w Polsce wynosi on 9,5% a w UE-28 średnio 9,7%.
- Znacznie większy udział Szwajcaria odnotowuje w przypadku własności intelektualnej - tu nakłady na środki trwałe wynoszą aż 7,1%, czyli niemal dwukrotnie więcej od średniej UE-28 (4%) i ponad pięciokrotnie więcej od polskich w odniesieniu do PKB (1,4%)
- Różnica nakładów na środki trwałe między Polską a Szwajcarią jest bliska dwukrotnej wartości (niecałe 77 mld euro w Polsce vs. 145,5 mld euro w Szwajcarii), mimo że Szwajcaria jest znacznie mniejszym krajem
- Największa różnica jest ponownie widoczna w nakładach na intelektualne środki trwałe - w Polsce jest to niecałe 6 mld euro a w Szwajcarii 43 mld euro.
- Większa stopa inwestycji zwłaszcza w B+R ma pozytywny wpływ na innowacyjność i produktywność pracy.

Wykres 7. Struktura wielkości firm w gospodarce

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie danych Eurostat

Wykres 8. Inwestycje brutto w środki trwałe jako procent PKB

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie danych Eurostat (dane z lat 2014 i 2015)

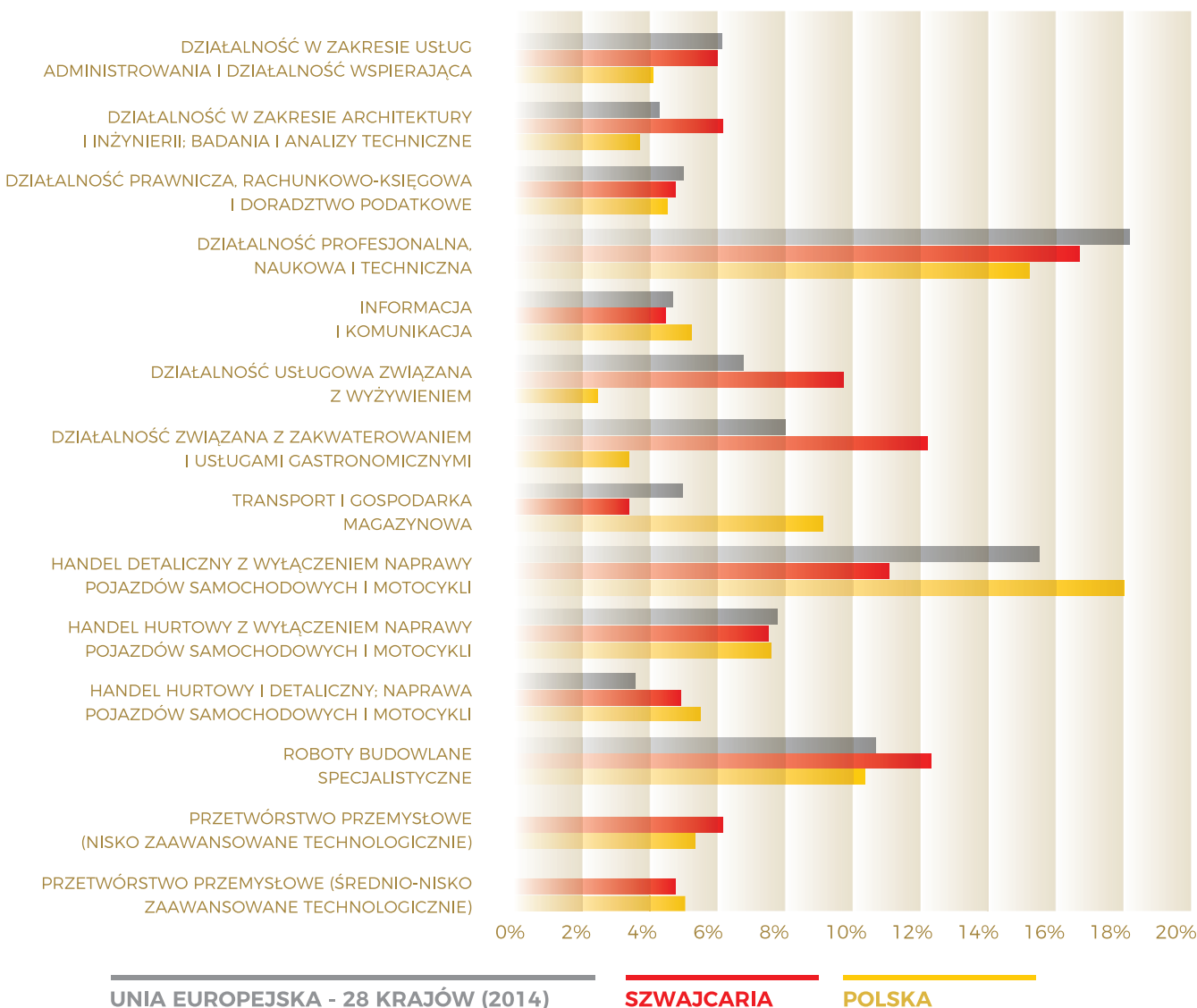
4. Liczba przedsiębiorstw według branż

Kluczowe fakty:

- Sektor produkcyjny – zarówno w Szwajcarii jak i w Polsce jest to wyższy procent firm niż wynosi średnia dla UE. W UE jego udział to 9,0% natomiast w Polsce i Szwajcarii jest to odpowiednio 11,7% i 14,4%.
- Udział firm produkujących towary zaawansowane technologicznie w tym sektorze jest w Szwajcarii znacznie wyższy niż w Polsce. W ujęciu procentowym różnica jest ponad 5-krotna (0,2% w Polsce vs 1,1%)
- Branża usług – najbardziej wyraźna dysproporcja występuje w przypadku firm w branży zajmującej się zakwaterowaniem i usługami kulinarnymi – ich odsetek jest w Polsce wielokrotnie niższy w Szwajcarii. W Polsce to 3,4%, podczas gdy w Szwajcarii 12,2%. Średnia dla UE-28 plasuje się po środku i wynosi 8,0%. Jednocześnie Polska znacznie przewyższa Szwajcarię jak i średnią UE-28 w odsetku firm transportowych i magazynowych. Polska - 9,1%, Szwajcaria - 3,4%, UE-28 – niemal 5%.
- Mimo, że obie gospodarki nastawione są silniej na sektor produkcyjny niż wynosi średnia UE-28, to widać różnicę w produkowanych towarach. Szwajcaria ze względu na nastawienie na innowacyjność i branże z wysoką produktywnością ma większy udział w produkcji towarów wymagających zaawansowanych technologii jak np. branża farmaceutyczna.

49

Wykres 9. Liczba firm według poszczególnych branż (rozkład %)

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie danych Eurostat

5. Przychody przedsiębiorstw według branż

Kluczowe fakty:

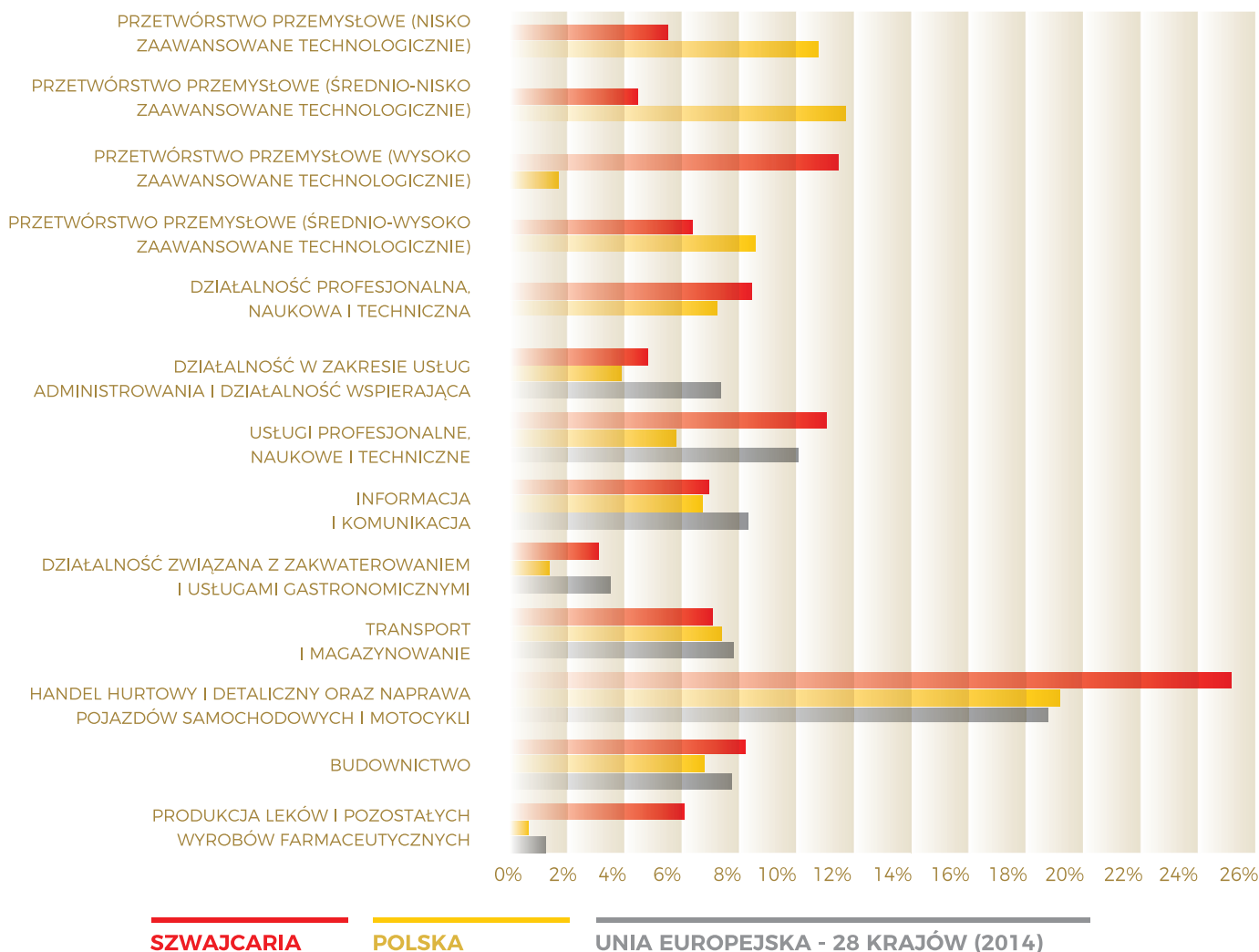
- Zdecydowanie wyższy udział obrotów branży produkcyjnej w Polsce (powyżej średniej UE-28) i niższy w Szwajcarii. Polska - 31,5%, UE-28 26,7% Szwajcaria - 14,8%.
- Jednocześnie widać, że w Polsce dominuje produkcja słabszej technologii natomiast Szwajcaria stawia na produkcję z „high-tech”. W branży „high-tech” Polska ma jedynie 1,62% ogólnych obrotów, natomiast Szwajcaria aż 6,10%. Jednocześnie tzw. produkty „medium-low” to w Polsce aż 11,1%, a w Szwajcarii niecałe 2% PKB (1,96%).
- Szwajcaria ma bardzo wysoki udział handlu hurtowego i detalicznego (blisko dwukrotność średniej UE-28 jak i polskiego), ponieważ stanowi globalną platformę handlu surowcami. Odpowiednio 65,4% dla Szwajcarii, 37,3% dla UE-28 i 38,1% dla Polski.

6. Wartość dodana brutto według branż

Kluczowe fakty:

- Szwajcaria ma o ok. 5 pkt. proc. wyższy udział branży handlu detalicznego i hurtowego w całkowitej wartości dodanej niż Polska i kraje UE-28 (średnia). Jest to ciekawy wynik, gdyż handel (poza e-commerce) uchodzi za mało innowacyjną branżę.
- Szwajcaria ma 10-krotnie wyższy udział produkcji farmaceutyków w wartości dodanej niż Polska (6,1% vs. 0,62%). W porównaniu do UE-28, przewaga helweckiego kraju jest ponad czterokrotna.
- Zaawansowany technologicznie przemysł w Szwajcarii kontrybuuje do PKB kraju niemal 7-krotnie bardziej niż analogiczna branża w Polsce (11,6% vs. 1,7% wartości dodanej).

Wykres 10. Udział wybranych branż w wartości dodanej brutto wytworzonej w całej gospodarce (%)

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie danych Eurostat

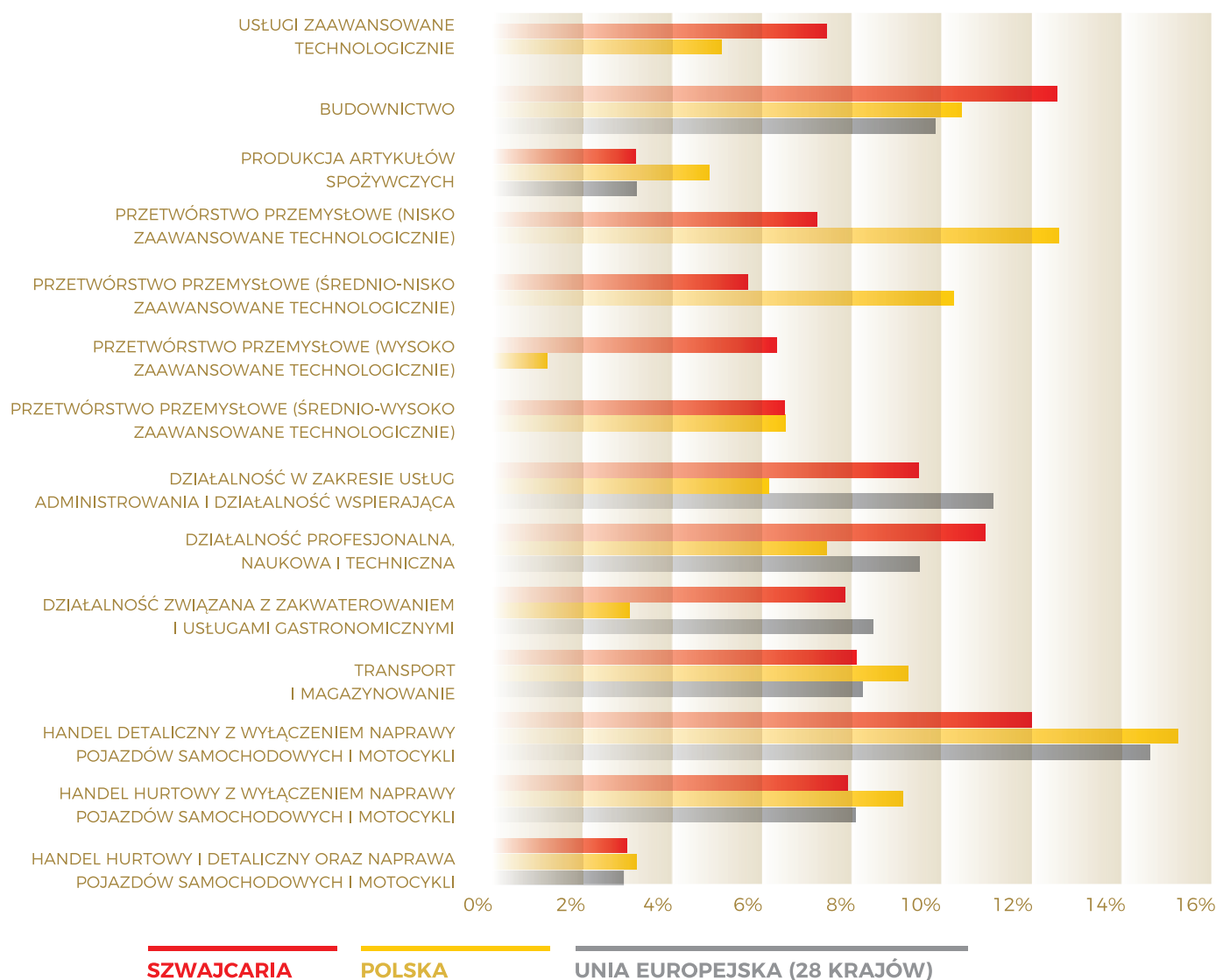
- Pod względem wytworzonej wartości dodanej w branży usług pozafinansowych (usług profesjonalnych, naukowych i technicznych) Szwajcaria przewyższa Polskę niemal dwukrotnie. Odpowiadają one za blisko 11% całkowitej wartości dodanej w helweckiej gospodarce, podczas gdy w Polsce ich udział to 5,8%
- Większy odsetek zatrudnionych w usługach handlowych w Polsce (26,0%) niż w Szwajcarii (21,6%), mimo, że to w alpejskim kraju przynosi więcej zysku. Świadczy to o niskiej produktywności pracy na osobę w handlu w Polsce.
- Branża transportowa i magazynowa zatrudnia podobny odsetek ludzi w Polsce, UE-28 i Szwajcarii (8,7% vs. 7,7% vs. 7,6%). W związku z tym, że Polska znacznie przewyższa UE-28 i Szwajcarię pod względem odsetka firm z tej branży, wskazuje na to na większy udział małych przedsiębiorstw w Polsce.
- Większy odsetek Szwajcarów pracuje w przedsiębiorstwach powiązanych z zaawansowanymi technologiami.

7. Zatrudnienie według branż

Kluczowe fakty:

- Różnica w odsetku zatrudnienia w sektorze przemysłu w Szwajcarii oraz Polski nie jest tak duża, jak można by wnioskować np. z liczby firm czy obrotu. W Polsce wynosi ono 28,8%, a w Szwajcarii 24,2% przy średniej dla UE-28 - 22,1%

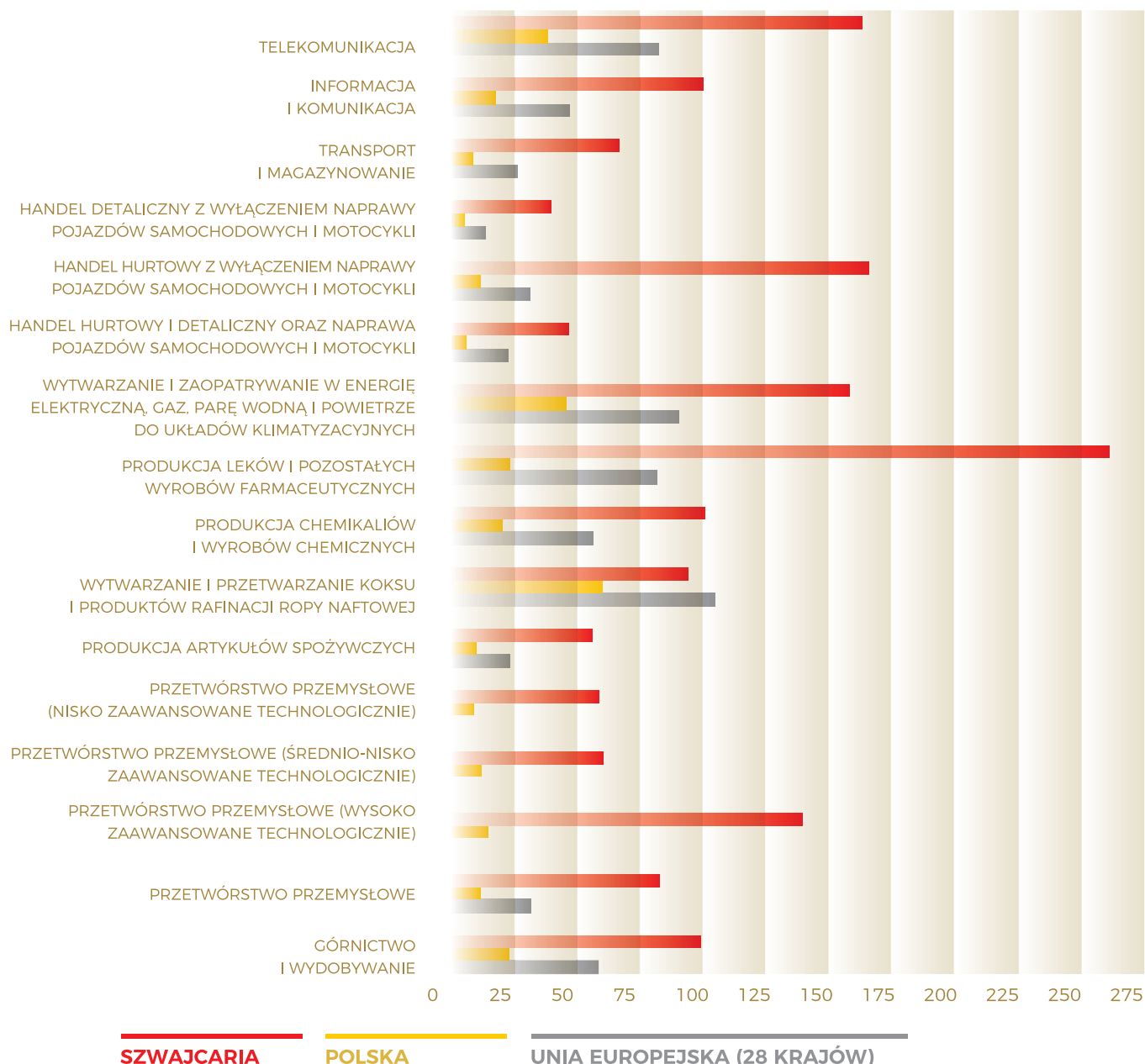
Wykres 11. Zatrudnienie w wybranych branżach (% całości zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw)

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie danych Eurostat

Wykres 12. Produktywność pracy – wartość dodana w przeliczeniu na godzinę pracy według branż (euro)

52

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie danych Eurostat

8 Produktywność według branż

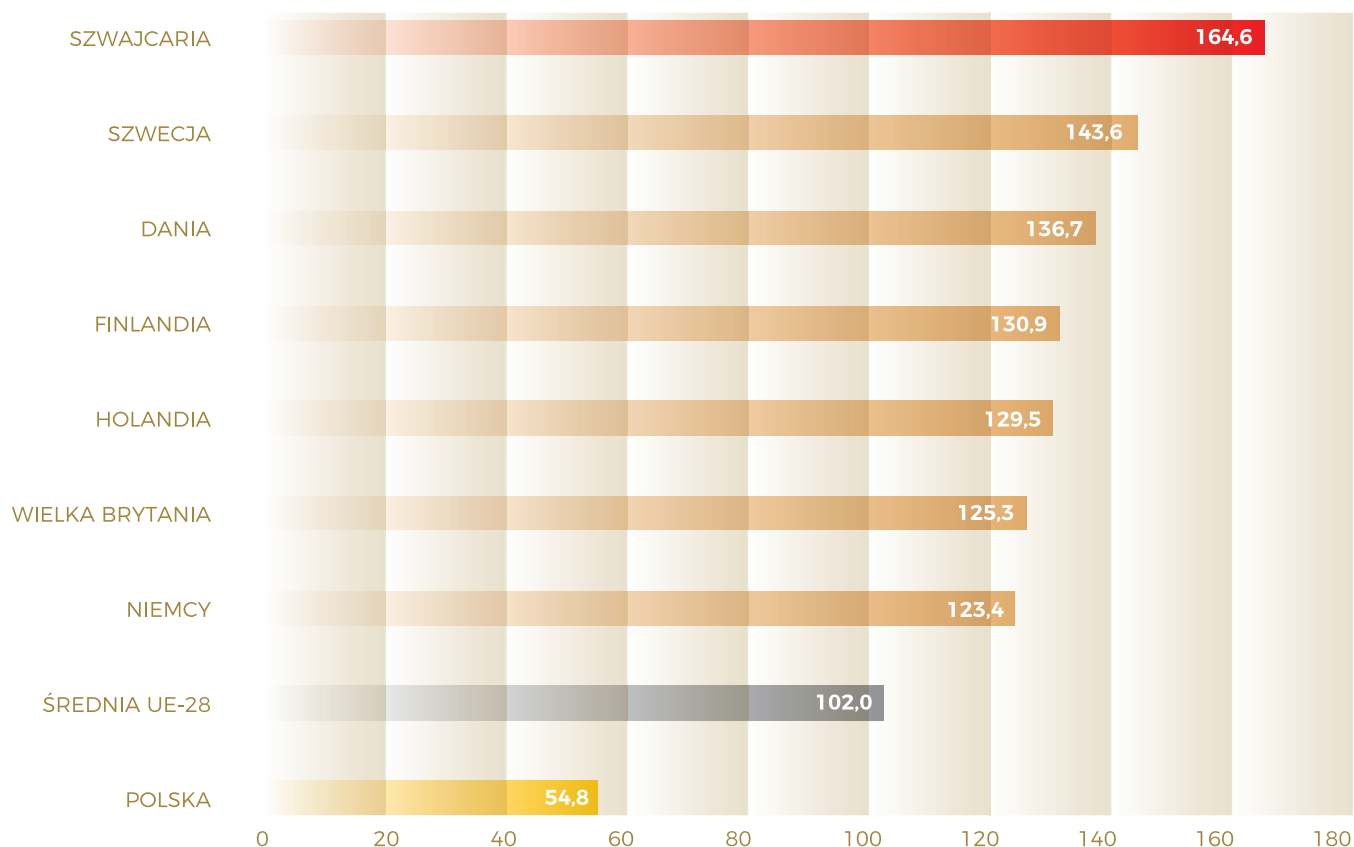
Kluczowe fakty:

- Produktywność pracy liczona w wartości dodanej brutto na „osobogodzinę” w euro w Polsce wynosi średnio 10,3 euro natomiast w Szwajcarii 72,2 euro.
- W sektorze produkcyjnym w obu przypadkach wartości te są nieco wyższe od średniej. Wynoszą 11,7 euro dla Polski oraz 83,6 euro dla Szwajcarii.
- Ciekawym przykładem jest sektor produkcji koksu

i produktów rafinacji ropy naftowej. Produktywność pracy w Polsce jest w nim blisko 6-krotnie wyższa od średniej i wynosi 60,8 euro, podczas gdy w Szwajcarii 94,7.

- Szwajcarzy z kolei wybijają się znacząco w sektorze farmaceutycznym. Tu produktywność pracy wynosi aż 263,2 euro (w Polsce 23,9 euro).
- Warto zwrócić uwagę na sektor handlu detalicznego i hurtowego. W Polsce jego produktywność plasuje się poniżej średniej wynosząc 7,7 euro, podczas gdy w Szwajcarii powyżej na poziomie 84,8 euro.

Wykres 13. Poziom innowacyjności wybranych krajów - Summary Innovation Index (SII) wg European Innovation Scoreboard 2017

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie European Innovation Scoreboard 2017
http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en

Innowacyjność szwajcarskiej gospodarki

Szwajcaria w kontekście Europejskiej tablicy wyników innowacji 2017

Szwajcaria konsekwentnie buduje modelowy ekosystem przyjazny rozwojowi innowacji rynkowych. Sukces Szwajcarii można wyjaśnić przynajmniej pięcioma ważnymi charakterystykami, które są głęboko zakorzenione w sferze gospodarczej, politycznej i społecznej.¹⁷

- Wysokie zdolności przystosowawcze do nowych warunków rynkowych** implikują jej ponadprzeciętną konkurencyjność gospodarczą.
- Efektywny model współpracy rynku z ośrodkami naukowo-badawczymi** zapewnia stałą i nieograniczoną przepływ wiedzy i wysoko wykwalifikowanych pracowników.
- Decentralizacja władzy** pozwala lepiej rozumieć i konsekwentnie zaspokajać lokalne potrzeby, a jednocześnie konstruktywnie konkurować z innymi kantonami o liczbę i jakość miejsc pracy poprzez zachęty podatkowe i efektywność wydatków publicznych.

4. **Relacje społeczno-polityczne kształtowane są w sposób zrównoważony i merytoryczny, opierając się na instytucji referendum.** Tworzy to pozytywną atmosferę współpracy i przewidywalności dla rozwoju biznesu.

5. **Otwartość Szwajcarów na imigrantów**, a przez to jasne i przystępne przepisy prawne w tym zakresie sprawiają, że jest ona celem migracji naukowców i wykwalifikowanych pracowników z innych państw.

Szwajcaria uzyskała miano najbardziej innowacyjnego państwa spośród wszystkich państw poddanych ocenie Summary Innovation Index (SII). Kategoryzując całą grupę badawczą, Szwajcaria znajduje się w gronie liderów innowacji wraz ze Szwecją, Danią, Finlandią, Holandią, Wielką Brytanią i Niemcami.

¹⁷ D. Szymański, „5 przyczyn gospodarczego sukcesu Szwajcarii”, Business Insider Polska, 2016 (businessinsider.com.pl/finanse/gospodarka-szwajcarii-jak-osiagnac-sukces/3jm86lx), na podstawie debaty „Jak Szwajcaria osiągnęła sukces? Idee dla Polski” zorganizowanej przez Polsko-Szwajcarską Izbę Gospodarczą, Ambasadę Szwajcarii oraz Forum Obywatelskiego Rozwoju.

W 2016 roku kraj ten odnotował wzrost wskaźnika SII względem średniej UE o 9,2 pkt. proc. w stosunku do podobnego wskaźnika w 2010 roku. Sprawia to, że w relacji do średniej UE Szwajcaria osiągnęła prawie o 65% lepsze wyniki, druga Szwecja o prawie 44%, a Niemcy zajmujące ostatnie miejsce w kategorii liderów innowacji są o ponad 23% lepsze.

W latach 2011-2015 wskaźnik zatrudnienia w przemyśle wysokich i średnich technologii w Szwajcarii był średnio o 25% wyższy niż w UE. Ponadto, funkcjonuje tam ponad 3,3 razy więcej przedsiębiorstw znacząco inwestujących w sferę badań i rozwoju, a średnie ich wydatki w tym obszarze są prawie 2,7 razy wyższe od unijnej średniej.

Wspierane jest to przez silny i efektywny sektor edukacyjny, w postaci m.in. instytutów badawczych i uniwersytetów zajmujących czołowe lokaty w międzynarodowych rankingach. Dla przykładu, w 2016 roku Szwajcarski Federalny Instytut Technologii ETH Zurich uplasował się w rankingu Times Higher Education World Reputation na czwartej lokacie zaraz za trzema z Wielkiej Brytanii – Oxfordem, Cambridge oraz Imperial College London.

Pracodawcy korzystają i inwestują w pracę wysoko wykwalifikowanych osób już od wczesnych lat edukacji w postaci praktyk i staży zawodowych. Współdziała to bezpośrednio z atrakcyjnym systemem badawczym, którego efektem są międzynarodowe publikacje naukowe oraz napływ zagranicznych doktorantów. Dzięki temu rośnie chłonność i otwartość systemu naukowego na nowe pomysły i zdolnych naukowców z całego świata.

Efektom tego jest również największa w Europie liczba zgłoszeń patentowych na mieszkańca. Według danych Europejskiego Urzędu Patentowego, w Szwajcarii w 2015 roku było 873 zgłaszających na milion mieszkańców, czyli ponad 2 razy więcej niż w drugiej Holandii, a porównując z czołowymi gospodarkami świata, ponad 5 razy więcej niż w Japonii, czy prawie 7 razy więcej niż w USA. Ponadto, Genewa od 46 lat jest gospodarzem corocznej wystawy, podczas której wynalazcy z całego świata mają szansę przedstawić wyniki swoich prac i spotkać potencjalnych klientów.

Sektor publiczny coraz mocniej wspiera B+R, ale dominującą rolę odgrywa sektor prywatny. W ostatnich latach można zauważyć rosnącą skalę partnerstwa publiczno-prywatnego oraz bezpośrednich inwestycji przedsiębiorstw w B+R. Jedną z branż intensywnie inwestujących w tym zakresie jest farmaceutyka.

Częścią systemu są także instytucje społeczno-prawne obejmujące określone przez ludzi zasady, normy, ograniczenia oraz interakcje budujące sieć gospodarczych i społecznych zależności międzyludzkich. Sprawność i efektywność przepływów know-how w tym modelu potwierdza również czołowa lokata (siódmy rok z rzędu) w zestawieniu wyników wskaźnika innowacyjności Global Innovation Index Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, Cornell SC Johnson College of Business oraz INSEAD.

Zaprezentowane wyniki potwierdzają duży potencjał innowacyjny szwajcarskiej gospodarki. Silny obszar zasobów ludzkich, ze szczególnym uwzględnieniem wzrostu wskaźnika populacji osób z wykształceniem wyższym, jest zapleczem intelektualnym dla obecnych i przyszłych inwestorów. Wspierane jest to przez silny i efektywny sektor edukacyjny, w postaci m.in. instytutów badawczych i uniwersytetów zajmujących czołowe lokaty w międzynarodowych rankingach. Ponadto, kluczową rolę w szwajcarskim systemie innowacyjnym odgrywa prężny i konkurencyjny sektor prywatnych firm.

Krótkie podsumowanie rozdziału:

- Szwajcaria jest jednym ze światowych liderów innowacyjności.
- Odsetek dużych firm jest w Szwajcarii większy niż Polsce bądź krajach UE-28. Duże firmy mają większe możliwości inwestowania w badania i rozwój. Odzwierciedleniem jest zdecydowanie wyższy udział inwestycji w środki trwałe powiązane z własnością intelektualną.
- Szwajcarzy posiadają znacznie wyższy odsetek przedsiębiorstw produkujących produkty zaawansowane technologicznie (wedle Eurostatu na sektor ten składają się firmy farmaceutyczne, produkujące komputery, elektronikę oraz optykę jak i przedsiębiorstwa wytwarzające pojazdy latające oraz kosmiczne) niż Polska czy średnia w UE.
- Dobrym odzwierciedleniem pozytywnego wpływu innowacyjności jest produktywność sektora farmaceutycznego, która wyniosła w 2015 roku 263,2 euro na godzinę pracy przeciętnego pracownika.

Doświadczenia szwajcarskich firm w Polsce – potencjał i kierunki rozwoju dalszej współpracy gospodarczej

Obecność firm szwajcarskich w Polsce

Szwajcaria cieszy się międzynarodową reputacją kraju godnego zaufania, wiarygodnego i przede wszystkim będącego globalnym centrum innowacji. Wieloletnie doświadczenie w sektorze bankowym, ubezpieczeniowym w połączeniu z wiedzą technologiczną i dobrze rozwiniętą infrastrukturą stwarzają najwyższej klasy ekosystem dla sektora fintech i tworzenia innowacji.

Szwajcarska gospodarka to także wysoce konkurencyjny przemysł oparty na zaawansowanych technologiach. Turbiny, wyroby precyzyjne, leki, nanotechnologia czy usługi finansowe są wizytówką szwajcarskiej gospodarki na całym świecie. Firmy pochodzące z alpejskiego kraju wywarły znaczny wpływ na rozwój branży elektrotechnicznej, mechanicznej, tekstylnej, kreowały branżę farmaceutyczną tworząc innowacyjne leki. Powszechnie znane i używane są urządzenia wytwarzane w Szwajcarii, np. windy, endoprotezy czy aparaty słuchowe. Z kolei konsumenci dóbr luksusowych na całym świecie cenią szwajcarskie wyroby zegarmistrzowskie, które stanowią symbol jakości.

Thomas Schaller
Chief
Operations
Officer
Angst+Pfister
Group

„Dlaczego jesteśmy w Polsce? Ponieważ uważamy, że to bardzo interesujący i przyszłościowy rynek, który dynamicznie się rozwija. W naszej branży stanowi on pod względem wielkości około 60-70% niemieckiego rynku, dlatego ma on duży potencjał dla Angst+Pfister Group. Jako że nasi międzynarodowi klienci posiadają zakłady produkcyjne w Polsce, możemy ich teraz wspierać bezpośrednio na miejscu poprzez nasz model działalności, który opiera się w daleko idącym stopniu o wiedzę inżynierską. W ten sposób stajemy się także partnerem w rozwijaniu innowacji polskich oddziałów naszych klientów.”

Wielu spośród producentów ze wspomnianych powyżej branż inwestuje również w Polsce. Szwajcaria zajmuje drugie miejsce po USA wśród gospodarek spoza UE pod względem ulokowanych BIZ w Polsce. Według najnowszych dostępnych danych, wartość inwestycji w tej formie wynosi blisko 17,5 mld zł. Liderem w tej stawce są Niemcy, skąd pochodzi niemal 140 mld zł kapitału w formie BIZ. Kolejne miejsca zajmują Francja (79,3 mld zł), USA (77,3 mld zł), Wielka Brytania (44,3 mld zł) i Włochy (40,2 mld zł).

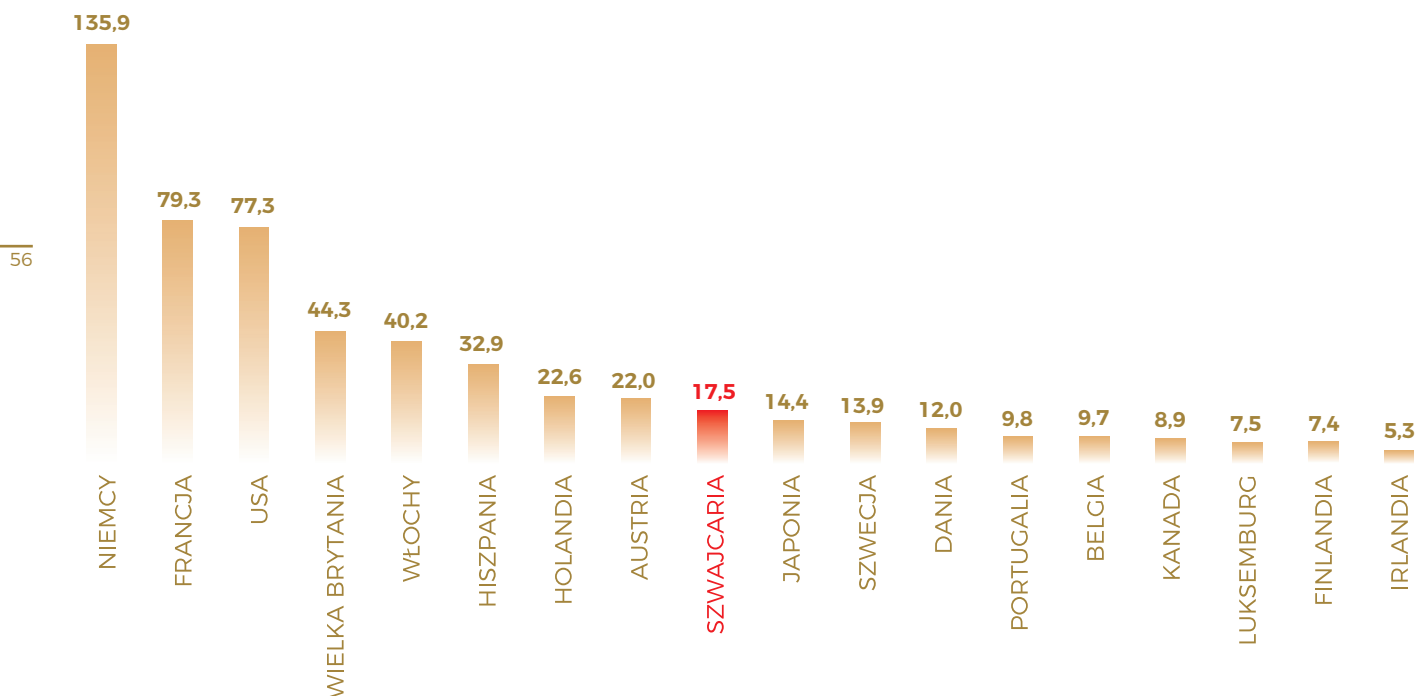

Simon Smith
Prezes
Zarządu
Nestlé Polska
i Kraje
Bałtyckie

„Jeśli spojrzeć na kilka ostatnich lat aktywności naszej firmy w Polsce, to jest to jedna nieustająca inwestycja. Przez ten czas zainwestowaliśmy przeszło 200 milion euro i zatrudniliśmy tysiąc osób. Obecnie w całym kraju pracuje dla nas 5 tysięcy osób. Polska stała się ważnym centrum produkcyjnym Nestlé dla całej Europy.

Głęboko wierzymy w Polskę i jakość polskich pracowników, dlatego w kolejnych latach również planujemy dalszy rozwój działalności w tym kraju.”

Wykres 14. Wartość BIZ w Polsce według kraju ostatecznego kraju pochodzenia (2015 r., mld zł)

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie danych OECD

Okolo 35 tys. osób zatrudnionych jest w szwajcarskich przedsiębiorstwach w Polsce.¹⁸ Szwajcarskie firmy są obecne praktycznie we wszystkich najważniejszych branżach polskiej gospodarki, zarówno z punktu widzenia tworzonego PKB jak i tworzonego zatrudnienia. Dodatkowo obecność szwajcarskich firm pozwala rozwijać się polskim dostawcom i kooperantom, którzy również uzyskują dodatkowe przychody, dzięki którym mogą zwiększać zatrudnienie lub wynagrodzenia. Taki efekt synergii jest szczególnie widoczny w przemyśle przetwórczym, w którym poszczególni producenci tworzą złożone międzynarodowe sieci współpracy.

Warto podkreślić, że **w Polsce prowadzą działalność firmy z tych branż, w których szwajcarska gospodarka ma wyjątkowe przewagi konkurencyjne, co pokazują dane dot. produktywności.**¹⁹ Należy tu wymienić zwłaszcza produkcję farmaceutyków, telekomunikację, energetykę czy produkcję zaawansowaną technologicznie.

Atrakcyjność inwestycyjna Polski oczami szwajcarskich inwestorów oraz w świetle wskaźników makroekonomicznych

Tomasz Trocil
General Manager
Hilti (Poland)
Sp. z o.o.

„Wierzę głęboko w potencjał inwestycyjny Polski. Mamy ambitne plany na przyszłość. Nasza strategia zakłada znaczne inwestycje w ludzi, którzy stanowią nasz główny potencjał. Planujemy do 2020 roku zwiększenie zatrudnienia w Polsce do 550 osób. Obecnie zatrudniamy 450, natomiast w roku 2013, kiedy powstała wspomniana strategia, było nas raptem 370. Znaczną część nowych pracowników stanowią osoby z wykształceniem ekonomicznym i technicznym. Ich poziom kwalifikacji oraz motywacji jest naprawdę imponujący.”

¹⁸ Ministerstwo Rozwoju, Notatka informacyjna o Szwajcarii i współpracy gospodarczej z Polską, https://www.mr.gov.pl/media/18391/KE_Szwajcaria_7_04_2016.pdf

¹⁹ Zob. Wykres 12. Produktywność pracy – wartość dodana w przeliczeniu na godzinę pracy według branż (euro)

1. Rynek pracy

Wysokie kwalifikacje i kompetencje pracowników, interdyscyplinarność i kreatywność myślenia oraz przede wszystkim bardzo dobry poziom wykształcenia są według szwajcarskich firm jedną z głównych przewag polskiej gospodarki. Ma to coraz większe znaczenie, jako że firmy decydując się np. na przenoszenie procesów biznesowych do Polski zaczynają poszukiwać bardziej zaawansowanych rodzajów usług, opartych na specjalistycznej wiedzy. Przykładem mogą być specjaliści od analiz danych (data scientists czy ekonometrycy, fizycy i matematycy w instytucjach finansowych), programowania czy też łączącej umiejętności IT oraz analityczne.

Dr. Ulrich Schaumann
Chief
Operations &
IT Officer
HUBER
+SUHNER

„Nasze zakłady znajdują się w Tczewie, niedaleko Gdańska. Ponieważ kierunki techniczne tamtejszych uniwersytetów co roku opuszcza liczna grupa wysoko wykwalifikowanych absolwentów, zdecydowaliśmy się stworzyć w Tczewie nasze centrum kompetencyjne. Prace badawczo-rozwojowe nad innowacyjnymi produktami prowadzone są w Szwajcarii, natomiast w Polsce prowadzimy prace badawcze i rozwijamy procesy umożliwiające efektywne wytwarzanie nowych produktów. Także w Polsce znajduje się zespół, który opracowuje prototypy oraz projektuje kompleksowe rozwiązania dla naszych klientów z branży motoryzacyjnej. Wykształceni i wykwalifikowani ludzie to jedna z największych zalet Polski jako miejsca inwestycji w porównaniu z innymi krajami.”

Szwajcarscy inwestorzy cenią także polski etos pracy: pracowitość, zaangażowanie i identyfikowanie się z celami firmy. W ich opinii, na tle pracowników z innych krajów Europy, zaangażowanie w pracę, lojalność i umiejętność zidentyfikowania się z celami organizacji wśród Polaków jest na najwyższym poziomie. Jak wskazują inwestorzy, wśród polskich pracowników znajdują połączenie efektywności z najwyższą jakością i terminowością. Paradoksalnie – jak zauważył jeden z respondentów – może to być też źródłem problemów, jeśli ambitne i dobrze wykształcone osoby pracują zbyt długo na stanowisku, której jest poniżej ich możliwości i aspiracji.

Dominik Berchtold
Chairman
of the Group
Executive
Committee
CEO
Zehnder
Group
International
AG

„Polska jest korzystnie położona pod względem geograficznym, a także atrakcyjna, jeśli chodzi o kwalifikacje, mentalność oraz nastawienie pracowników. (...) Jestem zawsze pod dużym wrażeniem, kiedy rozmawiam z polskimi kolegami o różnych wizjach czy pomysłach, nigdy nie otrzymałem odpowiedzi: »nie da się«, tylko »ok, zobaczymy, co da się zrobić«. Jestem przy tym pozytywnie zbudowany ich profesjonalizmem i energią, które wkładają w pracę i tym samym w nasze przedsiębiorstwo. To naprawdę bardzo duża zaleta Polski w porównaniu z innymi krajami europejskimi. Jakość i mentalność pracowników jest bardzo pozytywnym czynnikiem.”

Wiktor Janicki
General
Manager
Roche Polska
Sp. z o.o.

„Polscy pracownicy wyróżniają się na tle innych krajów Europy Środkowej nie tylko pod względem poziomu wykształcenia i kompetencji, ale też ze względu na etos pracy. Patrząc na region, a w nim na ludzi o podobnym wykształceniu, można dostrzec, że zaangażowanie w pracę czy umiejętność identyfikowania się z celami organizacji Polaków pozytywnie wyróżnia. (...) Tym, co jest również zachęcające dla zagranicznych inwestorów, to niewątpliwie rozmiar polskiego rynku, który jest szóstym największym rynkiem Unii Europejskiej. Są to argumenty bardzo istotne dla zagranicznych inwestorów, w tym także dla globalnych firm z branży farmaceutycznej, które szukają najlepszego miejsca, biorąc pod uwagę nie tylko prosty zwrot finansowy, ale przede wszystkim jakość inwestycji.”

Podobne wnioski płyną z wyników badania koniunktury gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej Polski prowadzonego przez 14 izb bilateralnych działających w Polsce (edycja 2017) gdzie ankietowane firmy również wskazały jako istotne na szereg zmiennych dotyczących rynku pracy: kwalifikacje pracowników, wykształcenie, produktywność oraz ich motywację.²⁰

Bardzo ważnym atutem polskich pracowników jest dobra znajomość języków obcych, zwłaszcza angielskiego. Szwajcarskie firmy działające w dużych miastach zazwyczaj nie mają problemów z rekrutacją osób posługujących się językiem niemieckim, hiszpańskim czy włoskim, zwłaszcza na tle spółek czy oddziałów działających w innych krajach Europy. Co ciekawe, również przedsiębiorstwa produkcyjne wysoko oceniają umiejętności językowe Polaków.

Dr inż. Marek Danis
General
Manager
Oerlikon
Balzers
Coating
Poland
Sp. z o.o.

„Dotychczasowe doświadczenia naszej firmy związane z inwestowaniem w Polsce są jak najbardziej pozytywne. Procedury związane z inwestowaniem, otoczenie prawne czy przepisy dotyczące ochrony środowiska są dość przejrzyste. Do zalet należy też zaliczyć coraz lepszą infrastrukturę drogową i komunikacyjną. W wypadku naszej firmy jest to szczególnie ważne, ponieważ mamy 3 zakłady w różnych regionach Polski. Niepokoi natomiast obecny rozwój sytuacji politycznej w Polsce i jego możliwy niekorzystny wpływ na warunki prowadzenia biznesu w przyszłości”.

W ocenie niektórych respondentów polscy pracownicy niekiedy ustępują swoim koleżankom i kolegom z krajów zachodnich pod względem tzw. soft skills, a zwłaszcza kompetencji społecznych lub interpersonalnych. Ich zdaniem może to wynikać z niedoboru międzynarodowego doświadczenia w trakcie studiów oraz praktyk lub doświadczenia w pracy za granicą. Być może też przyczyną takich obserwacji są różnice kulturowe. Kandydaci na stanowiska menedżerskie, którzy mają tego typu doświadczenia są chętniej zatrudniani przez szwajcarskie firmy, gdyż osiągają lepsze wyniki w pracy. Działy HR niektórych szwajcarskich firm w odpowiedzi na powyższe zjawisko wprowadza programy wymiany zagranicznej pracowników.

System kształcenia zawodowego w świetle badania koniunktury przeprowadzonego przez izby bilateralne jest jednym z najstabilniej ocenianych czynników atrakcyjności inwestycyjnej Polski. Wynik ten znajduje również odzwierciedlenie w wypowiedziach części respondentów reprezentujących szwajcarskie firmy. Ich zdaniem szkolnictwo zawodowe w Polsce wymaga reform. Dobrym wzorem do naśladowania jest szwajcarski dualny system kształcenia, który sprzyja włączaniu młodych osób na rynek pracy. Część przedstawicieli szwajcarskiego biznesu uważa, że Polsce potrzeba więcej fachowców z konkretnymi umiejętnościami, a dal-
sze zwiększanie odsetka osób z wyższym (uniwersyteckim) wykształceniem jest bezcelowe.

²⁰ https://ahk.pl/index.php?id=887&L=37&tx_news_pi1%5Bnews%5D=3221&cHash=ca6afe494640dba14b6b6b9c4b7bf501

Wykres 15. Ocena istotności czynników wpływających na atrakcyjność inwestycyjną Polski - Badanie koniunktury (edycja 2017).

OCENA ISTOTNOŚCI CZYNNIKÓW WPŁYWAJĄCYCH NA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNĄ POLSKI - BADANIE KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ I ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POLSKI (EDYCJA 2017)	2016	2017	ZMIANA 2017/2016 W %
CZŁONKOSTWO W UE	4,3	4,37	1,6%
KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW	3,9	3,66	-6,2%
JAKOŚĆ I DOSTĘPNOŚĆ LOKALNYCH PODDOSTAWCOW	3,7	3,61	-2,4%
WYKSZTAŁCENIE AKADEMICKIE	3,7	3,6	-2,7%
PRODUKTYWNOŚĆ I MOTYWACJA PRACOWNIKÓW	3,6	3,59	-0,3%
INFRASTRUKTURA (TRANSPORT, KOMUNIKACJA IT, ENERGIA)	3,5	3,35	-4,3%
MORALE PŁATNICZE	3,2	3,14	-1,9%
KOSZTY PRACY	3,1	3,12	0,6%
WARUNKI DLA B+R	3	3,06	2,0%
DOSTĘP DO DOTACJI PUBLICZNYCH I UE	3,1	3,05	-1,6%
WALKA Z KORUPCJĄ I PRZESTĘPCZOŚCIĄ	2,9	3,01	3,8%
DOSTĘPNOŚĆ WYKWALIFIKOWANEJ KADRY	3,2	2,89	-9,7%
PRZEJRZYSTOŚĆ W ZAKRESIE SYSTEMU ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH	2,7	2,8	3,7%
ADMINISTRACJA PUBLICZNA	2,8	2,78	-0,7%
BEZPIECZEŃSTWO PRAWNE	3	2,75	-8,3%
OBCIĄŻENIA PODATKOWE	2,7	2,72	0,7%
ELASTYCZNOŚĆ PRAWA PRACY	2,8	2,7	-3,6%
SYSTEM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO	2,9	2,67	-7,9%
SYSTEM I INSTYTUCJE PODATKOWE	2,7	2,64	-2,2%
STABILNOŚĆ POLITYCZNA I SPOŁECZNA	2,5	2,39	-4,4%
PRZEWIDYWALNOŚĆ POLITYKI GOSPODARCZEJ	2,3	2,24	-2,6%

NAJNIŻSZE WARTOŚCI

NAJWYŻSZE WARTOŚCI

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie badania koniunktury gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej Polski prowadzonego przez 14 izb bilateralnych działających w Polsce i zrzeszonych w International Group of Chambers of Commerce (edycja 2017). Udział w badaniu wzięło 369 firm zagranicznych operujących w Polsce. 235 inwestorów pochodziło z Niemiec; 16 - ze Skandynawii; 15 - z USA; 13 - z Włoch, ex aequo po 11 inwestorów - z Francji i Austrii, oraz 9 - ze Szwajcarii. <http://ahk.pl/pl/media/newsy-ekonomiczne/informacje-prasowe/artikel/badanie-koniunktury-edycja-2017/?cHash=ffd6018746e9af17291848b3a331c858>

Jako kolejne wyzwanie szwajcarscy inwestorzy wskazują niską stopę bezrobocia i trudności z rekrutacją pracowników, zwłaszcza produkcyjnych. Z tego względu zwiększają inwestycje w środki trwałe i automatyzację procesów. Rosnąca presja płac, oraz wzrost minimalnej płacy z jednej strony powodują wzrost kosztów przedsiębiorstw, ale z drugiej prowadzą do wzrostu konsumpcji dla wytwarzanych produktów na 38 milionowym rynku zbytu.

Koniunktura na rynku pracy w Polsce pozostaje bardzo dobra. W październiku 2017 r. wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw wzrosły o 7,4% w ujęciu rocznym, a zatrudnienie w firmach zwiększyło się o 4,4%. W rezultacie, stopa bezrobocia według BAEL spadła w III kwartale 2017 r. do 4,7%. To sprawia, że przedsiębiorstwa coraz częściej zgłaszają problemy z rekrutacją pracowników, a dla inwestorów dostępność osób do pracy jest jednym z głównych kryteriów wpływających na wybór lokalizacji.

Bardzo ważnym czynnikiem z perspektywy szwajcarskich przedsiębiorstw jest rosnąca grupa pracujących z Ukrainy, Białorusi i innych krajów Europy Wschodniej. Znajdują oni zatrudnienie zarówno w firmach produkcyjnych, usługowych oraz pracy sezonowej. Szwajcarskie firmy coraz częściej rekrutują także wysokiej klasy specjalistów, np. programistów czy analityków pochodzących z wschodniej granicy. Imigranci stanowią także bardzo ważną grupę pracowników w budownictwie, gdyż zgodnie z oceną jednej z badanych firm – w samym budownictwie infrastrukturalnym niedobór pracowników można szacować na 150 tys. osób.

Pomimo rosnących kosztów pracy, Polska w dalszym ciągu jest postrzegana przez szwajcarskich inwestorów jako kraj, który może zaoferować dobrą relację produktywności pracy do jej kosztów, zwłaszcza na tle Europy Zachodniej. Poziom wynagrodzeń nie jest jednak czynnikiem decydującym o atrakcyjności polskiej gospodarki – w ocenie działających w Polsce firm zagranicznych znacznie ważniejsze są kwalifikacje i dobra kultura pracy, która sprzyja rozwijaniu działalności. Dlatego też dość szybki wzrost płacy minimalnej w ostatnich latach nie był dużym problemem dla badanych firm, gdyż obiektywne warunki na rynku skutkują znacznie wyższymi płacami.

lub obowiązki sprawozdawcze. Ten problem jest wzmocniony przez bardzo szczegółowe kontrole ze strony państwowych służb, zwłaszcza skarbowych, co wymaga poświęcania dużego nakładu pracy na compliance. Niektóre firmy uważają, że w polskiej administracji wciąż za mało jest partnerskiego podejścia do przedsiębiorstw. Oceniając całokształt trudności związanych z biurokracją, szwajcarskie firmy nie postrzegają jej jako czynnika paraliżującego gospodarkę. Powodem jest m.in. wysoka motywacja i zaangażowanie polskich pracowników i współpracujących z nimi firm, którzy nauczyli się działać w takich warunkach.

Szwajcarskie firmy zgodnie oceniają wysoki poziom ryzyka politycznego, zarówno w odniesieniu do polityki na szczeblu krajowym, jak i polityki zagranicznej. Powodem do niepokoju jest dla nich zwłaszcza obecny stan relacji Polski z instytucjami UE i wybranymi krajami członkowskimi, co może w dłuższej perspektywie zwiększać ryzyko prowadzenia działalności w Polsce. Unia Europejska również przechodziła w ostatnich latach przez szereg problemów politycznych i ekonomicznych, ale pozostaje dla inwestorów gwarantem bezpieczeństwa prawnego, swobody na jednolitym rynku i wysokiej jakości instytucji.

Istotnym obszarem wskazywanym przez inwestorów jako przestrzeń pozostawiająca pole do poprawy w Polsce jest rozrośnięta biurokracja. Przekłada się to na skomplikowany proces uzyskiwania pozwoleń, lokalnych planów zagospodarowania przestrzennego czy warunków zabudowy. Warto jednak podkreślić, że doświadczenia inwestorów w tym zakresie są bardzo różne, jak i różne są strategie radzenia sobie ze wspomnianymi przeszkodami. Część z nich dodaje, że ma także pozytywne doświadczenia ze współpracy z samorządami, które starają się o inwestorów. Rzadko jednak można spotkać się z dedykowanymi osobami po stronie administracji, zwłaszcza w przypadku firm, które są po fazie inwestycyjnej. Częstym rozwiązaniem jest zatrudnianie lokalnych firm lub konsultantów, którzy dobrze znają przepisy oraz specyfikę funkcjonowania lokalnej administracji, co pozwala inwestorom w sposób sprawny przejść przez cały proces lokowania działalności w Polsce.

2. System podatkowy i regulacje prawne

Przedstawiciele szwajcarskich firm wskazują, że zmiany, jakie mają miejsce w przepisach prawa, głównie podatkowego budzą ich niepokój. Część z nich wskazuje również na problem związany ze złożonością i niejasnością przepisów prawnych, zwłaszcza tych wprowadzających dodatkowe obostrzenia

Wykres 16. Najważniejsze bariery dla przedsiębiorstw w Polsce i Szwajcarii według Global Competitiveness Index 2017/2018

NAJWAŻNIEJSZE BARIERY DLA PRZEDSIĘBIORSTW	POLSKA 2017/2018 (MIEJSCE 39. W RANKINGU)	SZWAJCARIA 2017/2018 (MIEJSCE 1. W RANKINGU)	POLSKA ZMIANA W PORÓWNANIU Z INDEKSEM 2016/2017	SZWAJCARIA ZMIANA W PORÓWNANIU Z INDEKSEM 2016/2017
REGULACJE PODATKOWE	17,6	10,1	-3	-5,5
STAWKI PODATKÓW	13,8	6,8	1,5	-2,5
REGULACJE PRAWA PRACY	12,5	18	-1,6	3,6
NIESTABILNOŚĆ POLITYCZNA	11,5	5,6	-1	1,7
NIEEFEKTYWNOŚĆ ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ	8,4	19	-0,3	3,4
NIEDOPASOWANIE WYKSZTAŁCENIA DO RYNKU PRACY	7	13,7	0,8	1,2
DOSTĘP DO FINANSOWANIA	6,9	9,7	0,8	2,1
NIESTABILNOŚĆ ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ	6,5	0	4,2	0
NIEWYSTARCZAJĄCY DOSTĘP DO INFRASTRUKTURY	4	0,2	-1	-3
NIEWYSTARCZAJĄCE ZASOBY DO INNOWACJI	3,3	9,9	-1,3	-0,4
SŁABA ETYKA PRACY	3,3	2,7	0,8	-0,5
ZŁY POZIOM ZDROWIA PUBLICZNEGO	1,5	0,2	-0,7	0,2
KORUPCJA	1,5	0,6	0	0,4
REGULACJE RYNKU WALUTOWEGO	0,8	3,7	0,5	0,3
PRZESTĘPCZOŚĆ	0,7	0	0,2	-0,5
INFLACJA	0,6	0	0,1	-0,2

NAJMNIEJSZE BARIERY

NAJWIĘKSZE BARIERY

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf i <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

Marc Züllig
Prezes / CEO
IGP
Pulvertechnik
AG.

„Zdecydowaliśmy się wejść do Polski przed siedemnastu laty głównie ze względu na wielkość rynku i jak dotąd nasze interesy idą tu bardzo dobrze. Zarząd, który mamy w Polsce, cieszy się naszym bardzo dużym zaufaniem. Nauczyliśmy się też, że kluczowe jest, aby mieć bardzo dobrych ludzi na miejscu. Dzięki temu, decydując się na ostatnią inwestycję dwa lata temu, znaleźliśmy grunty, otrzymaliśmy pozwolenia i mogliśmy zacząć budować i działać szybciej niż byłoby to możliwe w Szwajcarii. Polska jest silnie zbiurokratyzowana, ale są też firmy i ludzie, którzy potrafią przeprowadzić zagranicznego inwestora sprawnie przez cały proces. Dlatego moje doświadczenia z inwestowaniem w Polsce są jak najbardziej pozytywne.”

Wypowiedzi respondentów potwierdzają wyniki Global Competitiveness Index (GCI) 2017/2018 dla Polski, zwłaszcza w odniesieniu do krytycznej oceny prawa podatkowego i niskiej efektywności administracji. Według GCI 2017/2018 istotnym problemem pozostaje także niestabilność polityczna, wysokość stawek podatkowych oraz regulacje prawa pracy. Co ciekawe, w porównaniu z poprzednią edycją badania, mniej przedsiębiorstw wskazuje na regulacje podatkowe jako istotną barierę (spadek o 3 pkt. proc.), z kolei o 4,2 pkt. proc. więcej dostrzega problem niestabilności administracji rządowej²¹.

Część szwajcarskich inwestorów zwróciła uwagę na problem coraz częstszych praktyk protekcyjnych, czyli faworyzowania firm krajowych kosztem zagranicznych. Przedstawiciele badanych przedsiębiorstw dodali jednocześnie, że podobny trend jest widoczny w wielu innych krajach UE, zwłaszcza w sferze zamówień publicznych. Ich zdaniem w debacie publicznej zbyt mało mówi się o korzyściach związanych z inwestycjami zagranicznymi, które były i są motorem rozwoju wielu gospodarek, w tym i Polski. W efekcie, zaufanie do inwestorów jest na niesatysfakcjonującym poziomie.

3. Otoczenie makroekonomiczne i rynek wewnętrzny

Dynamiczny rozwój polskiej gospodarki jest postrzegany przez inwestorów jako niewątpliwy atut, zwłaszcza na tle krajów Europy Zachodniej. W III kwartale 2017 r. PKB Polski zwiększyło się o 4,9% w ujęciu rocznym, podczas gdy wzrost w poprzednim kwartale wyniósł 4,0%. Nadal decydujący udział we osiągniętym wzroście PKB miała konsumpcja (około 2,9 pkt. proc.), ale wyraźnie dodatni wkład miał miejsce również ze strony eksportu netto (1,1 pkt. proc.).

Paweł Pawłowski
Dyrektor
Naczelny /
Prezes
Zarządu
Aebi Schmidt
Polska
Sp. z o.o.

„W tej chwili Polska nie jest najtańszą lokalizacją do tego, żeby produkować i trzeba sobie to otwarcie powiedzieć. Ale też nie taki jest główny cel inwestora, który szuka lokalizacji dla zaawansowanej technologicznie produkcji maszyn. Polska jest połączeniem dobrej ceny z jakością, terminowością oraz wykształconymi kadrami i chyba to jest nasz klucz do sukcesu.”

Problemem od blisko 2 lat pozostają niskie inwestycje, które przy tak dobrej ogólnej koniunkturze zapewniły zaledwie 0,6 pkt. proc. wzrostu PKB w III kwartale. Przyczyną były przede wszystkim niskie inwestycje publiczne, zarówno w obszarze dużych projektów infrastrukturalnych jak i przedsięwzięcia samorządów. Według części szwajcarskich firm, koniunktura w budownictwie – zwłaszcza na rynku zamówień publicznych – wciąż nie jest dobra, co pogarsza sytuację branży, która zmaga się z niedoborem pracowników i rosnącymi kosztami. W skali całej gospodarki o dość wysokiej aktywności inwestycyjnej można mówić tylko w przypadku kapitału zagranicznego.

²¹ <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/The-GlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

Julia Patorska
Senior manager,
Lider zespołu ds. analiz ekonomicznych w Deloitte

„Inwestycje w Polsce są hamowane m.in. przez ograniczenia podażowe występujące na rynku pracy. Może się jednak okazać niebawem, że ten sam czynnik będzie determinantą wzrostu inwestycji, choć będą one innego charakteru. Niedobory zasobów ludzkich mogą sprzyjać bowiem inwestycjom w automatyzację procesów, co w efekcie może podnosić produktywność przy stałej a nawet zmniejszającej się liczbie osób pracujących. Do tego jednak potrzebne są dostępne technologie oraz chęć podejmowania odważnych decyzji dotyczących działalności operacyjnej wielu przedsiębiorstw. Przy stabilnym otoczeniu regulacyjnym i instytucjonalnym ta zmiana dokona się szybciej.”

Zdecydowana większość przedstawicieli firm szwajcarskich zapowiedziała, że planuje kolejne inwestycje w Polsce, gdyż spodziewa się utrzymania korzystnych trendów gospodarczych. W przetwórstwie przemysłowym i wielu branżach usługowych koniunktura jest teraz znacznie lepsza niż w budownictwie. Zdaniem jednej ze szwajcarskich firm, inwestycje w roboty zwiększyły się w Polsce o 44% w ostatnim czasie, co może oznaczać, że Rewolucja Przemysłowa 4.0 zawiąta już do Polski.

Dr. Armin Raiber
CEO
3A
Composites
Mass
Transportation

„W Polsce zdecydowanie można odczuć, że kraj ten ma duże doświadczenie w przyciąganiu zagranicznych inwestycji, a to sprawia, że dostępne są tu bardzo różnorodne i kompleksowe formy profesjonalnego wsparcia na każdym etapie inwestycji. Inwestorom rozważającym rozpoczęcie działalności w Polsce sugerowałbym obecnie, aby nie patrzyli przez pryzmat niskich kosztów zatrudnienia. Myśląc perspektywicznie, należy przede wszystkim pomyśleć o działalności o dużej wartości dodanej – badania i rozwój, usługi IT czy usługi finansowe to obszary działalności, które mogą zapewnić obecnie zdecydowanie wyższy zwrot z inwestycji w Polsce. Polscy pracownicy nie należą z pewnością do najtańszych w Europie, są za to świetnie wykształceni.”

W 2018 i 2019 r. ekonomiści spodziewają się wzrostu inwestycji, zwłaszcza publicznych związanych z rozbudową infrastruktury drogowej i kolejowej. Szwajcarskie firmy widzą w tym obszarze wyraźny progres, co jest zasługą m.in. polityki spójności UE. Podkreślają, że plusem jest dobrze rozwinięta sieć kolejowa, będąca drugą największą w Europie. Z badania Global Competitiveness Index 2017/2018 także wynika, że Polska osiągnęła największy postęp w zakresie infrastruktury. W ocenie szwajcarskich inwestorów różnice regionalne w poziomie rozwoju pozostają jednak wyraźne, zwłaszcza pomiędzy dużymi miastami a obszarami peryferyjnymi.

Za sprawą dobrej koniunktury, dzięki której w 2017 r. obniżono deficyt finansów publicznych oraz przyrost długu publicznego, poprawie uległy oceny otoczenia makroekonomicznego. Przedstawiciele szwajcarskich firm wskazują na duży potencjał i stabilność rynku wewnętrznego oraz znaczenie Polski jako eksportera. Ich zdaniem skalę postępu gospodarczego Polski w ostatnich 10 latach ciężko porównać z osiągniętym przez jakąkolwiek inną gospodarkę UE. Świadczy o tym fakt, że dzięki umiejętnemu korzystaniu z dostępu do jednolitego rynku UE jak i dużego napływu funduszy unijnych udało się Polsce uniknąć recesji.

Położenie geograficzne Polski jest wskazywane przez przedstawicieli szwajcarskich firm jako ważny atut Polski, zaraz obok dużego i chłonnego rynku wewnętrznego. Akcentowana jest bliskość rynku niemieckiego i dobra infrastruktura, co pozwala na znalezienie rynku zbytu nie tylko w kraju, ale również - dzięki centralnemu położeniu w Europie – także rynków w Europie Wschodniej.

Przemysław Powalacz
Prezes Zarządu
Geberit
Sp. z o.o.

„System dostępnych zachęt inwestycyjnych oraz dla działalności badawczo-rozwojowej w Polsce jest stosunkowo atrakcyjny. Korzystamy z trzech elementów wsparcia, którymi są fundusze unijne, granty ministerstwa gospodarki oraz benefity specjalnej strefy ekonomicznej. Myślę, że przestrzeń do poprawy może stanowić sposób przygotowania infrastruktury dla inwestycji, np. w odniesieniu do lokalnych planów zagospodarowania przestrzennego czy też procedur administracyjnych regulujących proces uzyskiwania pozwoleń, warunków zagospodarowania czy też zabudowy. Są to problemy, z którymi spotykamy się nie tylko w Polsce, dlatego zniewielowanie barier biurokratycznych z pewnością znacznie podniósłoby atrakcyjność inwestycyjną kraju na tle regionu.”

Wykres 17. Poziom konkurencyjności gospodarek Polski i Szwajcarii według Global Competitiveness Index 2017/2018

POZIOM KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODAREK POLSKI I SZWAJCARII WEDŁUG GLOBAL COMPETITIVENESS INDEX 2017/2018	POLSKA 2017/2018 (MIEJSCE 39. W RANKINGU)	SZWAJCARIA 2017/2018 (MIEJSCE 1. W RANKINGU)	POLSKA - ZMIANA W PORÓWNANIU Z INDEKSEM 2016/2017	SZWAJCARIA - ZMIANA W PORÓWNANIU Z INDEKSEM 2016/2017
INSTYTUCJE	3,8	5,9	-0,2	0
INFRASTRUKTURA	4,7	6,3	0,4	0,1
OTOCZENIE MAKROEKONOMICZNE	5,2	6,6	0,1	0,1
ZDROWIE I PODSTAWOWA EDUKACJA	6,2	6,8	0	0,2
WYŻSZA EDUKACJA I SZKOLENIA	5	6,1	0	0,1
EFEKTYWNOŚĆ RYNKU I DÓBR	4,6	5,5	0	0,1
EFEKTYWNOŚĆ RYNKU PRACY	4,1	5,9	0	0
ROZWÓJ RYNKU FINANSOWEGO	4,2	5,3	0	0
ZAAWANSOWANIE TECHNOLOGICZNE	4,9	6,4	0,1	0
ROZMIAR RYNKU	5,2	4,7	0,1	0,1
ZŁOŻONOŚĆ SEKTORA PRZEDSIĘBIORSTW	4,1	5,9	0	0,1
INNOWACYJNOŚĆ	3,4	5,9	0	0,1

NAJNIŻSZE WARTOŚCI

NAJWYŻSZE WARTOŚCI

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf i <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

Obok samego rozmiaru rynku wewnętrznego podstawową przewagą konkurencyjną Polski jest to, że jest to rynek rosnący stosunkowo szybko, a przy tym stabilnie. Przykładowo z perspektywy branży farmaceutycznej polski rynek jest szóstym największym w Unii Europejskiej, a wskutek starzenia się społeczeństwa i dalszego wzrostu dochodów mieszkańców powinien utrzymać dalszy dynamiczny wzrost. Obok konsumpcji wysokim tempem wzrostu charakteryzuje się również popyt na wyroby przemysłowe, co w oczywisty sposób wpływa na potencjalny zwrot z inwestycji. Wielu respondentów reprezentuje firmy, które są poddostawcami polskich i zagranicznych producentów z branży maszynowej, kolejowej czy motoryzacyjnej. Szwajcarscy inwestorzy cenią również wysoką stabilność polskiej gospodarki, mierzoną takimi wskaźnikami jak wzrost PKB, zatrudnienie czy inflacja.

Dominique Petit
Country Head
Sandoz Poland

„Grupa Novartis od długiego czasu inwestuje w Polskę. Pierwsze produkty firmy Lek – obecnie Sandoz, która należy do Novartis, pojawiły się w polskich aptekach w 1966 roku. Od tej pory nieustannie inwestujemy. Farmaceutyki produkowane w Polsce dostarczane są do 60 krajów, co odzwierciedla znaczenie kraju dla naszych operacji biznesowych na świecie. Generalnie nasze dotychczasowe doświadczenia w Polsce są pozytywne. Polskie zakłady należą do pierwszej piątki w naszym rankingu jakości i efektywności cenowej.”

4. Polityka gospodarcza i zachęty inwestycyjne

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) jest kluczowym dokumentem przedstawiającym cele, obszary i narzędzia dla krajowej polityki gospodarczej i wspierających ją polityk publicznych. W dokumencie stawia się tezę, że trwająca **Rewolucja Przemysłowa 4.0 jest szansą na zmianę modelu konkurencyjności polskiej gospodarki, tzn. przejścia z konkurencyjności niskimi kosztami pracy w kierunku konkurencyjności innowacyjnością, jakością i unikalnymi specjalizacjami (markami)**. Zgodnie z SOR, realizacja tego celu wymaga wygenerowania wysokich nakładów inwestycyjnych w sektorze prywatnym i publicznym, wsparcia procesów industrializacji, ale także zwiększenia spójności społecznej.

W największym skrócie, SOR postuluje zwiększenie interwencji państwa, które zdaniem jego autorów powinno w większym stopniu kształtować procesy rozwojowe. Oznacza to m.in. prowadzenie aktywnej polityki przemysłowej, a więc oddziaływanie na rozwój wybranych branż. SOR podkreśla konieczność zwiększenia stopy oszczędności i inwestycji krajowych, które są niezbędne do wzrostu produktywności i innowacyjności. Jak dotąd, nie udało się osiągnąć tego celu – stopa inwestycji (w relacji do PKB) spadła w 2016 r. do 18,1%, co jest najniższym wskaźnikiem od 1995 r.²²

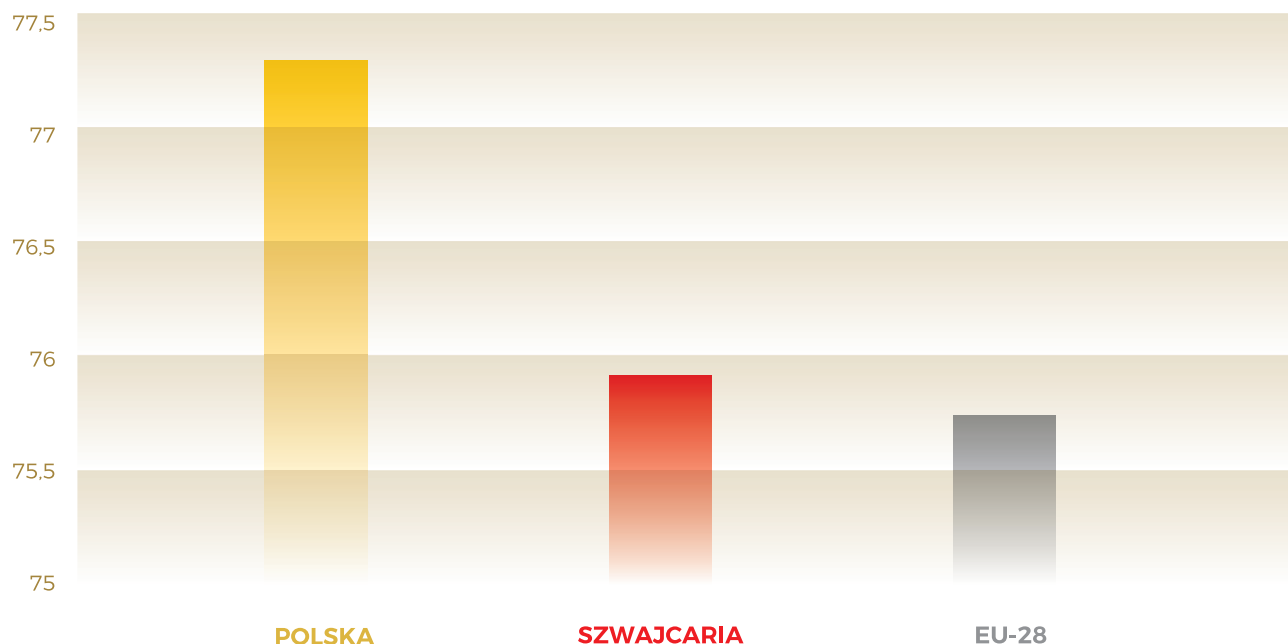
Inną ważną inicjatywą obecnego rządu jest tzw. Konstytucja dla Biznesu, które celem jest poprawa otoczenia

regulacyjnego dla przedsiębiorstw. Co ciekawe, w rankingu Doing Business 2018 Polska zajmuje 27 miejsce, a Szwajcaria 33 miejsce na 190 państw. Według rankingu największą poprawę w porównaniu z rokiem ubiegłym widać w dziedzinie pozyskiwania pozwoleń na budowę zarówno w Polsce, jak i w Szwajcarii. Pogorszyły się jednak warunki dla zakładania działalności gospodarczej oraz m.in. ochrona inwestorów mniejszościowych.

Przedstawiciele szwajcarskich firm w Polsce biorący udział w badaniu wyrazili pogląd, że rolą państwa jest nie tyle zachęcać, co nie przeszkadzać biznesowi. Szczególnie istotne jest ich zdaniem to, by państwo podejmowało decyzje w polityce gospodarczej na podstawie jasnych i przejrzystych zasad oraz kryteriów. **Zdaniem większości badanych o wiele ważniejsza od zachęt inwestycyjnych oraz oferowanych ulg podatkowych jest stabilność prawa i przepisów podatkowych, a także jasna komunikacja planów rządu w obszarze gospodarki.** Według badanych wsparcie powinno polegać na działaniach, które zmniejszają ryzyko biznesowe, szczególnie w odniesieniu do opracowania i wdrażania innowacyjnych rozwiązań oraz produktów.

²² GUS, Polska - wskaźniki makroekonomiczne, <http://stat.gov.pl/wskaźniki-makroekon>

Wykres 18. Wartość indeksu Doing Business 2017 r. dla Polski, Szwajcarii i krajów EU-28 (średnia)

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie <http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/registering-property>

Wykres 19. Ranking Doing Business 2018 (miejsce na 190 państw)

RANKING DOING BUSINESS 2018 (MIEJSCE NA 190 PAŃSTW)	POLSKA 2018	SZWAJCARIA 2018	POLSKA ZMIANA W PORÓWNIANIU Z 2017	SZWAJCARIA ZMIANA W PORÓWNIANIU Z 2017
RANKING ZBIORCZY	27	33	-3	-2
ZAKŁADANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	120	73	-13	-2
UZYSKIWANIE POZWOLENIA NA BUDOWĘ	41	62	5	6
PODŁĄCZANIE ELEKTRYCZNOŚCI	54	7	-8	0
REJESTROWANIE WŁASNOŚCI	38	16	0	0
UZYSKIWANIE KREDYTU	29	68	-9	-6
OCHRONA INWESTORÓW MNIEJSZOŚCIOWYCH	51	108	-9	-2
PŁACENIE PODATKÓW	51	19	-4	-1
HANDEL ZAGRANICZNY	1	38	0	-1
DOCHODZENIA NALEŻNOŚCI Z UMÓW	55	45	0	-6
PRZEPROWADZANIE UPADŁOŚCI	22	45	5	0

NAJNIŻSZE WARTOŚCI

NAJWYŻSZE WARTOŚCI

Źródło: opracowanie Deloitte na podstawie: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/-/media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB18-Chapters/DB18-CountryTables.pdf>; <http://www.doingbusiness.org/-/media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB17-Chapters/DB17-Country-Tables.pdf>

Szwajcarskie firmy dostrzegają przewagę zalet nad wadami w obecnym kształcie systemu Specjalnych Stref Ekonomicznych. Co ciekawe, część z nich zauważa jednocześnie, że zalety są przede wszystkim po stronie inwestorów, natomiast w skali branż czy całej gospodarki SSE prowadzą do zniekształcania konkurencji, gdyż faworyzują część podmiotów.

Dla większości przedstawicieli szwajcarskiego biznesu **zachęty inwestycyjne w postaci dotacji bądź ulg nie są czynnikiem decydującym o ulokowaniu inwestycji**. Zdaniem przedstawicieli szwajcarskich firm model biznesowy musi zapewniać rentowność również bez systemu wsparcia w postaci ulg podatkowych czy subsydiów. Najczęściej przytaczanym powodem jest sztywność zasad, na jakich przyznaje się wsparcie, co może rodzić ryzyko niedopasowania kryteriów do zmiennej sytuacji na rynku. Jest to typowy problem również dla projektów dofinansowanych z funduszy UE, gdzie warunki wsparcia mogą niepotrzebnie krępować rozwój biznesu.

Mariusz Witek
Prezes
Zarządu
Dobroplast
Fabryka Okien
Sp. z o.o.

„Myślę, że Polska nie tylko ma potencjał innowacyjny, ale jest wręcz skazana na innowacje. Zaspokojenie rozbudzonych przez 25 lat aspiracji – zarówno w przypadku przedsiębiorstw jak i ludzi – będzie wymagało wkrótce przejścia do nowego typu gospodarki. W wypadku firm produkcyjnych utrzymanie pozycji rynkowej czy zadowalającego poziomu wzrostu będzie wymagało zupełnie nowego sposobu funkcjonowania niż obecnie. Sądzę, że rozumieją to zarówno polscy, jak i zagraniczni inwestorzy.”

Z tego względu zapowiedziane przez polski rząd odejście od geograficznie wydzielonych SSE i przejście na model selektywnego wspierania inwestycji (niezależnie od jej lokalizacji) nie powinien znacząco wpłynąć na atrakcyjność polskiej gospodarki w oczach szwajcarskich inwestorów.

Natomiast pozytywnie oceniane przez przebadane firmy są ustawy i inicjatywy mające na celu zwiększenie potencjału innowacyjnego Polski:

Refundacyjny Tryb Rozwojowy, wprowadzający zachęty w postaci lepszego dostępu do refundacji dla inwestujących w Polsce, czy Program Rozwoju Biotechnologii, którego celem jest zbudowanie przyjaznego ekosystemu dla rozwoju branży farmaceutycznej w Polsce, który pomoże tworzyć innowacyjne leki i technologie, z potencjałem osiągnięcia globalnego zasięgu. Ważny jest także dialog sektora publicznego z biznesem.

Część przedstawicieli szwajcarskich firm uważa, że większe wsparcie publiczne powinno dotyczyć projektów, których bezpośrednim celem niekoniecznie jest zysk, ale mogą przyczyniać się do poprawy stanu środowiska naturalnego. Przykładem jest energetyka odnawialna, poprawa efektywności energetycznej czy zmniejszenie emisji szkodliwych substancji. Zauważają, że ten obszar jest przestrzenią do po-

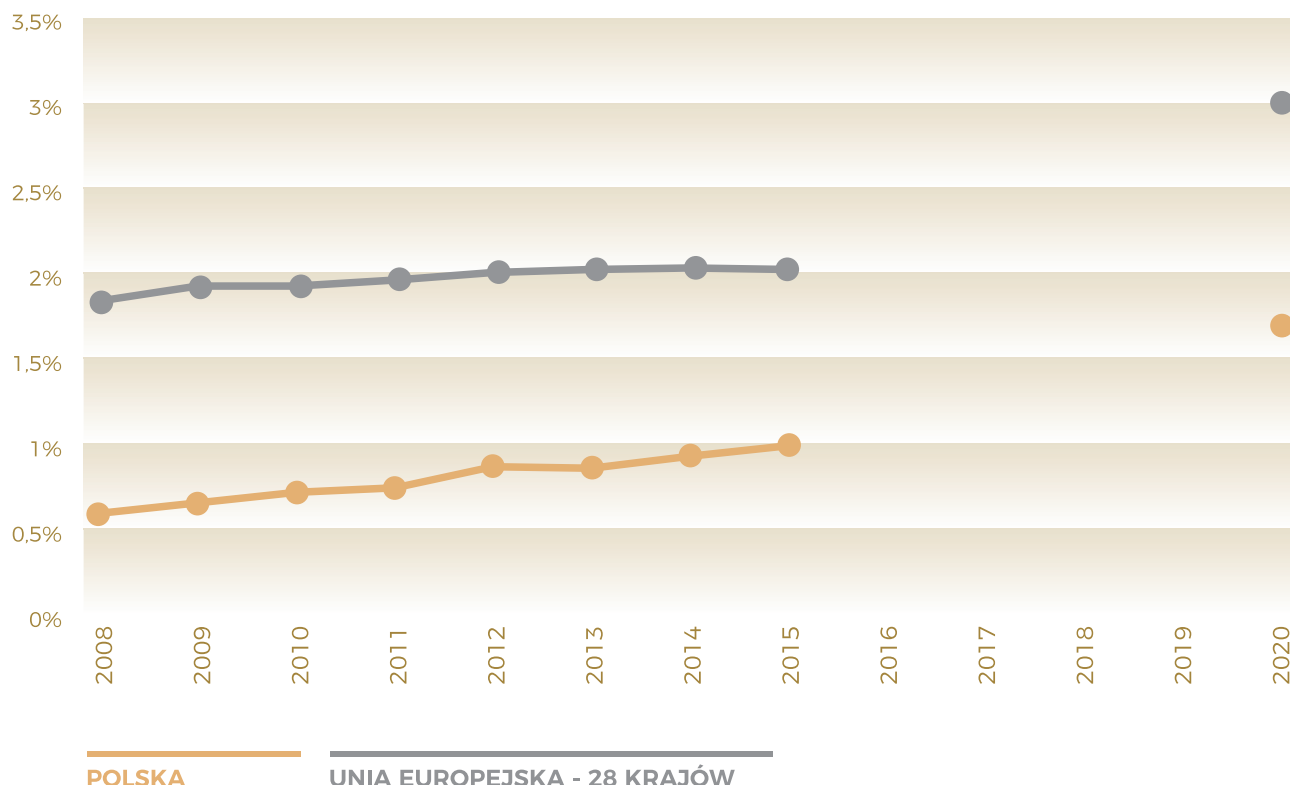
prawy w Polsce zarówno w kontekście polityki i rozwiązań prawnych, ale także zwiększania świadomości społecznej oraz kształcenia specjalistów w tych dziedzinach, których obecnie jest niedobór na polskim rynku.

Innowacje – szansa na osiągnięcie polsko-szwajcarskiej synergii

Zmniejszający się stopniowo dystans pod względem zaawansowania technologicznego i produktowego polskiej gospodarki w relacji do krajów wysokorozwiniętych sprawia, że coraz większe znaczenie powinna mieć krajowa działalność innowacyjna. Od początku transformacji zacofanie technologiczne Polski sprawiało, że z punktu widzenia firm bardziej efektywne było importowanie gotowych rozwiązań (które również napływały razem z BIZ) niż podejmowanie prób wymyślania ich w oparciu o relatywnie ubogie krajowe zasoby. Dlatego też nie można jednoznacznie negatywnie oceniać faktu, że historyczne nakłady na B+R były w Polsce niskie, ponieważ te udawało się rekompensować wysokim przyrostem produktywności pracy, a to ostatecznie jest głównym celem kreowania i wdrażania innowacji.

Niezależnie od oceny słuszności tak zdefiniowanego celu, faktem jest, że zwiększanie nakładów na działal-

Wykres 20. Poziom nakładów na B+R w relacji do PKB

ność badawczo-rozwojową jest celem polityki gospodarczej zarówno na poziomie UE, jak i w Polsce. To właśnie badania i rozwój są jednym z priorytetów Strategii Europa 2020, która dąży do osiągnięcia wartości wskaźnika wydatków na B+R na poziomie 3% PKB w skali Europy (obecnie jest 2,03% PKB). W Polsce stanowiąc mają – według przyjętego celu strategicznego – 1,7% PKB, gdzie obecnie wydatki B+R oscylują na poziomie 1% PKB. Warto przy tym dodać, że względem poziomu w 2008 r. wzrosły one dotąd prawie dwukrotnie.

Z wypowiedzi przedstawicieli szwajcarskich firm wyłania się racjonalny wniosek – **awans do grona najbardziej innowacyjnych gospodarek to proces, który trwa dziesięciolecia**. Wskazują oni na przykłady znanych szwajcarskich firm, które budowały swoją pozycję rynkową i markę przez dekady, zaczynając od o wiele prostszych produktów i procesów, niż wytwarzane i stosowane obecnie. W branżach z dużym zaangażowaniem kapitału zagranicznego ten proces może przebiegać szybciej i być stymulowany np. przez napływ coraz bardziej zaawansowanych BIZ w sektorze BPO/SSC.

Paweł Wierzbicki
Prezes
Zarządu
Schindler
Polska
Sp. z o.o.

„W przypadku naszej firmy innowacyjność wyraża się nie tylko w samych produktach, ale również w systemach i usługach okołoprojektowych. To jeden z ważniejszych trendów na rynku, również w naszej branży. Kontrola dostępu do budynku i wind na poziomie zabezpieczeń bankowych, również z wykorzystaniem smartphon'a stała się już rzeczywistością. Warto wspomnieć o cyfrowych narzędziach, które oferujemy. Są nimi platformy on-line dla architektów lub zarządców budynku wspierające procesy projektowania i zarządzania portfolio urządzeń. Pozwala nam to oferować „360 stopniowy” produkt, czyli szwajcarską technologię i wsparcie od momentu koncepcji do etapu zarządzania produktem. Szczególnie dumny jestem z tego, że zadania te realizujemy przez polski oddział i naszych polskich specjalistów”.

Większość respondentów zgadza się, że Polska gospodarka musi pójść w kierunku zwiększania innowacyjności, by utrzymać konkurencyjność, a także poziom rozwoju społecznego i zaspokoić aspiracje społeczeństwa w kontekście wzrostu płac. Szwajcarscy inwestorzy podają przy tym przykład rosnącej konkurencji ze strony wschodnich

landów Niemiec, które charakteryzuje wyższa wydajność pracy niż np. w zachodnich województwach Polski.

Choć niemal wszyscy ankietowani inwestorzy twierdzą, że Polska ma duży potencjał innowacyjny, zwłaszcza na tle krajów Europy Środkowej, to większość z nich jest bardzo ostrożna w formułowaniu jednoznacznych prognoz. Ich zdaniem szans na trwały sukces nie należy upatrywać w kilku dużych programach rządowych, ale w mozolnej budowie ekosystemu, który pozwoli rozwijać unikalne przewagi i specjalizacje polskiej gospodarki. **Co więcej, przykładów zachęcających do obrania takiej drogi nie trzeba daleko szukać – jest nim Rzeszów i okoliczne miejscowości, w których rozwija się klastr z wiodącą rolą branży lotniczej.**

Według szwajcarskich firm czynnikiem sprzyjającym budowie innowacyjnej gospodarki jest utrzymanie otwartości na konkurencję międzynarodową, zarówno w kraju, jak i poszukiwania możliwości rozwoju poza granicami. Przedsiębiorstwa z alpejskiego kraju podkreślają, że wielu kooperantów – firm z polskim kapitałem – zaczęło eksportować i zdobywać zewnętrzne rynki dzięki współpracy z zagranicznymi firmami działającymi w Polsce. Dotyczy to zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw. Zwiększenie skali tego korzystnego zjawiska „uczenia się i wzrostu” polskich MŚP niewątpliwie byłoby jednym z najskuteczniejszych mechanizmów prorozwojowych, gdyż w Polsce jest zbyt mało dużych, produktywnych i nastawionych na eksport firm.

Damian Olko
Senior
Consultant,
zespół
ds. analiz
ekonomicznych
w Deloitte

„W kontekście dyskusji o innowacyjności polskiej gospodarki nie należy zapominać o wciąż istniejących rezerwach, które można skuteczniej wykorzystać w celu zwiększenia jej zaawansowania i produktywności. Przykładowo, Polska ma wciąż duży odsetek osób zatrudnionych w rolnictwie w porównaniu z najbogatszymi krajami, które jest mało wydajnym sektorem. Istnieje też spora przestrzeń do poprawy produktywności poprzez wzmocnienie procesu rynkowej „kreatywnej destrukcji” – zarówno poprzez bardziej dynamiczną reorganizację wewnątrz firm, jak i restrukturyzację całych branż. Mało wydajne firmy powinny być wypierane z rynku, tak aby pracownicy oraz kapitał byli dostępni dla bardziej obiecujących przedsięwzięć. Historia gospodarcza Szwajcarii pokazuje, że nic tak nie sprzyja innowacyjności, jak wolna wymiana i wysokie natężenie konkurencji, zarówno krajowej jak i zagranicznej.”

Kolejnym dużym rezerwuarem, który mógłby przyczynić się do dynamicznego wzrostu innowacyjności, są polscy emigranci, których spora część jest dobrze wykształcona. Warunkiem sukcesu w tym wypadku jest stworzenie warunków umożliwiających i zachęcających do powrotu do Polski, co zależy także od koniunktury i kierunku, w którym będzie podążał rozwój społeczny i gospodarczy. W tym kontekście szwajcarscy inwestorzy wskazują na istotną barierę w postaci wciąż zbyt niskich inwestycji w kapitał ludzki, a więc rozwój wiedzy, umiejętności i postaw. Część z nich stawia tezę, że system edukacji w Polsce nie jest przygotowany na nadchodzącą wielką transformację rynku pracy, która będzie spowodowana m.in. rozwojem sztucznej inteligencji.

Ważną determinantą potencjału innowacyjnego jest także akumulacja kapitału społecznego. W Polsce jest to w dalszym ciągu czynnik ograniczający rozwój zarówno największych firm, jak i tych mikro i start-upów. Pomimo tego rozwój sceny start-upowej w Polsce w ostatnich latach nieznacznie przyspieszył, co może być w najbliższych latach istotnym motorem wzrostu innowacyjności. Niemniej według analizy Deloitte dotyczącej dojrzałości ekosystemu start-upów, Polska nadal wypada przeciętnie w porównaniu z zagranicznymi benchmarkami. Problemem jest zwłaszcza wspomniany niski poziom kapitału społecznego, ale także niedostateczna dostępność finansowania VC, co może znacząco hamować wzrost innowacyjności.

Max von Tippelskirch
Member
of the
Executive
Committee /
CSCO
SWISS
KRONO Group

„Polacy są bardzo otwarci na nowe technologie i należą do najlepszych specjalistów IT w Europie. Rosnąca liczba start-upów potwierdza tę tezę. Jednocześnie Polska nie ma innego wyboru. Przy rosnących kosztach produkcji, poziomie zarobków oraz światowej konkurencji polska gospodarka musi się szybko modernizować i być coraz bardziej innowacyjna, żeby w przyszłości pozostać w czołówce najbardziej atrakcyjnych miejsc do inwestycji w Europie.”

Szwajcarscy inwestorzy podkreślają, że aktywnie inwestują w działalność innowacyjną w Polsce. Najczęściej są to innowacje i rozwój procesowe, czy innowacje w zakresie modeli biznesowych, które mają stanowić wsparcie i wdrożenie innowacyjnych produktów opracowanych w Szwajcarii. Polskie centra badawczo-rozwojowe szwajcarskich firm dedykowane są także rozwojowi konkretnych produktów, linii produkcyjnych lub technologii. Jest to ciekawy przykład tworzenia synergii w obszarze innowacji oraz kompromis pozwalający na transfer know-how do Polski.

Marek Gul
Managing
Director
Senior
Advisor
Investment
Banking
Credit Suisse

„Tym co sprzyja w Polsce innowacyjności, jest relatywnie wysoki poziom i wszechstronność wykształcenia, zwłaszcza w obszarach techniczno-matematycznych. Polacy udowodnili wielokrotnie, że potrafią tworzyć ciekawe i oryginalne rozwiązania. Być może nie zawsze wiedzą, jak je wdrożyć, ale nie boją się nowych pomysłów, a to właśnie jest moim zdaniem paliwo innowacyjności. Świetne pomysły powstają nie tylko w globalnych korporacjach, ale często w małych firmach i start-upach. Wsparcie dla nich powinno polegać przede wszystkim na pokazywaniu kierunku, wsparciu biznesowym, czy na pomocy w ocenie ryzyka wdrożenia innowacji.”

W ocenie szwajcarskich inwestorów Polska ma potencjał by zostać innowacyjną i wysoko wydajną gospodarką. Jest to jednak długotrwały proces, wymagający kompleksowego podejścia – budowy ekosystemu powiązań między sektorem przedsiębiorstw, uczelniami i instytucjami badawczymi, inwestorami i sektorem publicznym. Kluczowe znaczenie ma otwarcie gospodarki na konkurencję, zwłaszcza międzynarodową, tak aby móc stale „podnosić” poprzeczkę w rozwoju produktów, procesów czy badań podstawowych.

Dojrzałość ekosystemu start-upów w Polsce

Przeprowadzone przez Deloitte badanie dojrzałości krajowego ekosystemu start-upów wskazuje, że pozycja Polski jest średnia (wyniki oscylujące wokół 2 pkt w skali 1-4). Najlepiej oceniono otoczenie prawne i regulacyjne, otoczenie instytucjonalne oraz kapitał ludzki. Stosunkowo najłabiej polski ekosystem jest rozwinięty w zakresie dostępności finansowania, szczególnie w dalszych fazach rozwoju, oraz kapitału społecznego. Dobry wynik w kategorii kapitału ludzkiego jest efektem dużej liczby studentów i absolwentów kierunków inżynierskich i ścisłych. Z kolei niski poziom zaufania determinuje słabą pozycję ekosystemu w obszarze kapitału społecznego. Polacy mają awersję do ryzyka i są negatywnie nastawieni do porażki, co utrudnia rozpoczynanie innowacyjnych i jednocześnie niepewnych przedsięwzięć. Brakuje postawy otwartości na dzielenie się wiedzą i zaangażowania w życie społeczne. Kolejnym problemem jest niski udział inwestycji VC, co utrudnia zdobycie finansowania przez krajowe start-upy, ale także działa negatywnie na atrakcyjność polskiego rynku dla podmiotów zagranicznych.

Polskie start-upy należą do najmłodszych w Europie – przeciętny wiek to 2 lata. Do najważniejszych innowacyjnych hubów należą Warszawa, Wrocław, Kraków, Poznań i Gdańsk. Polskie start-upy najczęściej działają w obszarze big data, e-commerce, IoT, systemów dla przedsiębiorstw, a także innowacyjnych usług edukacyjnych.

Zgodnie z analizami Deloitte, sektor start-upów w Polsce w 2023 roku może wygenerować ponad 2,2 mld zł wartości dodanej. Jest to niemalże pół miliarda złotych więcej, niż wynoszą planowane wydatki budżetowe na oświatę i wychowanie w 2016 roku. Równocześnie start-upy mogą stworzyć w 2023 roku w Polsce łącznie ponad 50,3 tys. miejsc pracy. Natomiast łączne wytworzone przez te podmioty dochody gospodarstw domowych w 2023 roku szacujemy na 757 mln zł.

DOJRZAŁOŚĆ EKOSYSTEMU START-UPÓW W POLSCE WEDŁUG MODELU DELOITTE (SKALA 1-4)

	2017	2015
FINANSOWANIE	1,73	1,68
REGULACJE PRAWNE	2,55	2,55
KAPITAŁ LUDZKI	2,36	2,27
KAPITAŁ SPOŁECZNY	1,35	1,5
OTOCZENIE INSTYTUCJONALNE	2,5	2,5

NAJNIŻSZE WARTOŚCI

NAJWYŻSZE WARTOŚCI

- Wybrane ważne instytucje w ekosystemie:
- Podmioty publiczne: NCBiR, PARP, PFR
 - Akceleratorzy i inkubatory: MIT Enterprise Forum Poland, InCredibles, Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości
 - Fundusze VC: Innovation Nest, SpeedUp Venture Capital Group, Gizy, MCI tech ventures, Innovo, Black Pearls VC, BlueSoft VC, TDJ Venture
 - Knowledge Investment Communities: InnoEnergy, Climate-KIC, EIT Digital, EIT Raw Material
 - Parki Technologiczne: Wrocławski Park Technologiczny, Krakowski Park Technologiczny, Warszawski Park Przemysłowy, EIT+

Podsumowanie rozdziału:

1. **Polska posiada znaczny potencjał innowacyjny. Inwestorzy podkreślają, że ważne jest to, że polska gospodarka rozwija się szybciej niż kraje „starej Unii”, a niektóre branże w Polsce rozwijają się w tempie dwucyfrowym.** Szwajcarskie firmy chętnie wybierają Polskę jako lokalizację swoich nowych inwestycji, a firmy obecne już w Polsce stale rozwijają swoją działalność na rynku lokalnym, przenosząc z innych krajów europejskich procesy, a także tworząc innowacje produktowe.
2. **Jako główne zalety Polski** przez inwestorów wymieniane są: duży chłonny rynek wewnętrzny, ale też położenie geograficzne (akcentowana jest bliskość rynku niemieckiego) i dobra infrastruktura, co pozwala na znalezienie rynku zbytu nie tylko w kraju, ale również dzięki położeniu geograficznemu łatwy dostęp do innych rynków. Przynależność Polski do Unii Europejskiej i członkostwo w NATO również są wymieniane in plus.
3. **Jako minus wskazuje się niską stopę bezrobocia i trudności z rekrutacją pracowników, zwłaszcza produkcyjnych, dlatego przebadane firmy coraz częściej inwestują w środki trwałe i automatyzują procesy.** Rosnąca presja wynagrodzeń, wzrost minimalnej płacy z jednej strony powoduje wzrost kosztów przedsiębiorstw, ale z drugiej powoduje wzrost konsumpcji, na 38 milionowym rynku zbytu dla wytwarzanych produktów. Obszarami wskazywanymi do poprawy są plany zagospodarowania przestrzennego, które różnią się w zależności od lokalizacji, a także szybkość procesu administracyjnego.
4. **Szwajcarskie firmy obecne w Polsce zaczynają poszukiwać bardziej zaawansowanych procesów tworzących wartość dodaną, opartych na wiedzy, które mogłyby zostać przenoszone do Polski.** Powodem tego są bardzo dobrze wykształceni pracownicy, często z doświadczeniem zagranicznym. Wśród Polaków ceniony jest też etos pracy, pracowitość, zaangażowanie i umiejętność zidentyfikowania się z celami firmy. Jak wskazują inwestorzy, w Polsce znajdują połączenie dobrej ceny z jakością, z terminowością. Firmy podkreślają również otwartość polskiego konsumenta na innowacje produktowe, a nawet tworzenie innowacji na podstawie potrzeb klienta.
5. **Niektóre z firm zwracają uwagę na elementy wsparcia, zachęty inwestycyjne, z których korzystały:** fundusze unijne, fundusze wspólnotowe, granty Ministerstwa Gospodarki, oraz benefity płynące ze strefy podatkowej. Pozytywnie oceniane są ustawy mające na celu zwiększenie potencjału innowacyjnego Polski: Refundacyjny Tryb Rozwojowy, wprowadzający za-

chęty w postaci lepszego dostępu do refundacji dla inwestujących w Polsce, Program Rozwoju Biotechnologii, a także dialog sektora publicznego z biznesem. Polska oferuje zagranicznym inwestorom możliwość ulokowania inwestycji na terenie Specjalnych Stref Ekonomicznych funkcjonujących na preferencyjnych warunkach. Szwajcarski system szkół zawodowych, jest wskazywany jako wzorzec, z którego Polacy powinni czerpać inspirację w dziedzinie kształcenia zawodowego, przez wprowadzenie systemu dualnego do polskiego systemu edukacji.

Metodologia i próba badawcza

W celu poznania doświadczeń inwestycyjnych szwajcarskich firm w Polsce przeprowadzonych zostało 21 indywidualnych wywiadów pogłębionych z osobami zarządzającymi w Polsce firmami z kapitałem szwajcarskim reprezentujących różne branże oraz strukturę właścicielską.

Głównymi celami przeprowadzonego badania było:

- poznanie potencjału inwestycyjnego i reinwestycyjnego Polski,
- identyfikacja zalet i wad Polski w postrzeganiu szwajcarskich inwestorów,
- ocena polskiego systemu zachęt inwestycyjnych,
- ocena potencjału innowacyjnego Polski.

Firmy, które wzięły udział w badaniu:

ABB, Aebi Schmidt, Angst+Pfister, Arbonia / Dobroplast, Credit Suisse, Franke, Geberit, Hilti, Huber+Suher, IGP Pulvertechnik, Farby Kabe, Nestlé, Oerlikon Balzers, Roche, Sandoz, Schindler, Schweiter, Stadler, Swiss Krono, UBS, Zehnder

Spis wykresów

- Wykres 1. Wymiana handlowa Szwajcarii z Polską i krajami UE-28 (średnia), poziom dla 1995 r.= 100%
- Wykres 2. PKB na osobę w Szwajcarii, Niemczech i Austrii w latach 1870-2010 (w USD z 1990 r.)
- Wykres 3. PKB na osobę w Szwajcarii, Polsce i 12 krajach Europy Zachodniej (średnia) w latach 1950-2010 (w USD z 1990 r.)
- Wykres 4. PKB per capita według parytetu siły nabywczej w 1995 i 2017 r. oraz CAGR w latach 1995 – 2017
- Wykres 5. Wzrost PKB w Polsce i jego dekompozycja na czas pracy i produktywność pracy
- Wykres 6. Wzrost PKB w Szwajcarii i jego dekompozycja na czas pracy i produktywność pracy
- Wykres 7. Struktura wielkości firm w gospodarce
- Wykres 8. Inwestycje brutto w środki trwałe jako procent PKB
- Wykres 9. Liczba firm według poszczególnych branż (rozkład %)
- Wykres 10. Udział wybranych branż w wartości dodanej brutto wytworzonej w całej gospodarce (%)
- Wykres 11. Zatrudnienie w wybranych branżach (% całości zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw)
- Wykres 12. Produktywność pracy – wartość dodana w przeliczeniu na godzinę pracy według branż (euro)
- Wykres 13. Poziom innowacyjności wybranych krajów - Summary Innovation Index (SII) wg European Innovation Scoreboard 2017
- Wykres 14. Wartość BIZ w Polsce według kraju ostatecznego kraju pochodzenia (2015 r., mld zł)
- Wykres 15. Ocena istotności czynników wpływających na atrakcyjność inwestycyjną Polski - Badanie koniunktury (edycja 2017).
- Wykres 16. Najważniejsze bariery dla przedsiębiorstw w Polsce i Szwajcarii według Global Competitiveness Index 2017/2018
- Wykres 17. Poziom konkurencyjności gospodarek Polski i Szwajcarii według Global Competitiveness Index 2017/2018
- Wykres 18. Wartość indeksu Doing Business 2017 r. dla Polski, Szwajcarii i krajów EU-28 (średnia)
- Wykres 19. Ranking Doing Business 2018 (miejsce na 190 państw)
- Wykres 20. Poziom nakładów na B+R w relacji do PKB

- **Szwajcaria od blisko 150 lat znajduje się w światowej czołówce pod względem zamożności oraz poziomu rozwoju ekonomicznego.** Duży zakres wolności gospodarczej, otwartość na handel międzynarodowy i imigrację, stabilne i przewidywalne prawo, niskie podatki i odpowiedzialna polityka budżetowa, a także świetnie rozwinięty dualny system kształcenia to najczęściej wymieniane źródła sukcesu gospodarczego tego kraju.
- **Współpraca gospodarcza między Polską i Szwajcarią rozwija się dynamicznie, zwłaszcza w sferze handlu i inwestycji.** Sprzyjają temu nie tylko czynniki związane z obecną korzystną koniunkturą, ale także szereg strukturalnych uwarunkowań. To przede wszystkim duży zasób kapitału w Szwajcarii i konieczność poszukiwania atrakcyjnych stóp zwrotu, a z drugiej - zapotrzebowanie na kapitał w Polsce, związane z jego niską dostępnością i potrzebami rozwojowymi. Dwustronnej wymianie gospodarczej sprzyja także dobrze rozwinięta i konkurencyjna baza przemysłowa w obu krajach, wysoki poziom kapitału ludzkiego oraz położenie geograficzne.
- **Szwajcaria zbudowała wysoce efektywny ekosystem rozwoju innowacyjności.** O jego sile świadczy szereg wskaźników, pokazujących udział inwestycji w środki trwałe powiązane z własnością intelektualną, odsetek firm produkujących dobra zaawansowane technologicznie, produktywność w wiodących branżach czy liczbę zgłaszanych patentów.
- **Głównym atutem Polski jest dynamiczna i jednocześnie stabilna gospodarka z dużym rynkiem wewnętrznym, a także wykwalifikowani i zmotywowani pracownicy. Szwajcarskie firmy chwalią również jakość polskich firm-kooperantów i poprawiającą się współpracę z sektorem publicznym.** Według szwajcarskich inwestorów, problemem polskiej gospodarki jest wysoka nieprzewidywalność polityki gospodarczej, zmienność i uciążliwość regulacji, a także pogłębiający się niedobór pracowników, zwłaszcza fachowców i osób z wykształceniem technicznym. Jako istotny czynnik ryzyka jest wskazywana polityka zagraniczna, zwłaszcza relacje z instytucjami UE.
- **Polska posiada znaczny potencjał innowacyjny, choć nie zawsze jest on dobrze rozumiany – często jedynie poprzez wielkość nakładów na B+R w relacji do PKB.** Z badań ekonomicznych oraz rozmów ze szwajcarskimi firmami wynika, że nie musi to być jedyny sposób na wzrost zaawansowania gospodarki i w efekcie – bogactwa. W przypadku niektórych firm i branż – zwłaszcza na niskim lub średnim poziomie rozwoju – bardziej uzasadnione rynkowo może być kupowanie gotowych rozwiązań technologicznych czy biznesowych, które będą wspierać organiczny rozwój firm. W przypadku znanych na całym świecie szwajcarskich firm, dojście do obecnych unikalnych przewag i kompetencji było procesem trwającym nierzadko kilka dekad. Polskie firmy oraz cała gospodarka mają jeszcze dużo rezerw do zwiększania innowacyjności i produktywności poprzez takie działania jak np. zwiększenie natężenia konkurencji czy poprawę jakości szkolnictwa i edukacji wyższej.
- **Szwajcarskie firmy ulokowały w Polsce w formie Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych około 17,5 mld zł. Te inwestycje są mechanizmem, nośnikiem innowacyjnych rozwiązań, dzięki którym Polska może budować swój unikalny model konkurencyjności.** Szwajcarskie firmy pozytywnie oddziałują na polską gospodarkę poprzez rozwój sieci firm kooperujących, zatrudnianie i inwestowanie w specjalistów i menedżerów a także dostarczanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych i biznesowych. Międzynarodowa skala działalności szwajcarskich firm pomaga współpracującym z nimi polskim firmom zdobywać zagraniczne rynki. Działając w Polsce, zwiększają również wpływy podatkowe budżetu państwa oraz samorządów.

Niniejsza publikacja zawiera jedynie informacje natury ogólnej. Deloitte Touche Tohmatsu Limited, firmy członkowskie oraz podmioty stowarzyszone nie świadczą tym samym, ani nie przedstawiają w tej publikacji porad księgowych, podatkowych, inwestycyjnych, finansowych, konsultingowych, prawnych czy innych. Nie należy także wyłącznie na podstawie zawartych w niej informacji podejmować jakichkolwiek decyzji dotyczących Państwa działalności. Przed podjęciem jakichkolwiek decyzji lub działań dotyczących kwestii finansowych czy biznesowych powinni Państwo skorzystać z porady profesjonalnego doradcy. Deloitte Touche Tohmatsu Limited, firmy członkowskie oraz podmioty stowarzyszone nie ponoszą odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody wynikające z wykorzystania informacji zawartych w publikacji ani za Państwa decyzje podjęte w związku z tymi informacjami. Osoby korzystające z powyższej publikacji robią to na własne ryzyko i ponoszą pełną związaną z tym odpowiedzialność.

Nazwa Deloitte odnosi się do jednej lub kilku jednostek Deloitte Touche Tohmatsu Limited, prywatnego podmiotu prawa brytyjskiego z ograniczoną odpowiedzialnością i jego firm członkowskich, które stanowią oddzielne i niezależne podmioty prawne. Dokładny opis struktury prawnej Deloitte Touche Tohmatsu Limited oraz jego firm członkowskich można znaleźć na stronie www.deloitte.com/pl/onas.

Deloitte świadczy usługi audytorskie, konsultingowe, doradztwa podatkowego, prawnego i finansowego klientom z sektora publicznego oraz prywatnego, działającym w różnych branżach. Dzięki globalnej sieci firm członkowskich obejmującej 150 krajów oferujemy najwyższej klasy umiejętności, doświadczenie i wiedzę w połączeniu ze znajomością lokalnego rynku. Pomagamy klientom odnieść sukces niezależnie od miejsca i branży, w jakiej działają. Ponad 244 000 pracowników Deloitte na świecie realizuje misję firmy: wywierać pozytywny wpływ na środowisko i otoczenie, w którym żyją i pracują.

W Polsce usługi na rzecz klientów świadczą: Deloitte Advisory sp. z o.o., Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k., Deloitte Doradztwo Podatkowe Tokarski i Wspólnicy sp.k. (dawniej Deloitte Doradztwo Podatkowe sp. z o.o.), Deloitte PP sp. z o.o., Deloitte Polska Sp. z o.o., Deloitte Strategy and Research Sp. z o.o., Deloitte Consulting S.A., Deloitte Legal, Pasternak, Korba, Moskwa, Jarmul i Wspólnicy sp. k., Deloitte Services sp. z o.o. (wspólnie określane mianem „Deloitte Polska”), będące jednostkami stowarzyszonymi Deloitte Central Europe Holdings Limited. Deloitte Polska jest jedną z wiodących firm doradczych w kraju, świadczącą usługi profesjonalne w obszarach: audytu, doradztwa podatkowego, konsultingu, zarządzania ryzykiem, doradztwa finansowego oraz prawnego za pośrednictwem ponad 2 500 profesjonalistów z Polski i zagranicy.

© 2018 Deloitte Polska

Autorzy opracowania:

Julia Patorska
Senior manager,
Lider zespołu
ds. analiz ekonomicznych

Damian Olko
Senior Consultant,
Zespół ds. analiz
ekonomicznych

Swiss Chamber Poland

Polsko-Szwajcarska Izba Gospodarcza zrzesza większość firm szwajcarskich obecnych na polskim rynku. Izba stanowi platformę wspierającą polsko-szwajcarskie kontakty biznesowe. Dla swoich firm zrzeszonych jest ośrodkiem usługowym – inicjuje i realizuje projekty skierowane do różnych grup branżowych, organizuje spotkania networkingowe oraz świadczy usługi doradcze zarówno dla firm polskich, jak i szwajcarskich, które planują rozwinąć działalność na danym rynku.

Polsko-Szwajcarska Izba Gospodarcza z siedzibą w Warszawie powstała w 1998 r. Izba jest dobrowolnym, nieodpłatnym przez instytucje publiczne, stowarzyszeniem według prawa polskiego. Obecnie liczy ok. 200 członków. Aktualna lista firm zrzeszonych dostępna jest na www.swisschamber.pl.

Partnerzy:

Ambasada Szwajcarii w Polsce

Swiss Business Hub Polska

Izba Handlowa Szwajcaria-Europa Środkowa SEC

Association of Swiss Foreign Trade Chambers Swisscham

Polsko-Szwajcarska Izba Gospodarcza

Al. Niepodległości 69

02-626 Warszawa

tel. +48 22 322 76 25

fax +48 22 322 76 26

e-mail: swisschamber@swisschamber.pl

www.swisschamber.pl

www.swissstandards.pl

KONKURS

**Od teorii
Do praktyki**

www.odteoriidopraktyki.pl

